

**Kaakkois-Suomen ortodoksinen
seurakunta**

Kiinteistöstrategia 2026-2030

Käsittely

Kiinteistölautakunta: 4.10.2025

Neuvosto: 12.10.2025

Valtuuston vahvistus: 16.11.2025

1. Johdanto

Kaakkois-Suomen ortodoksinen seurakunta aloitti toimintansa 1.1.2021. Se muodostettiin entisistä Lappeenrannan, Haminan ja Kotkan seurakunnista. Uuden seurakunnan keskuspaikaksi määrättiin Lappeenranta, jossa sijaitsee seurakunnan pääkirkko ja kirkkoherranvirasto.

Seurakunta jaettiin kolmeen toiminta-alueeseen itsenäisten vanhojen seurakuntien liitossopimuksen mukaisesti: *Lappeenranta-Imatra*, *Kouvola-Hamina* ja *Kotka-Loviisa*. Toiminta-alueet vastaavat entisiä seurakuntarajoja.

Kaakkois-Suomen seurakunta kuuluu Helsingin hiippakuntaan ja sen maantieteellinen alue käsittää Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnat. **Lappeenrannan-Imatran** toiminta-alueelta seurakuntaan kuuluvat *Lappeenrannan* ja *Imatran* kaupungit sekä *Parikkalan*, *Rautjärven*, *Ruokolahden*, *Taipalsaaren*, *Savitaipaleen* ja *Lemin* kunnat.

Kouvolan-Haminan toiminta-alueelta seurakuntaan kuuluvat *Kouvolan* ja *Haminan* kaupungit sekä *Virolahden*, *Miehikkälän* ja *Luumäen* kunnat

Kotkan-Loviisan toiminta-alueeseen kuuluvat *Kotkan* ja *Loviisan* kaupungit sekä *Pyhtään*, *Lapinjärven* ja *Myrskylän* kunnat.

Seurakuntien liitossopimuksessa on kirjattu, ettei uusi Kaakkois-Suomen seurakunta ota vastuuta yksityisistä pyhäköistä taloudellisesti eikä toiminnallisesti.

2. Seurakunnan väestökehitys

Seurakunnan jäsenmäärällä ja sen sijoittumisella on suora vaikutus seurakunnan talouteen ja toimintaan. Väestön maantieteellinen sijoittuminen vaikuttaa erityisesti jumalanpalveluselämään ja muuhun toimintaan osallistumisen mahdollisuuksiin.

Väestökeskittyminä ovat selkeästi seurakunnan toiminta-alueen – Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson – kaupungit: Lappeenranta, Imatra, Kouvola, Hamina, Kotka ja Loviisa. Kaupunkien ympäristökunnissa seurakunnan jäsenistöstä asui vuoden 2024

väestötilaston mukaan yhteensä 307 henkeä eli 8,4 %. Näin ollen kaupungeissa seurakuntalaisista asui 91,6 %. Seurakunnan seitsemän kirkkoa kattavat jäsenistön asuma-alueesta siis lähes 92%.

Kaakkois-Suomen seurakunnan jäsenmäärä on ollut laskeva koko toimintakauden.

Vuosi	Jäsenmäärä
2021	3.960
2022	3.824
2023	3.736
2024	3.659
Kokonaismuutos	-301 henkeä

Prosentuaalisesti kokonaisvähenemä on ollut -7,6 %. Jäsenmäärän lasku heijastuu suoraan seurakunnan tulonmuodostukseen kirkollisverokertymän kautta. Väestöennusteet koko seurakunnan toiminta-alueella Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa ennakoivat kokonaisväestön määrän laskevan edelleen ja trendi tulee näkymään myös seurakunnan jäsenmäärässä.

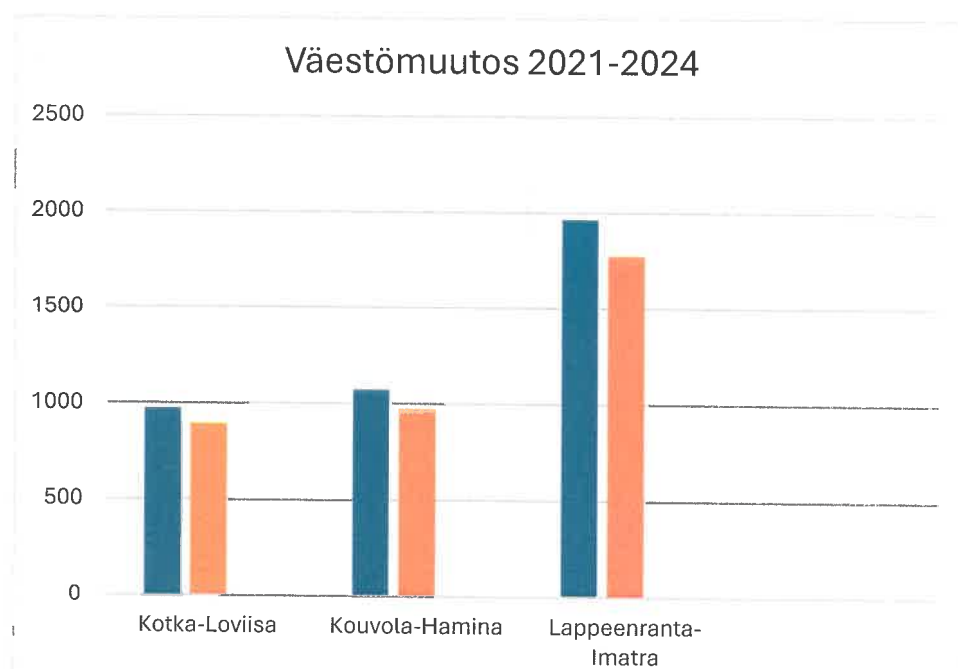
Valtakunnallisesti myös syntyvyyden odotetaan vähenevän ja tämä näkyy jo nyt kasteiden vähentymisenä seurakunnan alueella. Jäsenmäärän lasku nykyisestä rajoittaa merkittävästi seurakunnan mahdollisuuksia ylläpitää suurta kiinteistömassaa. Seurakunnan perustehtäviin kuuluu erityisesti jumalanpalvelukset ja toiminta.

Kirkollisverotuoton ei enää voi ennustaa kasvavan tällä hetkellä eikä sitä kautta ole odotettavissa lisäresursseja seurakunnan kiinteistöjen ylläpitoon tai toiminnan järjestämiseen.

Väestömuutos kunnittain vuosina 2020-2024

Kunta	Jäsenmäärä 2020	Jäsenmäärä 2024	Muutos	Muutosprosentti
Kouvola- Haminan toiminta-alue				
Hamina	303	276	-27	
Kouvola	693	628	-65	
Luumäki	30	31	+1	
Miehikkälä	27	22	-5	
Virolahti	22	23	+1	
Koko toiminta- alue	1075	980	-95	-6,05%

Kotkan-Loviisan toiminta-alue				
Kotka	803	749	-64	
Lapinjärvi	14	10	-4	
Loviisa	94	96	+2	
Myrskylä	5	5	0	
Pyhtää	59	46	-13	
Koko toiminta-alue	975	896	-79	-8,1%
Lappeenrannan-Imatran toiminta-alue				
Imatra	567	476	-91	
Lappeenranta	1213	1137	-76	
Lemi	15	8	-7	
Parikkala	21	18	-3	
Rautjärvi	32	31	-1	
Ruokolahti	45	47	+2	
Savitaipale	20	19	-1	
Taipalsaari	55	47	-8	
Koko toiminta-alue	1968	1783	-185	-9,4%

Seurakunnan pyhäköt suhteutettuna väkilukuun vuonna 2024¹

Kotkan-Loviisan toiminta-alue:

Loviisan kirkko

(Loviisa, Lapinjärvi, Myrskylä, Pyhtää)

Väestöpohja 157 henkeä

Kotkan kirkko ja hautausmaan rukoushuone

(Kotkan kaupunki)

Väestöpohja 739 henkeä

Toiminta-alueella kaksi kirkkoa ja yksi rukoushuone.

Kouvolan-Haminan toiminta-alue:

Haminan kirkko ja hautausmaan kirkko

(Hamina, Miehikkälä, Virolahti)

Väestöpohja 321 henkeä

Kouvolan kirkko ja Myllykosken tsasouna

(Kouvolan kaupunki, Luumäki)

Väestöpohja 659 henkeä

Toiminta-alueella kolme kirkkoa ja yksi rukoushuone

Lappeenrannan-Imatran toiminta-alue:

Lappeenrannan kirkko

(Lappeenranta, Savitaipale, Taipalsaari, Lemi)

Väestöpohja 1211 henkeä

Imatran kirkko, Parikkalan tsasouna ja Parikkalan Koitsanlahden tsasouna

(Imatra, Ruokolahti, Rautjärvi, Parikkala)

Väestöpohja 572 henkeä

Toiminta-alueella kaksi kirkkoa ja kaksi rukoushuonetta

Väestöpojaltaan vahvimmat alueet ovat Lappeenranta, Kotka, Kouvola ja Imatra. Imatran alueella vaikea työllisyystilanne vaikuttaa poismuuttoon ja sen vuoksi tarkastelujaksolla alueella väestön vähentyminen on ollut nopeinta.

¹ Tässä ei ole otettu huomioon Kotkan hautausmaan kappelia, koska se ei muutoinkaan ole jumalanpalveluskäytössä, mutta edellyttää muita toimenpiteitä.

Seurakunnan väestön jakautuminen alueittain

Kaakkois-Suomen seurakunnan alueella suurimman väestökeskittymän muodostaa Lappeenranta-Imatran alue, jolla asuu 48,7 % seurakunnan kokonaisjäsenmäärästä. Sekä Kouvola-Haminan alueella sekä Kotkan-Loviisan alueella kullakin asuu seurakunnan jäsenistä neljännes.

Jäsenistön asuinpaikkojen mukaan voidaan nähdä, että pakollisesti ylläpidettävien (suojelukohteiden) ohella pyhäkköjä on liikaa.

Kullakin toiminta-alueella suojelukohteet riittävät täysin täyttämään seurakunnan aktiivisen jumalanpalveluselämän jatkumisen ja kirkkojen saavutettavuuden.

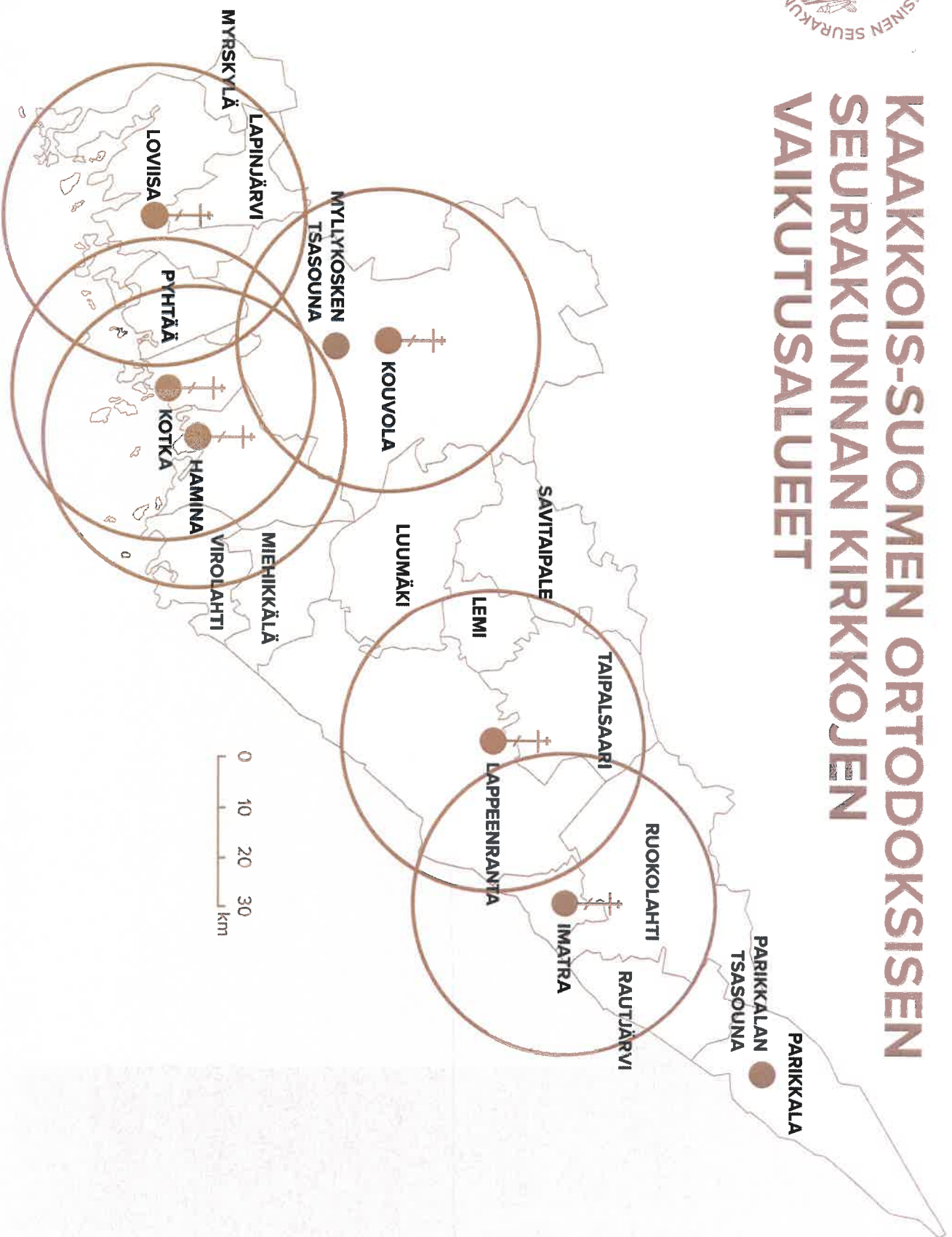
3. Pyhäkköjen maantieteellinen sijoittuminen seurakunnan alueelle

Kaakkois-Suomen seurakunnan kirkkojen ja käytössä olevien rukoushuoneiden sijainti on havainnollistettu seuraavalla karttaliitteellä. Kunkin kirkon saavutettavuus on määritelty 30 kilometrin säteellä.

Tihein verkosto sijaitsee Kymenlaaksossa, jossa ovat Kouvola, Hamina ja Kotkan kirkot sekä Myllykosken tsasouna.

KAAKKOIS-SUOMEN ORTODOKSISEN SEURAKUNNAN KIRKKOJEN VAIKUTUSALUEET

KAAKKOIS-SUOMEN ORTODOKSINEN SEURAKUNTA

KRISTINANKATU 5 + 53900 LAPPEENRANTA + PUH. 0400 414 792 + KAAKKO@ORT.FI + WWW.KAAKKO.ORT.FI + Y-TUNNUS 0162203-9

4. Seurakunnan taloudelliset resurssit

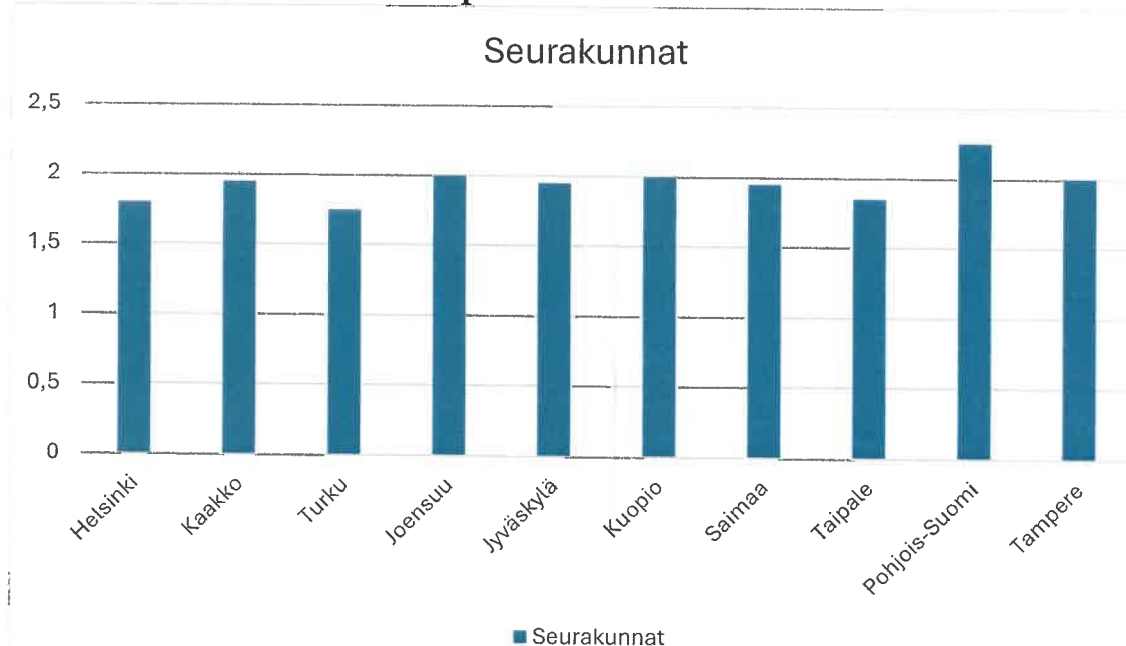
Kaakkois-Suomen seurakunnan taloudellinen kehitys toimintakaudella vuosina 2021-2024 on alkuvaiheessa ollut vahvasti alijäämäistä. Seurakunnan tilinpäätösten mukaan kehitys on ollut seuraava:

Vuosi	Vuosikate	Yli-/alijäämä
2021	-65 929,69	-109 038,10
2022	13 104,76	-43 837,18
2023	58 905,64	-12 851,35
2024	190 168,67	+118 493,33
Yhteensä		-47 233,30

Neljän ensimmäisen toimintavuoden aikana seurakunnan tilinpäätökset ovat olleet alijäämäisiä ja vasta vuosi 2024 on osoittanut ylijäämää. Seurakunnassa on ollut lähes kolme vuotta täyttämättä yksi vakituinen papin toimi, mikä näkyy kustannussäästönä ja vaikuttaa vuoden 2024 ylijäämään ja pienentää aiempien vuosien alijäämää.

Seurakunnan hallintoelimet ovat tehneet toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi mm. kululeikkauksilla ja veroprosentin korotuksella. Tällä hetkellä kirkollisveroprosentti on 1,95 %. Tämä korotus ja valtion verotuksen muutostoimenpiteet ovat osaltaan vaikuttaneet seurakunnan taloudenhoidon tasapainottumiseen, mutta laskeva jäsenmäärä alkaa jollain aikavälillä näkyä seurakunnan tulopuolen heikentymisenä.

Ortodoksisten seurakuntien veroprosentit 2024

Alin kirkollisveroprosentti on Turun seurakunnassa (1,75 %) ja korkein Pohjois-Suomen seurakunnassa (2,25 %). Keskimääräinen veroprosentti koko Suomessa on 1,95 % ja tälle asettuu myös Kaakkois-Suomen seurakunnan nykyinen veroprosentti.

Seurakunnan pääasiallinen tulonlähde on kirkollisverotuotto ja talous rakentuu pitkälti sen varaan. Toiseksi suurin tulonlähde on seurakunnan sijoituskiinteistöt.

Seurakunnan tulopohja 2024

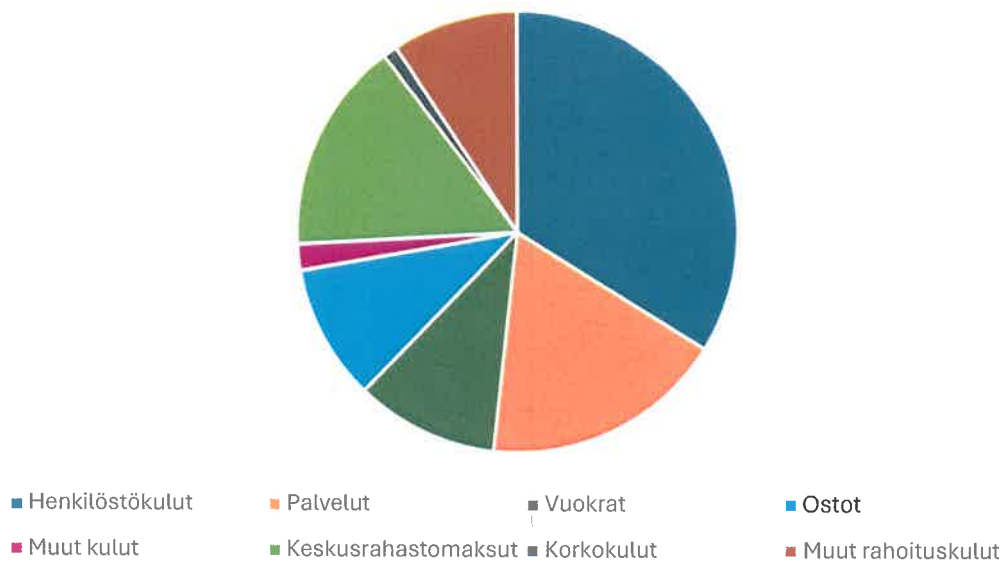
Toimintatuotot	582 018,62
Verotulot	1 124 813,81
Korkotulot	33,71
Rahoitustuotot	27 765,80

Kaakkois-Suomen seurakunnalla ei ole tällä hetkellä realistia mahdollisuuksia tulopohjan kasvattamiseen uuden sijoitustoiminnan kautta tai verotuloja lisäämällä. Verotulojen lisääminen edellyttäisi veroprosentin merkittävää nostoa.

Uusien seurakuntalaisten saaminen edellyttää vahvaa seurakuntatyötä ja panostusta erityisesti ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan: pappeihin ja kanttoreihin. Tämä prosessi vaatii pitkäjännitteistä työtä ja on pitkäkestoinen. Lyhyellä aikavälillä uusien seurakuntalaisten saaminen kirkon jäseniksi hidastaa ja parhaimmillaan pysäyttää jäsenmäärän alenemisen.

Seurakunnan kulurakenne 2024

Kulurakenne 2024

Henkilöstökulut	522 761,23
Palvelut	276 363,88
Vuokrat (sijoituskohteiden vastikkeet)	161 957,83
Ostot	154 335,32
Muut kulut	29 801,09
Keskusrahastomaksut	240 372,00
Korkokulut	16 095,18
Muut rahoituskulut	142 776,74

Kaakkois-Suomen seurakunnan toiminnan aikana 2021-2025 erilaisilla päätöksillä on pyritty keventämään seurakunnan menoja. Tällä hetkellä varsinaiseen seurakunnan toimintaan voidaan budjetoida minimimäärä varoja, joilla seurakuntatyötä ylläpidetään. Jos näitä määrärahoja vielä karsittaisiin, niin silloin toiminta heikentyisi olennaisesti nykyisestä. Pikemminkin toiminnan kehittäminen vaatisi lisäresursseja.

Vuosien 2021-2024 aikana seurakunta on toteuttanut Lappeenrannan Wanhan pappilan täydellisen peruskorjauksen ja entisöinnin, Kouvolan kirkon vesikaton peruskorjauksen, Haminan kirkon ikonostaasin osittaisen konservoinnin ja Kotkan kirkon vesikaton kunnostuksen ja maalauksen.

Lappeenrannan Wanhan pappilan peruskorjaus ja entisöinti konkreettisella tavalla osoitti korjausvelan suuruuden seurakunnassa.

Seurakunta sai kirkollishallitukselta avustusta Kotkan, Kouvolan ja Haminan kirkkojen kunnostuksiin.

Kiinteistöjen vaatimat peruskorjaukset ja entisöinnit vaativat suuria investointeja ja niiden rahoittamiseksi seurakunta joutuu ottamaan rahoituslaitoksilta lainaa, koska omarahoitus tai mahdolliset avustukset eivät ole riittäviä.

Valtiovallan budjettikarsinnat ovat vähentäneet kirkon keskushallinnon samaa valtionrahoitusta ja tulevaisuudessa kirkon keskusrahastosta annettavat avustukset tulevat pienentymään.² Tämän vuoksi seurakunnat joutuvat yhä enemmän vastaamaan itse kiinteistöidensä ylläpitämisestä. Vuonna 2025 kirkollishallituksella oli käytettävissä 234 000 euroa peruskorjausavustuksia varten kaikille seurakunnille.

Seurakunnan lainakannan kehitys vuosina 2021-2024

Seurakuntaliitoksen yhteydessä uudelle seurakunnalle siirtyivät entisten Haminan ja Kotkan seurakuntien velat Lappeenrannan seurakunnan oltua velaton liittymisvaiheessa.

Vuodesta 2024 alkaen seurakunta on kyennyt lyhentämään lainojaan suunnitelmien mukaisesti ja lainakanta on alkanut pienentymään. Tulevien investointien rahoittaminen lainoituksen avulla on kuitenkin rajallista.

² Kirkollishallituksen tiedote 23.9.2025 muutosneuvottelujen käynnistämisestä keskushallinnossa johtuen valtionavun pienentämisestä. Valtionavun odotetaan pienentyvän yli 21% lähtötilanteesta 2023.

5. Seurakunnan kiinteistötalous

Kaakkois-Suomen seurakunnassa on suuri kiinteistömassa, joka jakaantuu kolmeen osaan: kirkot ja rukoushuoneet, seurakuntatilat sekä sijoituskohteet. Pyhäkköjen osuus seurakunnassa on suuri suhteutettuna jäsenmäärään nähden. Seurakunnan perintönä 1700-luvulta alkaen ovat kulttuurihistorialliset suuret lainsäädännön nojalla suojellut kirkot. Pyhäkkötiheys Kaakkois-Suomen seurakunnan alueella on suuri. Kaakkois-Suomen seurakunnalla on seitsemän kirkkoa ja neljä rukoushuonetta, tsasounaa, joista kaksi on jumalanpalveluskäytössä.

Vertailuna mainittakoon, että jäsenmäärältään samankokoisen Turun seurakunnan käytössä huomattavasti laajemmalla maantieteellisellä alueella on vain yksi kirkko ja kaksi rukoushuonetta. Lähes koko Keski-Suomen alueen käsittävällä Jyväskylän seurakunnalla on noin 2.000 jäsentä varten yksi kirkko, yksi seurakuntakeskus ja kuusi rukoushuonetta.

Kaakkois-Suomen seurakunnan kaikkiin rakennuksiin liittyvät kiinteistötuotot ja -kulut 2021-2024³

Toiminta-alue: Lappeenranta- Imatra	Kiinteistötuotot	Kiinteistökulut	Yhteensä
2021	+40 062,20	-85 200,28	-45 138,08
2022	+37 430,01	-96 560,83	-59 130,82
2023	+39 570,96	-90 102,37	-50 531,41
2024	+41 917,59	-93 264,14	-51 346,55

Toiminta-alue: Kotka-Loviisa	Kiinteistötuotot	Kiinteistökulut	Yhteensä
2021	+89 693,77	-85 200,28	+4 493,49
2022	+96 354,37	-110 540,92	-14 186,55
2023	+94 008,06	-94 042,32	-34,26
2024	+104 553,10	-115 288,32	-9 727,32

³ Tässä laskelmassa on otettu huomioon kunkin vuoden tilinpäätöstiedot. Kiinteistöihin sisältyvät pyhäkköjen, sijoitushuoneistojen ja seurakuntatilojen rakennuksiin liittyvät tuotot ja kulut. Laskelmassa ei ole otettu mukaan Lappeenrannan City Oy:n sijoitusta eikä Kotkan pappilaa, joka muodostaa oman kiinteistökokonaisuuden. Tuotoissa ja kuluissa ei ole myös huomioitu Kilpeläisen ja Petjoin rahastoja, koska niillä on oma ohjesääntönsä ja tuotto ei koidu suoraan seurakunnan hyväksi. Huomattavaa on, että vaikka laskelmassa olisi mukana Lappeenrannan Cityn ja Kotkan pappilan tuotto, niin siitä huolimatta kiinteistöjen ylläpitokustannuksia jouduttaisiin kattamaan muulla rahoituksella.

Kirkkojen toimintatuotot- ja kulut eivät sisälly laskelmiin. Tuohusten myynti yms. tulot kattavat pääasiassa jumalanpalvelustoiminnan ja liittyvät siihen eikä niillä kateta varsinaisia kiinteistöjen kuluja.

Toiminta-alue: Kouvola-Hamina	Kiinteistötuotot	Kiinteistökulut	Yhteensä
2021	+19 170,88	-63 193,18	-44 022,30
2022	+12 796,74	-85 558,32	-72 761,58
2023	+19 121,71	-75 739,84	-56 618,13
2024	+17 795,65	-82 250,91	-64 455,26

Keskusrahastomaksu

Ortodoksiset seurakunnat ovat velvoitettuja maksamaan keskusrahastomaksua kaikista tulolähteistään. Kiinteistötuottojen keskusrahastomaksu lasketaan bruttotulosta 70% osalta. Perittävä osuus on 11,5%.

Vuodelta 2024 osalta seurakunta on maksanut kiinteistötuloistaan 34.617 euroa keskusrahastomaksua. Tämä olennaisesti pienentää seurakunnan kiinteistöistään saamaa tuottoa.⁴

Kiinteistöjen vuosittaiset kulut, jotka katetaan seurakunnan muilla tulolähteillä

Vuosi	Muilla tuloilla katettava kiinteistöjen alijäämä
2021	-84 666,89
2022	-146 078,95
2023	-107 183,80
2024	-126 555,03

Lappeenrannan Cityn liikehuoneisto

Vuosi	Kiinteistötuotot	Kiinteistökulut	Pääomavastikkeet	Yhteensä
2021	+210 243,60	-30 524,44	-82 811,08	+96 908,08
2022	+216 213,48	-30 967,07	-88 329,93	+96 919,48
2023	+233 546,32	-35 312,12	-131 303,26	+66 930,94
2024	+244 245,96	-37 250,92	-128 824,42	+78 170,62

Lappeenrannan Cityn sijoitus käsittää 721m² suuruisen liiketilan Lappeenrannan ydinkeskustassa vuonna 2017 valmistuneessa kiinteistössä. Seurakunnalla on tiloista kymmenen vuoden vuokrasopimus Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kanssa ja sopimus

⁴ Kirkollishallituksen kirje keskusrahastomaksuista 2.6.2025.

päättyy vuoden 2027 lopussa. Korkotason nopea nousu on vaikuttanut pääomavastikkeiden kasvuun, mutta vuodesta 2024 alkanut korkojen lasku keventää pääomavastikkeita ja kasvattaa puhdasta tuottoa.

Lappeenrannan Cityn sijoitus on merkittävin seurakunnan kiinteistötulojen lähde. Pääomavastikkeiden maksun päätyttyä, kohteen tuotto yksistään seurakunnalle on yli 200.000 euroa vuodessa. On kuitenkin otettava huomioon, että nykyisen kymmenen vuoden vuokrasopimuksen mahdollisesti jatkuessa nykyisen vuokralaisen kanssa, on tilaan jo tehtävä ylläpitoinvestointeja. Mikäli vuokralainen vaihtuisi uudeksi, niin suurella todennäköisyydellä investointien määrä olisi suurempi ja lisäksi on mahdollista pitkään katkos vuokatuotoissa.

Kotkan pappila

Vuosi	Kiinteistötuotot	Kiinteistökulut	Yhteensä
2021	+19 830,05	-11 164,93	+8 665,12
2022	+21 944,44	-7 474,10	+14 470,34
2023	+24 108,32	-8 944,57	+15 163,75
2024	+23 925,80	-10 670,12	+13 255,68

Kotkan pappila muodostaa kiinteistön, koska se sijaitsee seurakunnan omistamalla tontilla. Kuluissa ei ole voitu erikseen huomioida talonmiehen kuluja ja alueiden hoitokuluja. Entisen Kotkan seurakunnan alijäämien vuoksi pappilan tuotto on ollut verovapaata, mutta vuodesta 2030 alkaen tulo muuttuu verotettavaksi tuloksi seurakunnalle. Asunto-osakkeiden ja liikehuoneistojen tuotto ei ole verotuksen piirissä, mutta toki kaikesta tuotosta on maksettava lakisääteinen keskusrahastomaksu.

Esimerkki Kotkan pappilan osalta keskusrahastomaksusta:

vuonna 2024 vuokratuottoja saatiin 23 925,80 euroa. Keskusrahastomaksua maksetaan brutosta 70% osalta eli 16.748,06 eurosta 11,5% eli keskusrahastomaksun osuus Kotkan pappilasta vuonna 2024 oli 1.926,03 euroa.

Kun Kotkan pappilan osalta tuotosta vähennetään keskusrahastomaksun osuus, kiinteistövero, tuleva tulovero sekä henkilöstömenot, niin tuotto jää minimaaliseksi.

Kiinteistökulujen osuus seurakunnan toimintakuluista 2021-2024⁵

Vuosi	Kiinteistökulut	Toimintakulut	Kiinteistökulujen osuus
2021	-239 950,33	-1 212 405,84	19,8 %
2022	-292 660,07	-1 150 471,71	25,4 %
2023	-259 884,53	-1 096 245,06	23,7 %
2024	-290 803,37	-1 145 219,35	25,4 %

Seurakunnan kiinteistökulujen osuus kaikista toimintakuluista on keskimäärin 25 %.

Seurakunnan sijoitushuoneistot

Seurakunnalla on omistuksessaan sekä asunto-osakkeita että liikehuoneistoja, jotka tuottavat seurakunnalle verotonta vuokratuloa.⁶ Pääosa asunto-osakkeista sijoittuu Kotkan kaupungin alueelle. Näiden kaikkien tuottoa käytetään seurakunnan ylläpitämiseen ja ovat erittäin tarpeellinen tulonlähde seurakunnalle.

Lappeenranta-Imatra:

- Lappeenrannan Liiketalo Oy
 - liikehuoneisto 54 m2
 - liikehuoneisto 19 m2
 - liikehuoneisto 19 m2
 - liikehuoneisto 60 m2
- As Oy Vallinrinne (yksiö, 24 m2)
- As Oy Imatrantori (yksiö, 35 m2)
- As Oy Imatrankoski (yksiö 41,3 m2)
- **Kilpeläisen rahaston asunto-osakkeet:**⁷
 - As Oy Lappeenrannan Happotie 2 (yksiö, 31 m2)
 - As Oy Laurinpiha (yksiö, 34 m2), Lappeenranta
 - As Oy Ainonkatu 23 (yksiö, 25,4 m2), Lappeenranta
 - As Oy Mäntykoto (kaksio, 51 m2), Imatra
 - As Oy Bulevardinkatu 4 (yksiö, 32,5 m2), Kotka
- **Pentti Petjojn stipendirahaston asunto-osakkeet:**⁸
 - As Oy Imatrankoski (kolmio, 66 m2), Imatra

⁵ Laskelmassa ei ole mukana Lappeenrannan Cityn sijoitus eikä Kotkan pappila.

⁶ Vaikka seurakunta on vapaa valtionverotuksesta, niin kaikesta vuokratuotosta se on velvollinen maksamaan keskusrahastomaksua kirkollishallitukselle.

⁷ Annikki Kilpeläisen rahasto perustuu testamenttilahjoitukseen, jonka sääntöjen mukaan rahaston tuotosta vuosittain siirretään vähintään puolet pääomarahastoon. Pääomarahaston kautta huolehditaan omistusten ylläpitämisestä ja korjauksista. Jäljelle jäävä tuoton osa voidaan sääntöjen mukaan käyttää entisen Lappeenrannan seurakunnan pyhäkköjen sakraaliesineistön konservointiin ja hankintoihin. Rahaston toiminta on vahvistettu seurakuntien liittosopimuksessa.

⁸ Opettaja Pentti Petjojn rahasto on stipendirahasto, josta voidaan jakaa apurahoja entisen Lappeenrannan seurakunnan alueen opiskelijoille jatko-opintoihin. Rahaston toiminta on vahvistettu seurakuntien liittosopimuksessa.

- As Oy Kotkan Puistotalo (yksiö, 29 m²), Kotka

Kouvola:

- As Oy Kouvolan Kasarminkatu (kaksio, 61m²)
- As Oy Kouvolan Urheilijankuja (kaksio, 55 m²)
- As Oy Eräkoto, Kouvola (yksiö, 31m²)

Kotka:

- As Oy Satamanportti (yksiö, 33m²)
- As Oy Kirkkokadunkulma (yksiö, 37 m²)
- As Oy Kotkan Piispalan kulma (yksiö, 47m²)
- As Oy Kotkan Rauhankatu 4 (kaksio, 44 m²)
- As Oy Koulukatu 12 (kaksio, 57,5 m²)
- As Oy Koulukatu 12 (kaksio, 54 m²)
- As Oy Ruotsinsalmenkatu 17 (kaksio, 48 m²)
- As Oy Ruotsinsalmenkatu 17 (kaksio, 48 m²)
- As Oy Ruotsinsalmenkatu 17 (kaksi0, 48 m²)
- As Oy Kallio-Haka (yksiö, 23 m²)
- As Oy Koulukatu 12 (liiketila 92m²)
- As Oy Koulukatu 12 (liiketila 41 m²)
- As Oy Koulukatu 12 (liiketila 33,5 m²)
- As Oy Ruotsinsalmenkatu 17 (liiketila, nyt kerhohuoneena 61 m²).
- As Oy Koulukatu 12 (15 autopaikkaa)
- As Oy Ruotsinsalmenkatu 17 (3 autopaikkaa)

6. Seurakunnan hautausmaat

Seurakunnan omistamat hautausmaa-alueet:

- Lappeenrannan hautausmaa (1894), *käytössä*
- Lappeenrannan Pallon vanha hautausmaa 1700-luvulta (toiminta päättyi käyttökieltoon 1890-luvulta alkaen)
- Parikkalan Koitsanlahden uusi hautausmaa (1930-luku), *käytössä*
- Haminan hautausmaa (1700-luku), *käytössä*
- Kotkan hautausmaa (maa-alueen omistaa Kotkan kaupunki), *käytössä*
- Kotkan kirkon hautausmaa, ei toiminnassa
- Loviisan hautausmaa (maa-alueen omistaa Loviisan kaupunki), *käytössä*

Hautausmailla on yhtenäinen vahvistettu ohjesääntö. Kotkan hautausmaalla on käynnistetty alueen kartoitus. Aluehallintovirasto on käynnistänyt vuonna 2025 valtakunnallisen hautausmaiden selvityksen ja sen nojalla seurakunta on pyytänyt Loviisan ja Kotkan kaupunkia ryhtymään toimenpiteisiin niissä sijaitsevien toimivien

hautausmaiden omistussuhteiden ratkaisemiseksi ja mahdollisten hallintaoikeuksien määrittelymiseksi.

Kotkan ja Loviisan hautausmaiden osalta seurakunta joutuu tekemään erillisen päätöksen hallinta- ja käyttöoikeuden jatkumiseksi joko maakaupalla tai -maavuokralla. Prosessi on tällä hetkellä keskenäinen.

Hautausmaiden kustannukset vuonna 2024

Vuosi	Tuotot	Kulut	Ali-/ylijäämä
Lappeenranta	+5 967,00	-5 284,48	+682,52
Koitsanlahti	---	---	---
Hamina	+2 325,00	-816,52	+1 508,48
Kotka	+350,00	-423,58	-73,58
Loviisa	---	---	---

Koitsanlahden ja Loviisan hautausmailla ei ole kirjanpidossa omaa kustannuspaikkaa. Lappeenrannan hautausmaalla tehdään hoitosopimuksia ja hoidosta vastaa seurakuntamestari, jonka palkkauksesta osa kohdentuu hautausmaiden hoitoon (Lappeenranta, Pallo ja Koitsanlahti).

Vuonna 2024 Haminan hautausmaalle kirjattiin tuloja 2 325 euroa, joka koostuu hautapaikkojen uudelleen lunastuksesta ja on kertaluontoinen tulo. Hautausmaiden osalta ei kirjanpidosta voida erotella henkilöstökuluja ja hautausmaiden ylläpitäminen maksaa seurakunnalle enemmän kuin niistä saatava satunnainen tulo.

Ortodoksisilla seurakunnilla ei ole lakisääteistä velvoitetta ylläpitää hautausmaita, kuten evankelisluterilaisella kirkolla ja tämän velvoitteen vuoksi luterilaiset seurakunnat saavat valtionapua hautaustoimeen.

Haminan ortodoksinen hautausmaa on yleiskaavassa merkitty merkinnällä EH/s-2 eli hautausmaan lisäksi se on *alue, joka on suojeltu valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä kulttuurihistoriallisen arvon, maisemakuvan tai kyläkuvan vuoksi. Alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta säilytetään. Museovirastolle ja maakuntamuseolle on varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä.*⁹

⁹ Aladinin hautakappelin vauriot ja kunnostus. Arkkitehti Sanna Ihatsu – CasaCo Studio Oy 6.2.2025.

7. Seurakunnan pyhäköt

Tässä osiossa käsitellään yksilöllisesti jokainen seurakunnan pyhäkkö: korjaustarpeet, aikataulutus, kustannusarviot sekä ratkaisu ylläpidosta.

Valtaosa seurakunnan pyhäköistä on suojelurakennuksia.

Säädökset pyhäkköjen suojelusta on säädetty mm. laissa Ortodoksisesta kirkosta 985/2006:

16 §Kirkon tai rukoushuoneen suojelu

Ennen vuotta 1917 rakennettu kirkko on suojelunalainen. Kirkollishallitus voi määrätä sitä uudemman kirkon tai rukoushuoneen suojeltavaksi, jos suojeluun on sellainen syy, jonka johdosta vastaavan rakennuksen suojelusta voitaisiin päättää rakennussuojelulain (60/1985) mukaan. Kirkollishallitus voi tehdä suojelusta päätöksen myös seurakunnan tai Museoviraston aloitteesta. Ennen suojelupäätöksen tekemistä Museovirastolle on varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto. Rakennuksen suojelu kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Suojeltua kirkkoa tai rukoushuonetta ei saa purkaa, eikä siihen saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka vaarantavat rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon.

Ennen kuin suunnitelma suojeltua kirkkoa tai rukoushuonetta olennaisesti muuttavaksi korjaamiseksi hyväksytään, on seurakunnan varattava Museovirastolle tilaisuus antaa suunnitelmasta lausunto.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen, tai jos rakennuksen suojeleminen muusta erityisestä syystä ei enää ole perusteltua, kirkollishallitus voi, varattuaan Museovirastolle tilaisuuden antaa asiasta lausunnon, päättää, ettei rakennusta enää ole pidettävä suojelunalaisena.

117 §Rakennussuojelun valvonta

Kirkollishallituksen tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkkoon tai rukoushuoneeseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Jos on ilmeistä, että rakennuksessa tehdään 98 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja muutoksia tai korjauksia, vaikka alustusviranomaisen ei ole vahvistanut niitä koskevaa päätöstä, kirkollishallitus voi kieltää työn tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Seurakunta tekee jatkuvaa yhteistyötä Museoviraston kanssa jokaisesta suojelurakennukseen kohdistuvasta toimenpiteestä.

8. Seurakunnan kiinteistöjen korjausvelka

Kaakkois-Suomen seurakunnan kiinteistöissä tunnistettu tämänhetkinen kiinteistöjen **korjausvelka on yhteensä 1.467.200 euroa**. Tästä summasta puuttuu vielä kokonaan Kotkan pappila, josta tulee ensin tehdä kuntoselvitys korjausvelan määrittelemiseksi.

Myllykosken tsasounan tiedossa oleva investointitarve on 100.000 euroa ja mahdollinen Kotkan pappilan peruskorjaus nostanee **koko korjausvelan noin 2.000.000 euroon**.

Näiden kohteiden ohella seurakunnan tulee varautua merkittävimmän sijoituskohteen Lappeenrannan City Oy:ssä tuleviin korjauksiin ja mahdolliseen vuokralaisen vaihtumiseen liittyvään tuottojen keskeytymiseen.

9. Seurakunnan kiinteistöstrategian ratkaisut

Kaakkois-Suomen ortodoksisen seurakunnan kiinteistöstrategian 2026-2030 mukaan seurakunnan **pyhäköistä ylläpidetään joko lailla (6) tai asemakaavalla (1) suojellut kirkot**. Suojelu säilyttää kiinteistönomistajalle velvoitteet rakennuksien ylläpidosta ja yhteistyötä Museoviraston kanssa kaikissa korjaustoimenpiteissä.

Kiinteistöstrategiassa on otettu huomioon seurakunnantarkastuksessa 2024 kirkon kiinteistöpäällikön Matti Rouvisen lausunto, kirkon johtajavan konservaattorin Antti Narmalan lausunto sekä Museovirastosta saadut lausunnot sekä muut selvitykset rakennuksista.

Lappeenrannan-Imatran toiminta-alue

1. Lappeenrannan Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko, joka on samalla koko seurakunnan pääkirkko.
2. Imatran pyhän Nikolaoksen kirkko.

Kouvola-Haminan toiminta-alue

3. Kouvola Ristin ylentämisen juhlan kirkko, joka on samalla toiminta-alueensa pääkirkko.
4. Haminan pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko.
5. Haminan hautausmaan Jumalansynnyttäjän Kaikkien murheellisten ilo-ikonin kirkko

Kotkan-Loviisan toiminta-alue

6. Kotkan pyhän Nikolaoksen kirkko, joka on toiminta-alueen pääkirkko
7. Loviisan Jumalanäidin Kasanilaisen ikonin kirkko

Nämä pyhäköt riittävät kattavasti palvelemaan seurakunnan jumalanpalveluselämää ja sijoittuvat maantieteellisesti siten, että kunkin kirkon toiminta-alue kattaa riittävän suuren osan seurakunnan pinta-alasta ja on seurakuntalaisten hyvin tavoitettavissa.

Erityisesti lailla suojellut kirkkorakennukset ovat osa kansallista kulttuuriperintöä ja luovuttamaton osa seurakunnan omaisuutta, jonka hoito on seurakunnalle pysyvä ja raskas taloudellinen haaste.

Poistettavat pyhäköt

Kaakkois-Suomen seurakunnan alueella on vähän rukoushuoneita, eikä niillä ole olennaista merkitystä seurakunnan jumalanpalveluselämän kannalta. Jokaiseen pyhäkköön liittyy paljon tunnepitoisia seikkoja ja ne ovat ymmärrettäviä, mutta pakollisesti ylläpidettävien historiallisten kirkkojen taakka on niin suuri, että seurakunnan on pakosti luovutettava niin monesta kiinteistöstään kuin se on mahdollista.

1. Myllykosken Jumalanäidin tsasouna

Myllykosken tsasouna on ollut viime talvet kylmillään ja siellä on toimitettu kesäisin satunnaisesti jumalanpalveluksia. Tsasouna sijaitsee Kouvolan kaupungissa, jossa on alueen suuri pääkirkko ja joka sijaitsee 14 kilometrin päässä Kouvolan kirkosta.

Myllykosken alueella asuu noin 20 seurakuntalaista. Myllykoskella toimitettuihin jumalanpalveluksiin kirkkokansa tulee alueilta, joissa on olemassa toimivat pyhäköt, kuten Kouvolasta, Haminasta tai Kotkasta.

Kouvolan-Haminan toiminta-alueella on yksi pappi ja kanttori ja tällä hetkellä heillä on hoidossaan kolme kirkkoa Myllykosken tsasounan lisäksi.

Museovirasto ei esitä Myllykosken tsasounalle suojelua.¹⁰ Alueen pappi omassa kannanotossaan pitää olennaisena sitä, että toiminta keskitetään Kouvolan kirkkoon ja sen osuutta vahvistetaan seurakunnan elämässä.¹¹

Valtioneuvoston asetus julkisen rakennuksen esteettömyydestä (28.11.2024/683) velvoittaa myös seurakuntia. Myllykosken seurakuntatila sijaitsee kellarissa, jonne johtaa vaaralliset jyrkät portaat. Tilan muuttaminen

¹⁰ Museoviraston lausunto 26.9.2025. Odigitria ry on pyytänyt omistajaa kuulematta Museovirastolta lausunnon Myllykosken tsasounan suojelusta. Päätöksessään Museovirasto ei esitä tsasounaa suojeltavaksi. Lain mukaan suojeluesityksen voi tehdä vain omistava seurakunta, kirkollishallitus taikka Museovirasto.

Yhdistys on 1.3.2025 laatinut yhteistyösopimusluonnoksen, jonka sisällön mukaan päävastuu tsasounan ylläpidosta ja korjauksista jäisi seurakunnalle ja seurakunnan tulisi sitoutua jumalanpalveluksiin ja muuhun toimintaan.

¹¹ Kouvolan-Haminan papin lausunto 5.2.2025.

esteettömäksi edellyttäisi mittavaa uudisrakentamista ja hissin rakentamista. Myös tsasounaan sisälle pääseminen esteettömästi edellyttäisi toimenpiteitä.

Myllykosken tsasounasta vuonna 2024 teetetyn sisäilmaraportin mukaan erityisesti alakerrassa on homekasvustoa ja kosteusvaurioita, jotka edellyttävät peruskorjausta tilojen suhteen.

Salaoitusjärjestelmä ei toimi ja se on rakennettava kokonaan uudelleen sekä koko lämmitysjärjestelmä.

Toimitilojen ratkaisut

Kaakkois-Suomen seurakunnalla on seurakunnalliset toimintatilat Imatralla, Lappeenrannassa, Kouvolassa ja Kotkassa. Ennen seurakuntaliitosta Lappeenrannan seurakunta teki päätöksen Lappeenrannan toimitilojen pienentämisestä puolella ja toimintojen siirtämisestä vuokratiloista seurakunnan omistamiin tiloihin Wanhaan pappilaan.

Kouvolassa on vähennetty toimitiloja luopumalla Ortodoksiakeskus Sypressistä ja keskitämällä kaikki toiminnot Kouvolan kirkon yhteydessä olevaan seurakuntatilaan. Ennen seurakuntaliitosta Haminan seurakunta myi Haminassa olleen seurakuntatilan.

Olemassa olevat tilat ovat tarpeellisia seurakuntaelämän kannalta ja kuluja voidaan pienentää vain vuokraamalla tiloja ulkopuolisille tahoille, mutta seuraavat ratkaisut voivat tuoda seurakunnalle vuosittain lisää tuottoja noin 15.000 euroa vuodessa:

1. Imatran seurakuntatalon asuntosiipi palautetaan takaisin asuntokäyttöön ja tila vuokrataan.
2. Kotkan seurakuntakeskuksen kerhohuonekäytössä oleva liiketila vuokrataan.
3. Kotkan pappilasta luovutaan sen kannattamattomuuden vuoksi kuntoselvityksen valmistuttua. Asiasta tehdään erillinen päätös.

Imatran ja Kotkan seurakuntakeskuksissa on runsaasti toimitilaa ja nykyisen tilojen käytännön järjestelyillä ilman erityisiä kustannuksia voidaan seurakunnan toiminnot turvata hyvin. Toimitiloja tulee käyttää monipuolisesti seurakunnan toiminnassa. Pelkästään toimitilojen ylläpitäminen juhlatiloina ei palvele seurakunnan toimintaa, vaan olemassa olevia tiloja käytetään monitoimitiloina.

Uusia toimitiloja seurakunta ei voi hankkia tai vuokrata omaan käyttöönsä.

Seurakunnan sakraaliesineistön sijainti

Seurakunnan on turvattava arvoesineistönsä säilyminen asianmukaisissa tiloissa ja kaikki kunnostustyöt on teetettävä asianmukaisen koulutuksen saaneilla konservaattoreilla.

Yhtenäinen Kaakkois-Suomen seurakunta mahdollistaa hajotettujen esinekokonaisuuksien palauttamisen ennalleen ja provenienssiperiaatteen mukaisesti alkuperäiseen sijaintipaikkaansa ja käyttötarkoitukseensa. Kirkkorakennusten korjausten ja entisöintien yhteydessä otetaan huomioon myös niiden alkuperäinen sisustus.

Seurakunnan kirkkojen esineistö luetteloidaan ja siirretään sähköiseen arvoesineluetteloon ARVIin.

10. Kiinteistöliite

10.1. Lappeenrannan Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko

Rakennustiedot:

Vihitty käyttöön 26.8.1785. Suomen vanhin säilynyt ortodoksinen kirkko. Rakennuttajina venäläiset linnoitusinsinöörijoukot. Suunnittelijaa ei tiedetä. Merkittävä suuri laajennustyö vuonna 1901, jolloin kirkkosali rakennettiin kokonaan uudelleen nykyasuunsa.

Rakennusmateriaalina tiili.

Kaukolämpö.

294m²

Tontti:

Seurakunnan omistama.

Osoite:

Kristiinankatu 3, 53900 Lappeenranta

Suojelustatus:

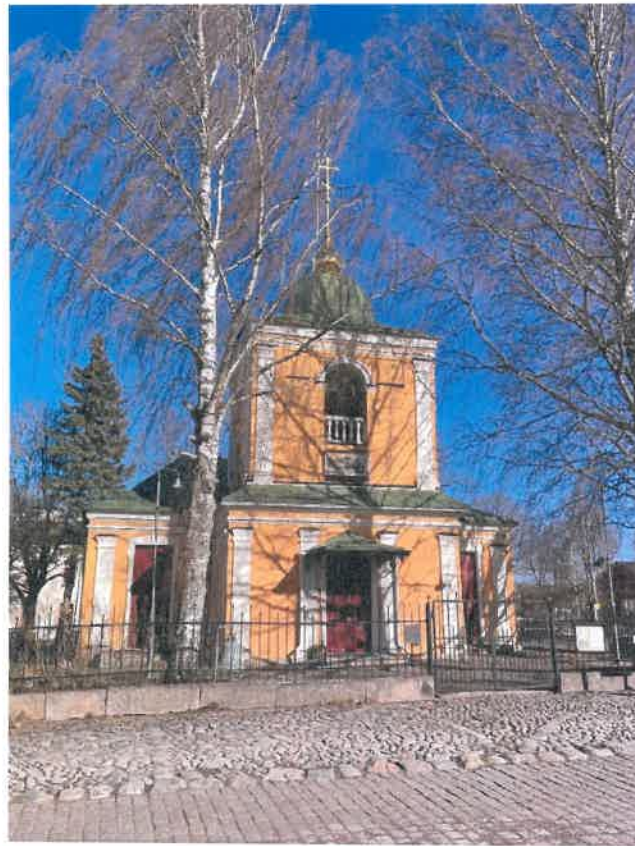
Suojeltu Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla sekä asemakaavalla. Kirkko sijaitsee erityisesti suojellulla linnoitusalueella.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi. Seurakunnan pääkirkko ja Lappeenrannan alueen jumalanpalveluselämän keskus.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Etelänpuoleisten ikkunoiden peruskorjaus	20.000
Sisäväritutkimus	12.000
Lattiarakenteen tutkimus	2.000
Ikonostaasin kuntokartoitus	2.000
Ikonostaasin konservointi	150.000
Sisämaalaus	100.000
Julkisivujen huoltomaalaus	30.000
Pääoven ja kahden poistumistieoven entisöinti	15.000
Eteisen sisäoven entisöinti	5.000
Puuston karsinta kuntokartoituksen perusteella	2.000
Tuloilmakoneen uusiminen	40.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	378.000

10.2. Kotkan Pyhän Nikolaoksen kirkko

Rakennustiedot:

Vihitty käyttöön vuonna 1801. Kirkon rakennutti Venäjän keisarillisen laivaston Amiraliteetti. Suunnittelijana arkkitehdit Jakov Perrin (rakennus) ja Miller (ikonostaasi). Rakennusmateriaalina tiili. Uspenskin katedraalin jälkeen Suomen toiseksi suurin ortodoksinen kirkko.

Kaukolämpö.

707m²

Tontti:

Seurakunnan omistama ja yhteinen pappilan kanssa.

Osoite:

Isopuisto, 48100 Kotka.

Suojelustatus:

Suojeltu Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla sekä asemakaavalla.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi. Kirkko on Kotkan alueen jumalanpalveluselämän keskus.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Sisäväritutkimus	12.000
Sisämaalaus	150.000
Kirkkosalin ja alttarin ikkunoiden kunnostus	50.000
Poistokoneen uusiminen	5.000
Painovoimaisen ilmastoinnin kanavien avaaminen käyttöön	10.000
Sähköjärjestelmän uusiminen	50.000
Oikeassa sivulaivassa olevan pylvään korjaus	20.000
Kellotornin balusterikaiteiden uusiminen	3.000
Julkisivumaalaus	150.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	450.000

10.3. Loviisan Jumalanäidin Kasanilaisen ikonin kirkko

Rakennustiedot:

Kirkko on sijoitettu Loviisan kaupungin nykyisin omistamaan 1700-luvun kasarmirakennuksen toiseen kerrokseen. Kirkon sisutus – kuten ikonostaasi – on peräisin 1700-luvun venäläisen jalkaväkirykmentin siirrettävästä kenttäkirkosta. Kirkko sijoitettiin nykyiseen tilaan vuonna 1833.

Tiilinen kasarmirakennus.

Loviisan kaupunki on vuonna 1887 päättänyt, että kirkko voi sijaita korvauksetta nykytiloissaan. Seurakunta vastaa ylläpidosta.

Sähkölämmitys.

150m²

Tontti:

Loviisan kaupunki.

Osoite:

Itäinen Tullikatu 17, 07900 Loviisa.

Suojelustatus:

Suojeltu Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla. Rakennus on suojeltu asemakaavalla.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi. Kirkko on ainoa laatuaan Suomessa ja säilynyt muuttumattomana 1800-luvun asussaan. Kirkko palvelee seurakunnan läntisimmän osan jumalanpalveluselämää.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Ikonostaasin konservointi	20.000
Sähköjärjestelmän ja lämmityksen kuntotutkimus	3.000
Uv-suojaus ikkunoihin museaalisella verholla	5.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	28.000

10.4. Haminan pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko

Rakennustiedot:

Kirkko on valmistunut vuonna 1837 ja erillinen kellotorni vuonna 1862.

Kirkkorakennuksen suunnitteli pietarilainen arkkitehti Louis Visconti.

Rakennusmateriaalina tiili.

Sähkölämmitys.

450m²

Tontti:

Seurakunnan omistama.

Osoite:

Raatihuoneentori 2, 49400 Hamina.

Suojelustatus:

Suojeltu Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla sekä asemakaavalla.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi. Kirkko toimii Haminan alueen jumalanpalveluselämän keskuksena.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Lämmitysjärjestelmän säätäminen	10.000
Kirkon ikkunoiden ja ovien kunnostus	50.000
Kirkkoa kiertävän kalkkikivikorokkeen korjaus	10.000
Ikkunoiden uv-suojaus museokäyttöön tarkoitetuilla verhoilla	2.000
Vesikaton korjaus	Sovittu urakka 2026
Julkisivujen huoltomaalaus	30.000
Kellotornin rappausen korjaus ja huoltomaalaus, vesikaton korjaus ja maalaus	70.000
IV-koneen uusinnan suunnittelu	4.200
Vesimittarin uusinta ja pikapalopostin poistaminen	1.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	177.200

10.5. Haminan hautausmaan Jumalanäidin Kaikkien murheellisten ilo - ikonin kirkko

Rakennustiedot:

Kirkko on rakennettu Haminan ortodoksiselle hautausmaalle vuonna 1901.
Suunnittelijana arkkitehti Ivar Aminoff. Rakennuttajana kauppaneuvos Konstantin Aladin. Sisustus ostettu vuonna 1927 kirkollishallituksen varastosta.

Tiilirakennus.

Lämmitys ilmalämpöpumpulla.

84m²

Tontti:

Sijaitsee seurakunnan omistamalla hautausmaalla.

Osoite:

Hirveläntie 22, 49400 Hamina

Suojelustatus:

Suojeltu Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla sekä asemakaavalla.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Vesikaton puhdistus ja kuntotarkastus	1.000
Ulkoseinien puhdistus	2.000
Ikonostaasin konservointi	20.000
Sähköjärjestelmien kuntotarkastus	1.000
Sähköjärjestelmän uusiminen	15.000
Portaikoon kunnostus, ullakon kulkusilta ja luukkutikas	2.000
Puuston ja kasvillisuuden karsinta	5.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	46.000

10.6. Kouvolan Ristin ylentämisen juhlan kirkko

Rakennustiedot:

Kirkko on vihitty 6.1.1916. Rakennuttajana Venäjän valtio Kouvolan varuskuntaa varten. Toimi ortodoksisena kirkkona vuoteen 1919 asti, jolloin siitä tehtiin luterilainen kirkko ja ortodoksinen sisustus purettiin ja siirrettiin pääosin Kotkan ortodoksisen seurakunnan varastoihin. Palautettiin takaisin ortodoksiselle seurakunnalle vuonna 1981. Ainoa Suomessa käytössä säilynyt tyyppiirustuksilla rakennettu ortodoksinen varuskuntakirkko.

Tiilirakennus.

Sähkölämmitys.

450m²

Tontti:

Seurakunnan omistama.

Osoite:

Kirkonmäenkatu 2, 45100 Kouvola.

Suojelustatus:

Suojeltu Ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla sekä asemakaavalla.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi. Kirkko toimii Kouvolan alueen jumalanpalveluselämän ja seurakunnan toiminnan keskuksena.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Vesikaton kunnostus, maalaus	Sovittu urakka 2026
Lämmitysjärjestelmän uusiminen, laitteiston säätö ja mittaus, ilman kanavointi ja puhaltimet	36.000
Sisäväritutkimus	10.000
Valaistuksen parantaminen	5.000
Alkuperäisen sisustuksen palauttaminen	20.000
Julkisivujen puhdistus	3.000
Portaikkojen korjaus	2.000
Kirkkosalin ja seurakuntasalin välioven ennallistaminen: paljeoven	10.000

poisto ja muutos pääsisäänkäynnin oven kaltaiseksi	
Käyttöveden tulojohto uusittava, keittiön lattian purku	30.000
Julkisivujen puhdistus jäkälästä	5.000
Alkuperäisten kattoristien palautus	6.000
Sisämaalaus	50.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	177.000

10.7. Imatran Pyhän Nikolaoksen kirkko

Rakennustiedot:

Jälleenrakennuskirkko ja valmistunut vuonna 1956, vihitty kirkoksi vuonna 1986.

Alkuperäinen suunnittelija arkkitehti Toivo Paatela. Kirkkoa laajennettiin vuonna 1994 ja toiseen kertaan myöhemmin.

Puurakennus.

Kaukolämpö.

133m²

Tontti:

Seurakunnan omistama ja yhteinen seurakuntatalon kanssa.

Osoite:

Vuoksenniskantie 3, 55510 Imatra

Suojelustatus:

Asemakaavalla.

Ylläpito:

Kirkko ylläpidetään pysyvästi. Kirkko toimii seurakunnan itäisimmän osan jumalanpalvelusten keskuksena.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Vesikaton huoltomaalaus	5.000
Julkisivujen huoltomaalaus	10.000
Ikkunoiden korjaus ja maalaus	10.000
Sisäänkäynnin porraskatoksen korjaus	5.000
Lattian pinnan uusiminen	5.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	35.000

10.8. Myllykosken Jumalanäidin tsasouna

Rakennustiedot:

Jälleenrakennuspyhäkkö ja valmistunut vuonna 1954. Esineistö siirretty pääosin Haminan ja Kouvolan kirkoista.

Hirsirakennus, betoninen kellarikerros.

Öljylämmitys.

102m²

Tontti:

Seurakunnan omistama.

Osoite:

Koulutie 4, 46800 Myllykoski (Kouvolan kaupunki)

Suojelustatus:

Ei suojelua.

Ylläpito:

Toiminta lopetetaan 1.1.2026 ja esineistö siirretään alkuperäisiin sijaintipaikkoihinsa. Tsasounalla ei ole käytännön tarvetta jumalanpalveluselämän kannalta. Tsasounan läheisyydessä Kouvolan keskustassa sijaitsee kirkko, joka tarvitsee merkittäviä investointeja ja on alueen toimintakeskus.

Tsasouna lahjoitetaan poissiirrettäväksi jollekin ortodoksiselle seurakunnalle tai kirkolliselle järjestölle, jolla on voimassa oleva yhteistyösopimus Suomen ortodoksisen kirkon kanssa.

Tontti myydään.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Lämmitysjärjestelmän uusiminen	15.000
Salaojituksen rakentaminen	20.000
Alakerran seurakuntatilan peruskorjaus/ homevauriot ja kosteuden torjuminen	30.000
Öljysäiliön poisto	5.000
Esteettömyysvaatimukset	30.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	100.000

10.9. Parikkalan Johannes Kastajan syntymäjuhlan tsasouna

Rakennustiedot:

Rakennettu vuonna 1979. Hirsirunkoinen tsasouna. Suunnittelija Seppo Latvala.
Ilmalämpöpumppu.
20m²

Tontti:

Vuokratontti Parikkalan kunnalta.

Osoite:

Uimalantie 1, 59100 Parikkala

Suojelustatus:

Ei suojelua

Ylläpito:

Tsasounaa käytetään läpi vuoden.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Tornin kupolin ja ristin korjaus	2.000
Vesikaton puhdistus sammaleesta	500
Lahon porttirakennelman poistaminen	500
Huoltomaalaus	1.000
Sisäilmaongelman tutkiminen	1.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	5.000

10.10. Parikkalan Koitsanlahden pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin tsasouna

Rakennustiedot:

Lahjoitettu seurakunnalle vuonna 2003. Suunnittelija arkkitehti Sakari Siitonen.
Hirsirakennus, ei sähköä eikä lämmitystä.
17m²

Tontti:

Sijaitsee seurakunnan omistamalla hautausmaan osalla.

Osoite:

Syrjärinteentie, 59130 Koitsanlahti.

Suojelustatus:

Ei suojelua.

Ylläpito:

Tsasounalla ei ole jumalanpalveluskäyttöä.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Ei tehdä investointeja	---
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	---

10.11. Kotkan hautausmaan Jumalanäidin suojeluksen kappeli

Rakennustiedot:

Rakennettu vuonna 1948. Lautarakenteinen, ei sähköä eikä lämmitystä

Tontti:

Sijaitsee Kotkan ortodoksisella hautausmaalla, maanomistajana Kotkan kaupunki.

Osoite:

Toukolantie 4, 48210 Kotka

Suojelustatus:

Ei suojelua

Ylläpito:

Tsasounalla ei ole varsinaista tarvetta jumalanpalveluskäyttöön. Tsasounasta siirretään alkuperäisiin sijaintipaikkoihinsa arvoesineistö.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Ei tehdä investointeja	---
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	---

10.12. Parikkalan Kolmikannan rukouskappeli

Rakennustiedot:

Puinen rakennelma, valmistunut vuonna 1985. Suunnittelija arkkitehti Sakari Siitonen. Avokatos.

Tontti:

Yksityinen maaomistaja, ei sopimusta seurakunnan kanssa.

Osoite:

Suojelustatus:

Ei suojelua

Ylläpito:

Puretaan vuonna 2026. Heikkokuntoinen, katto lahonnut. Ei käyttötarvetta.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Purkukustannukset	1.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	1.000

10.13. Lappeenrannan Wanha pappila ja sen piharakennus

Rakennustiedot:

Valmistunut vuonna 1897 Lappeenrannan seurakunnan pappilaksi. Suunnittelija rakennusmestari Pekka Roiha. Hirsirunkoinen ja lautavuorattu rakennus. Täydellinen peruskorjaus ja entisöinti tehty vuosina 2021-2022.

Kaukolämpö.

180m²

Piharakennus valmistunut alun perin samanaikaisesti pappilan kanssa 1897.

Myöhemmässä vaiheessa muutostöitä. Toimii varistorakennuksena. Ei lämmitystä.

187m²

Tontti:

Seurakunnan omistama tontti.

Osoite:

Kristiinankatu 5, 53900 Lappeenranta.

Suojelustatus:

Suojeltu asemakaavalla. Muinaismuistoalue.

Ylläpito:

Rakennusta ylläpidetään aktiivisesti. Toimii Lappeenrannan seurakuntakeskuksena ja kirkkoherranvirastona.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Putkiston osittaisen jäätymisongelman poisto	12.000
Vesikaton maalaus	25.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	35.000

10.14. Imatran seurakuntatalo

Rakennustiedot:

Alkuperäinen rakennusvuosi 1962. Laajennettu ja peruskorjattu vuonna 1992. Keittiön peruskorjaus 202 ja lämmitysjärjestelmän uusiminen

Puurakenteinen.

Kaukolämpö yhdessä kirkon kanssa.

346m²

Tontti:

Seurakunnan omistama tontti yhdessä kirkon kanssa.

Osoite:

Vuoksenniskantie 3, 55510 Imatra.

Suojelustatus:

Ei suojelua

Ylläpito:

Seurakunnan itäisen alueen toimintakeskus. Ylläpidetään aktiivisesti. Entisen asunnon palauttaminen vuokratyökaluun asuntona.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Vesikaton maalaus	20.000
Julkisivujen maalaus ja ikkunoiden kunnostus	30.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	50.000

10.15. Kouvolan seurakuntatilat

Rakennustiedot:

Sijaitsevat Kouvolan Ristin ylentämisen juhlan kirkon yhteydessä.

Tontti:

Seurakunnan omistama tontti.

Osoite:

Kirkonmäenkatu 2, 45100 Kouvola

Suojelustatus:

Suojeltu lailla kirkon yhteydessä.

Ylläpito:

Kouvolan alueen seurakuntakeskus. ylläpidetään aktiivisesti.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Sisäkaton korjaus	5.000
Muut toimenpiteet yhdessä kirkon kanssa	
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	5.000

10.16. Kotkan seurakuntakeskus

Rakennustiedot:

Seurakuntatilat sijaitsevat As. Oy Kotkan Ruotsinsalmenkatu 17 yhteydessä. Rakennettu vuonna 2001. Tilat seurakunnan omistuksessa.

Tontti:

Taloyhtiön tontti.

Osoite:

Kymenlaaksonkatu 2, 48100 Kotka

Suojelustatus:

Ei suojelua.

Ylläpito:

Kotkan seurakuntakeskus. ylläpidetään aktiivisesti. Seurakunnan kerhohuonekäytössä viereinen liikehuoneisto, joka voidaan erillisellä päätöksellä vuokrata liiketilana. Alakerrassa oleva tila on otettu seurakunnan arkisto- ja keskusvarastotilaksi.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Keittiön peruskorjaus: laitteet	30.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	30.000

10.17 Kotkan pappila

Rakennustiedot:

Rakennettu vuonna 1961. Tiilirunkoinen yksikerroksinen rakennus. Rakennuksessa kolme asuntoa.

Kaukolämpö.

180m²

Tontti:

Seurakunnan omistama tontti yhdessä kirkon kanssa. Rakennus sijoittuu osin tontin rajojen ulkopuolella.

Kotkan kaupungin kanssa on selvitetty, ettei rakennusta varten voida muodostaa omaa tonttia.

Osoite:

Papinkatu 1, 48100 Kotka.

Suojelustatus:

Ei suojelua.

Ylläpito:

Rakennuksen tuotto on laskenut ja muuttuu vuoden 2030 alusta verolliseksi tuloksi seurakunnalle. Rakennuksen ylläpidosta on tehtävä erillinen päätös kuntotutkimuksen valmistuttua. Mikäli investoinnit osoittautuvat merkittäviksi, tulee harkita rakennuksen purkamista.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Kuntotutkimus	5.000
Talotekniikan uusiminen: sähköjärjestelmä, lämmitysjärjestelmä, vesiputket	Kuntotutkimus ratkaisee
Rakenteiden peruskorjaus	Kuntotutkimus ratkaisee
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	5.000

10.18. Haminan hautausmaan asuinrakennus ja piharakennukset

Rakennustiedot:

Hirsirunkoinen ja lautavuorattua asuinrakennus on valmistunut vuonna 1861 hautausmaan vahtimestaria varten. Sivurakennukset myöhemmältä ajalta. Rakennukset ovat olleet vuosia tyhjinä ja kylmillään. Ei lämmitystä, vesijohtoja eikä sähköjä. Asuinrakennus 50m².

Tontti:

Rakennukset sijaitsevat seurakunnan omistamalla Haminan hautausmaalla.

Osoite:

Hirveläntie 22, 49400 Hamina.

Suojelustatus:

Yleiskaavalla hautausmaan rakennuskanta on suojeltu merkinnällä EH/s-2.

Ylläpito:

Sivurakennukset puretaan. Asuinrakennus säilytetään, mutta sille on löydettävä käyttötarkoitus, jolla peitetään ylläpitokustannukset.

Tiedossa olevat toimenpiteet ja kustannusarviot:

Toimenpide	Kustannusarvio
Sivurakennusten purku	10.000
Asuinrakennuksen välttämättömimmät korjaustyöt	20.000
Tiedossa olevat investoinnit yhteensä	30.000

Liitteet:

1. Seurakunnantarkastuksen kiinteistökatselmus 2024
2. Kirkon johtavan konservattorin raportti 2024
3. Museoviraston lausunto Kouvolan kirkon sisämaalauksesta ja historiallisen interiöörin palauttamisesta 2024
4. Museoviraston lausunto Myllykosken tsasounasta 26.9.2025
5. Kouvolan-Haminan toiminta-alueen papin lausunto 2025
6. Odigitria ry:n yhteistyösopimusluonnos 1.3.2025
7. Myllykosken tsasounan sisäilmatutkimus 16.7.2024
8. Museoviraston katselmusmuistio Kotkan kirkosta 22.8.2025
9. Myllykosken tsasounan salaojatutkimus 12.9.2025
10. Museoviraston lausunto Haminan kirkosta 11.11.2025

Muistio

Kaakkois-Suomen ortodoksisen seurakunnan pyhäkkökierroksesta
30.4. ja 6.5.2024

Dnro: 073 00 05 2024

Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa Leon toimeksiannosta olen suorittanut seurakunnan pyhäkköjen tarkastuksen vuosilta 2018 – 2023 seuraavasti:

Tarkastuksen kohde ja tarkastettu aineisto:

Edellinen Lappeenrannan seurakunnan tarkastus on toimitettu vuonna 2018, Haminan seurakunnan tarkastus 2018 ja Kotkan seurakunnan tarkastus 2017.

Tarkastusta suorittaessani käytössäni on ollut aineistopyynnön mukaisia asiakirjoja. Tarkastuksessa painopisteenä on ollut seurakunnan vanhat pyhäköt ja niiden lain edellyttämät tarkastukset. Kiinteistötoimi on tarkastanut edellisten tarkastusten yhteydessä Haminan, Kotkan ja Lappeenrannan seurakuntien kiinteistötoimen hallinnon ja asiakirjat sekä niiden säilytystilat, joten tässä tarkastuksessa keskityttiin pyhäkkökierrokselle ja haastateltiin kirkonisännöitsijöitä sekä kirkkoherraa kierroksen yhteydessä.

Tarkastuksen suoritustapa:

Olen kiertänyt entisen Lappeenrannan seurakunnan kiinteistöt tasaisin väliajoin, joten tämän tarkastuksen painopiste oli keskustelussa yhdistyneen seurakunnan vanhojen kiinteistöjen hallinnoimisesta ja ylläpitämisestä kirkkoherran kanssa. Kotkan ja Haminan entisten seurakuntien alucella mukana oli Sakari Tanttari ja pyhäkköjen isännöitsijöitä. Loviisan kirkkoa lukuun ottamatta kaikki pyhäköt kierrettiin sisältä ja ulkoa. Kierroksen yhteydessä tarkastettiin pyhäköissä säilytettävät asiakirjat ja keskusteltiin millaisia tarkastuksia on pidetty ja millaisia huomioita isännöitsijät ovat eri vuodenaikoina pyhäköissään tehneet.

Kaakon seurakunnan hallinnolliset tilat on katselmoitu 2023 vuoden lopulla pappilan rakennushankkeeseen liittyvän katselmuksen yhteydessä. Seurakunnan hallinnolliset valmiudet ja hallinnon toteutustapa ei ole muuttunut edellisen tarkastuksen jälkeen oleellisesti.

Tarkastuksessa tehdyt havainnot:

Seurakunnassa on toteutettu esineistön kuvaaminen ja sähköisen esineistöluettelon laatiminen olisi seuraava vaihe. Seurakunta on tietoinen keskushallinnon toiveista hankkia keskitetty kohde- ja esineistön rekisteri ja tämä työ tullaan toteuttamaan vasta uuteen järjestelmään. Valitettavasti keskushallinnon säästökuuri on lykännyt järjestelmän hankintaa. Kaakon seurakunta ei ole ainut, joka odottaa järjestelmää. Esineistöstä on järjestelmän puuttumisesta huolimatta pidetty hyvää huolta ja kirkon konservaattori on kiertänyt pyhäköt ja laatii esineistöstä oman raporttinsa.

Vuokrahuoneistojen vuosittainen tuotto on seurakunnan talouden näkökulmasta merkittävässä asemassa. Sijoitusten pitäminen tuottavana on myös kirkkokunnan tavoitteiden mukaista. Vuokrasopimus Eksoten kanssa on kymmenvuotinen ja sisältää myös vuosittaisten ylläpitokulujen kattamiseen tarkoitetun vuokran osan. Seurakunnan tulee jatkosuunnitelmissaan varautua nykyisen vuokrasopimuksen päätyttyä vuosina 2027-2028 alkavaan tilojen pintaremonttiin tai jopa laajempaan kunnostukseen. Se ei saa tulla kenellekään yllätyksenä neuvottelujen alkaessa. Tällä varautumisella varmistetaan tilojen houkuttelevuus seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Seurakunnan uudet tilat ovat toimivat ja hienot, seurakunnassa on ikään kuin palattu juurille, kirkon vieressä on pappila, jossa toimintaa järjestetään. Tämä on hieno kulttuuriteko jopa Lappeenrannan linnoituksen mittakaavassa.

Seurakunnan vahvuutena on järjestelmällinen kiinteistöhankeisiin keskittynyt ydinjoukkio, jossa vaikuttavat rakentamisen ammattilaiset. Tästä todella tärkeästä vapaaehtoisesta asiantuntijatyöstä tulee

SUOMEN ORTODOKSINEN KIRKKO

Orthodoxa kyrkan i Finland • Orthodox Church of Finland • Финляндская Православная Церковь • Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Φινλανδίας

antaa erityiskiitos seurakunnalle sekä kirkkoherralle. Huoltokirja olisi hyvä olla muistuttamassa mm sähkölaiteistojen määräaikaistarkastuksista (tehtävä kirkkoille 10 vuoden välein) ja ilmanvaihto-/lämmitys-/palo-/murtosuojaajärjestelmien huolloista.

Seurakunnalla toivoisi olevan käytössään yksinkertainen korjaustoimien ja pitkän tähtäimen investointien suunnitteluväline, esimerkiksi huoltokirjan tyyppinen taulukko. Taulukkoon kerättäisiin myös vuosittaisilta kiinteistökatselmuksista muistiot, jonka jälkeen ne tulisi käsitellä hallinnossa ja päättää minkälaisiin toimiin tai selvityksiin seuraavaksi ryhdytään. Tavoitteellinen kiinteistönpito on jatkuva prosessi, jossa tehdään hallitusti tavoitteeseen tähtäviä oikeita asioita oikeassa järjestyksessä. Prosessia palvelemaan tulisi kaikkien seurakuntien saada yhtenäinen järjestelmä. Yhtenäisen järjestelmän käyttäminen lisää tavoitteelliseen toimintaan varmuutta ja antaa mahdollisuuden toteuttaa tarkkaa budjetointia ja huolellista talouden- sekä kiinteistönpitoa vähäisin resurssein. Tavoitteellisen kiinteistönpidon järjestelmää varten tulisi seurakuntien aloittaa kiinteistöjä koskevien asiakirjojen digitalisointi (myös esineistön osalta). Digitaalisella aineistolla ja tavoitteellisen kiinteistönpidon järjestelmällä voidaan toteuttaa keskitettyä kiinteistönpitoa jopa palveluna naapuriseurakuntaan. Palvelu voi olla keskitetty myös keskushallintoon, mutta se vaatisi kaikkien seurakuntien sitoutumista hankkeeseen ja keskushallinnon kiinteistötoimen resurssien lisäämistä.

Tarkastuksessa tehdyt havainnot, Kotka:

Kotkan kirkon ullakkotilan ”arkisto” on siivottu ja siirretty asianmukaisiin tiloihin. Kotkan ainoa asiakirjojen säilyttämiseen soveltuva tila on vuokratilojen yhteydessä olevassa arkistossa. Kirkon holvissa voidaan säilyttää arvoesineitä, mutta sielläkään ei saa säilyttää seurakunnan asiakirjoja. Arkistotilat on suunnitelmien mukaan toteutettu ja tarkastettu asianmukaisesti edellisen tarkastuksen yhteydessä.

Rakennuksiin liittyviä kuntoarvioita tai -tutkimuksia oli teetetty ammattilaisilla (kuntoarvio, kuntotutkimus, pts-/budjettitoimikunnan raportti) ja seurakunta oli tilannut 2017 konsultilta myös huoltokirjan Kotkan kirkon ylläpitoa helpottamaan. Nykyinen isännöitsijä ei valitettavasti tiennyt huoltokirjan olemassaolosta. Seurakunnan kannattaisi laatia kirkonisännöitsijöille ohjekansio, jonka voisi luovuttaa uudelle isännöitsijälle hänen aloittaessaan tehtävissään.

Pyhäkkökierroksen havainnot:

Kotkan kirkko:

Kirkon piha-alue toimii kaupunkilaisten kokoontumispaikkana (Isopuisto) ja kirkon katveessa on kesäaikaan epämääräisiä kulkijoita aamusta iltaan. Epämääräinen joukkio luo kirkkoon tulijoille turvattomuuden tunnetta, vaurioittaa kirkon rakenteita, sotkee paikkoja ja on mm selkeä turvallisuusriski. Kirkon piha-aluetta on suunniteltu aidattavaksi jo usean vuoden ajan, mutta seurakunnan ajatukset ovat kääntyneet kirkon kunnostamiseen aidan sijaan. Kirkkoa ympäröivän isopuiston funktio tuntui olevan kaupunkilaisten yleinen piknic-alue. Kotkassa on paljon kauniita puistoja, joissa on erilaisia oleskeluun suunniteltuja alueita, mutta isopuiston alueen ainoat istumapaikat löytyvät kirkon portailta. Kaupungin kanssa olisi mietittävä miten kaupunkilaisille järjestetään oleskelualueita muualle puistoon.

Kirkon interiööri on tyylikäs ja salin pinnat ikänsä mukaisessa kunnossa. Kirkon ullakolla on pukuvarasto, jossa säilytetään myös vanhoja pukuja. Pukuvaraston säilytyskalusteet ovat hyvät, vaikkakin vanhan rakennuksen hengen mukaisesti pukuja säilytetään hieman hankalassa paikassa päivittäistä käyttöä ajatellen. Pukuvaraston olosuhteita tulisi myös seurata säännöllisesti. Puvut olisi hyvä säilyttää omissa puuvillapusseissaan, sillä ne kuluvat joka kerta kun vierestä otetaan puku käyttöön. Ullakkotiloissa on myös paljon palavaa irtotavaraa varastoituna. Ullakolle johtava

portaikko on lukittuna, joten sinne ei pääse ulkopuolisia sisäkautta. Katon ja kellotornin kautta tiloihin on kuitenkin mahdollista päästä, joten tilat olisi hyvä pitää mahdollisimman siistinä. Ullakolta pääsi myös kurkistamaan kirkon parven välikatolle, joka oli siistissä kunnossa ja hyvin tuulettuva.

Salin ilmanvaihto on toteutettu pelkällä poistopuhaltimella parven katosta. Poistopuhallinta ei käytetä, sillä se pitää kovaa ääntä. Kirkkosali on niin suuri tilavuudeltaan, että ilma riittää hyvin palvelusten ajan. Lisäksi kirkkosalin sivuovien kautta tilaan tulee korvausilmaa. Lämmönjakokeskus on huollettu ja lämmönvaihdin uusittu jokunen vuosi sitten. Patteriverkoston lämpötila-asetuksista huolehditaan huoltojen yhteydessä. Kirkkosalin lämpötilan vaihteluita tulisi seurata ja dokumentoida huoltokirjaan. Kirkon sisäilmasto (lämpötila ja kosteus) tulisi pyrkiä pitämään mahdollisimman tasaisina. Myös korkean kupolin lämpötilaa olisi hyvä mitata säännöllisesti varsinkin lämmityskautena. Ylimääräinen lämpö voi aiheuttaa pitkällä aikavälillä ongelmia, vaikka tiilirakennus tasaa hyvin kosteutta ja varaa lämpöä. Muutamissa ikonikehyksissä on havaittavissa elämisestä johtuvaa kunnostustarvetta, mutta suurin osa ikoneista ja sakraalisineistä on asianmukaisesti huollettu ja kunnostettu. Tähtikatossa näkyy selvästi kosteuden aiheuttamia jälkiä. Samanlaisia rakenteellisen kosteuden aiheuttamia pinnoituksen irtoamisia on myös alttarissa. Pinnoitteiden irtoaminen johtuu todennäköisesti rakenteissa olevista vanhoista ilma-/savukanavista, joiden sisälle kylmää ilmaa pääsee laskeutumaan pakkasella. Pinnoite on todennäköisesti myös liian tiivis päästämään vesihöyryä lävitseen, joten se irtoaa alustastaan rakenteellisen kosteuden pyrkessä sisäilmaan. Altтарin sisätilat tulee kuvata lämpökameralla ja pinnoitteet tutkia asiantuntijan toimesta, jotta asiaan saataisiin täysi varmuus ennen korjauksia.

Kirkon lukuisat kellot sijaitsevat siistissä ja helposti saavutettavassa kellotornissa. Kellot roikkuvat vapaasti ja ne soivat hyvin. Kelloja kannattelee muuraukseen tuetut hirret, joiden kunto on päällisin puolin hyvä. Kellotornin aukot on kanaverkolla peitetty haittaeläimien pääsyn estämiseksi, mutta verkkojen liitokset ovat alkaneet jo hieman irtoamaan. Verkot kannattaisi korjata piakkoin.

Kirkon julkisivuin alaosassa on paikoin merkittäviä vaurioita. Pylväiden alaosat ovat alkaneet myös vaurioitua kosteuden vuoksi. Syynä voi olla entisen isännöitsijän omatoimisesti toteuttamat grafiittien poistot, peseminen ja väärin aineiden käyttäminen paikkauksessa. Grafiittien poistoon ja julkisivujen korjauksiin tulee varautua talousarviossa. Kaikki historiallisesti arvokkaisiin kirkkorakennuksiin tehtävät korjaukset tulee toteuttaa ammattilaisten ohjeistamana eikä korjauksia saa tehdä millä tahansa aineella tai menetelmällä. Jokaisesta halkeamasta pääsee sadevesiä rakenteisiin, tiilinen seinä pitää kosteuden hyvin sisällään ja talven pakkasten myötä rakenteellinen rapautuminen nopeutuu. Rappauksia joutuu korjaamaan joka vuosi niin kauan, kunnes kirkon julkisivujen pinnoite uusitaan kokonaisuudessaan (kuten Pyhän Kolminaisuuden kirkossa Helsingissä). Pinnoitteen uusiminen tulee toteuttaa hyvin suunnitellen ja huolellisesti vanhaa rakennetta kunnioittaen, jotta se kestäisi vuosikymmeniä. Samalla tulee toteuttaa uusien grafiittien puhdistamista helpottava pinta seinien alaosalle.

Kirkon julkisivussa on muutama suojaamaton maakaapeli. Kaapelit tulisi suojata määräysten mukaisesti, vaikka niissä ei sähköä olisikaan.

Kirkon ympärille on asennettu ulkoalueiden valvontaan kameravalvontajärjestelmä ja kirkossa on toimiva ja huollettu osoitteellinen paloilmoinjärjestelmä.

Esteettömyys toteutuu tarpeen mukaan (palvelusten aikaan) portaille asennettavilla siirrettävillä luiskilla.

Haminan kirkko ja kellotorni:

Haminan pyöreä kirkko on yksi isoimmista vanhoista kirkoistamme uniikin ”pyöreän kaupungin” keskustassa Raatihuoneentorilla. Kirkko on tiilirakenteinen, rapattu ja vesikatto on tehty konesaumapellistä. Julkisivujen rappaukset ovat seinien alaosalta ja yläosalta kärsineet liiallisesta

kosteudesta. Alaosan kosteusrasitus johtuu pääosin roiskevedestä ja yläosan luultavimmin peltikaton alapintaan kondensoituvasta vedestä. Molemmat kosteusrasitukset ovat pitkäaikaisia. Korjaustoimiin kannattaisi ryhtyä heti kun ensimmäiset merkit ilmaantuvat rakenteisiin. Tällöin vaurioita ei pääse muodostumaan. Alaosan vaurion lähde on rakennusta kiertävä kiveys. Kiveys on osa kirkkorakennusta, joten sen poistaminen ei ole hyväksyttävää, pitäisikin pyrkiä estämään veden roiskuminen seinällä tai pitää seinän pinnoite hyvässä kunnossa uusimalla se tiheämmin.

Kiveyksen alapuolisia rakenteita on uusittu vuosituhannen alkupuolella. Valitettavasti kivilaattoja ei ole riittänyt koko kirkon ympärille, vaan takana on lyhyt osa ilman kiveystä hiekkapinnalla. Sadevedet ovat vieneet hiekan pois ja alla oleva huopakeros on kovettunut ja rikkoontunut auringon valosta. Vaurioitunut kohta kannattaa korjata ja kiveys viimeistellä, vaikka hieman erilaisella kiveyksellä jos alkuperäistä ei ole enää saatavilla (Virosta).

Kirkon takaovet ovat kärsineet auringon paisteesta ja maalit ovat irronneet. Huonossa kunnossa olevat ovet ja ikkunat tulisi kunnostaa pikaisesti, jotta vältetään uusien rakennusosien ostamiselta.

Kirkon vesikaton maalaus on ajankohtainen, samassa yhteydessä kannattaa maalata muutkin peltiosat, myös kellotornista. Ennen kattojen maalausta tulee tarkastaa ristien kunto ja varmistaa peltisepän kanssa kirkon kupolikaton ylä- ja alalappeiden tuulettuminen (kuten Kotkassa).

Ryhän Nikolaoksen kappeli:

Kappeli katselmoitiin pyhäkköierroksen yhteydessä, vaikka se ei ole seurakunnan omistuksessa. Kyseinen kappeli on rakennettu samaan aikaan Haminan Pietari-Paavalin kirkon kanssa ja se on palvelut seurakuntalaisia ristisaatossa. Kappeli on Senaatti-kiinteistöjen omistuksessa ja seurakunnan vapaassa käytössä. Kappeli on päästetty heikkoon kuntoon, ulkopuolella oven molemmin puolin on kattovesien aiheuttamat kosteusvauriot, jotka eskaloituvat vähän kerrassaan laajemmiksi vaurioiksi. Sisäpinnat ovat huonossa kunnossa, vanhoista koristemaalauksista ei saa enää selvää. Onneksi seurakunnalla on dokumentoituina vanhat maalaukset. Kappelin kunnostaminen olisi Senaatti-kiinteistöille pieni, mutta seurakuntalaisille ja Haminan museokatua ajatellen iso teko. Asiasta kannattaisi keskustella omistajan kanssa ja pyytää museovirastolta puoltava lausunto hankkeesta.

Hautausmaan kirkko ja huoltorakennukset:

Haminan hautausmaan kirkko on yksi kulttuurihistoriallisista kirkoista. Vanhan rakennuksen julkisivut ovat patinoituneet osittain sammalesta. Sammaloituminen kertoo rakenteen pitkäaikaisesta kosteudesta. Kosteus johtuu pääosin varjostavasta puustosta. Sammaloituminen edesauttaa tiiliseinän kosteana pysymistä, joten sammaleen poisto olisi suositeltavaa tasaisin väliajoin. Poisto tulee tehdä varovasti, sillä vanha tiiliseinä ei kestä esimerkiksi painepesurin voimakasta rasitusta.

Kirkkorakennus on sisätiloiltaan kohtalaisessa kunnossa. Edessä olevia remontteja ajatellen hautausmaan kirkkoon ei kannata isompia remontteja tehdä ennen kuin isokokoiset Kotkan ja Haminan kirkot ovat hyvässä kunnossa. Rakennuksessa pystytään toimittamaan hyvin, sisätilat kannattaa pitää siisteinä ja vesikatto sekä tuulettuva alapohja kunnossa. Tuulettuvan alapohjan tuuletusluukkuihin on työnnetty roskia, ne kannattaisi poistaa ja luukkuihin teettää säleiköt estämään roskien työntäminen. Säleiköt voisivat olla sellaisia, jotka estäisivät myös tupakantumppien tai tulitikkujen heittäminen alapohjaan.

Kirkon katon nurkkaan oli pudonnut lehtikuusen oksa. Putoamisen seurauksena nurkan tiilimuuraus ja kattopelti olivat vaurioituneet. Tämänäyttävät vauriot tulee korjata ammattilaisten toimesta välittömästi vaurioiden laajenemisen estämiseksi.

Hautausmaan huoltorakennukset ovat huonokuntoisia. Vanhaa asuinrakennusta ei voi käyttää kosteusvaurion vuoksi ja seurakunnan tulisikin päättää mitä rakennukselle tehdään lähiaikoina.

Suosittelen hakemaan purkuluvan ja siistimään alueen esimerkiksi nurmikoksi. Varastorakennuksen voisi poistaa samalla ja toteuttaa tilalle uuden toimivamman kokonaisuuden vessoineen ja varastotiloineen.

Katselmuksen yhteydessä kierrettiin myös hautausmaa. Hautausmaalla on paljon pystyyn kuivuneita (kirjanpainaja) kuusia, jotka kannattaa kaataa pois ja toimittaa hakkeeksi. Kuuset eivät todennäköisesti pysy pystyssä talvea, joten ne ovat myös riski hautausmaalla liikkuvien osalta. Hautausmaa on hyvässä kunnossa pidetty ja yksi kirkkokunnan kauneimmista kappeleineen ja vanhoine lehtikuusineen.

Kouvolan kirkko:

Kouvolan kirkon vesikattoremonttia ei ollut vielä aloitettu katselmuksella, joten tilat kierrettiin kuten muutkin seurakunnan pyhäköt. Kouvolassa on suuri kirkkosali ja siitä lohkaistu seurakuntasalin puoli. Tiloihin on suunniteltu papille työpistettä varastoon. Tämä ajatus on hyvä, rakennukseen kyllä mahtuu työhuoneet jopa kahdelle. Keittiössä ei ole lattiakaivoa, se muodostaa riskin vesivahingolle. Kirkossa on monessa paikassa havaittavissa kosteuden muodostamia jälkiä. Vesikattoremontin jälkeen edessä on pienempiä pintojen korjauksia sisätiloissa. Valitettavasti nämä työt eivät ole halpoja. Seurakunnan onkin varauduttava jatkamaan Kouvolan kirkon korjaamista vaihteittain kuten Kotkassa on tehty. Osa vaurioista voi olla rakenteellisia, kuten on nähtävissä kellotorniin johtavan porraskäytävän yläosassa, jossa kastunut hirsi on pullistanut lähes koko seinän yläosan rappaukset irti. Ikävä todeta, että vesikaton korjaustyöt olisi ollut hyvä valvoa ja tehdä paremmin aikoinaan. Kaikkien seurakunnan rakennuksista huolta pitävien tulisi havainnoida pieniä muutoksia toimintaympäristössään ja niihin tulisi ottautua asianmukaisella riipyydellä ja ammattimaisesti. Tällöin vauriot eivät kehittyisi laajoiksi ongelmiksi.

Kouvolan kirkon vanhat ikonit ovat osittain kunnostuksen tarpeessa, kirkon konservaattorin katselmus olisi hyvä toteuttaa mahdollisimman pian.

Kirkkorakennuksen alueen asemakaava on vahvistettu ja mäen alaosaan on suunnitteilla 1-4 kerroksisia uudisrakennuksia. Samassa yhteydessä kirkon piha-alueen kulkuväylät kunnostetaan ja valaistusta lisätään. Myös kirkon pysäköintialuetta laajennetaan kaupungin toimesta. Tämä on hyvä asia. Samalla kun ympäristö ehostuu, tulee kirkon julkisivujen ja julkisivuvalaistuksen tasoa nostaa vastaamaan alueen yleisilmettä. Kosteusvaurioiden aiheuttamat kalkkihärmät tulee poistaa ja julkisivut puhdistaa. Samalla kannattaa uusaa julkisivuvalaistusta ja kulkureittien valaistusta. Kannattaa muistaa, että jos kirkon pihalle mahtuu yli 20 autopaikkaa, tulee lain mukaan rakentaa myös yli 11 kW sähkölatauspiste.

Myllykosken tsasouna:

Myllykosken tsasouna on ollut käyttämättä jonkin aikaa. Tsasounan isännöitsijä on eläköitynyt, eikä tsasounassa käydä säännöllisesti pitämässä siitä huolta. Tämän vuoksi huoltaminen kannattaisi ottaa säännölliseen ohjelmaan tai päättää rakennuksen poistamisesta kirkollisesta käytöstä, myymisestä tai jopa purkamisesta, jos rakennukselle ei löydy käyttöä. Tyhjiilleen jätetty ristiä kantava pyhäkkö edustaa kaikille ohiajajille koko ortodoksista kirkkoa. Rakennusten ei pidä antaa rapistua hallitsemattomasti paikoilleen.

Koitsanlahden tsasouna ja kalmisto:

Koitsanlahden tsasouna ja hautausmaa ovat hyvässä kunnossa. Tsasounan varjon puoleiset julkisivut ja ulko-ovet kannattaa puhdistaa ja käsitellä. Varastorakennuksesta on tehty mukavan oloinen kahvittelutila. Hautausmaa on idyllinen ja perinteinen vanhoine kumpuineen ja puineen. Hautausmaata hallitseva monimuotoisten hautamuistomerkkien viidakko kertoo ohjeistuksen puutteesta, tosin se voi olla myös tarkoitettu juuri sellaiseksi.

Imatran kirkko ja seurakuntasali:

Imatran kirkko on ikäänsä nähden erittäin hyvässä kunnossa. Rakennuksen sähköjärjestelmien määräaikaistarkastuksesta kannattaa huolehtia. Samalla voi pyytää pts-raportin sähkötekniikasta. Alueelle saattaisi mahtua aurinkopaneeleja esimerkiksi seurakuntasalin katolle. Ne voisivat maksaa itsensä nopeasti takaisin.

Seurakuntasalin julkisivujen kunto alkaa olemaan heikko ja ne ovat maalauksen tarpeessa. Myös vesikaton sadevesijärjestelmän voisi samalla päivittää. Nykyisessä ratkaisussa katolta hallitsemattomasti putoava sadevesi roiskuttaa julkisivuun ikävästi. Vesikaton tuulettusta kannattaa parantaa alipainetuulettimella matalan ja korkean osan risteysalueelta. Tällä voidaan vähentää myös katolle muodostuvan jään määrää katon tuuletuessa paremmin.

Parikkalan tsasouna:

Parikkalan tsasouna on perinteinen -80 luvun lopun pyöröhirsinen tsasouna. Tsasouna ja piha-alue ovat hyvässä käyttökunnossa ja hyvin pidettyjä ja huollettuja. Luonnonkiviset perustukset hiekkaisella mäntykumpareella ovat kestävässä rakennuksessa hyvä perusta. Alapohjan tuuletuksen toiminnasta kannattaa varmistua syksyisin ja vesikaton sammaleen- ja männynneulastenpoistosta ennen pakkasia.

Ohjeistus:

Seurakunnan sisäistä viestintää eri toimijoiden kesken tulisi parantaa merkittävästi. Nykyisenkaltaisen ongelmallinen epätietoisuutta ruokkiva tilanne ei voi jatkua pitkään. Kotisivut kannattaa uudistaa ja niiden päivittäminen ottaa tavaksi.

Kaikista rakennuksista kannattaa laatia yksinkertainen perustiedot sisältävä taulukko-ohjelmaperusteinen huoltokirja, johon kirjataan vuosittaisten huoltojen ja kulutustietojen lisäksi rakennusta tai kiinteistöä koskevat asiakirjat, kuten piirustukset, suunnitelmat, tutkimusraportit, sopimukset. Vuosittaisten huoltotehtävien kirjaaminen esimerkiksi vihkoon kannattaa vaatia kaikilta isännöitsijöiltä.

Kiinteistönhallintatoiminnasta tulisi kehittää kokonaisuus, jossa tavoitteet ja esiin tulevat tarpeet kirjataan neuvoston kokouksessa kiinteistölautakunnalle tiedoksi, osoitetaan vastuuhenkilö selvittämään asioita, seurataan selvityksen edistymistä, tehdään selvityksiin perustuvat esitykset, laaditaan toteutukselle aikataulu, selvitetään rahoitusmahdollisuudet ja tehdään päätökset. Kirkkoherran pitäisi myös pystyä helposti seuraamaan tämän toiminnan edistymistä, nopeasti tarkastamaan valmistelussa olevien hankkeiden vaiheet ja vastuuhenkilöt. Kaikkea vastuuta kiinteistöjen pidosta ei voi kirkkoherralle osoittaa, vaan kiinteistölautakunta voidaan valtuuttaa laatimaan selvitykset esimerkiksi budjetin puitteissa. Kirkkoherran on hyvä tietää kuka mistäkin asiasta vastaa ja millaisella aikataululla edetään ja olla päätöksiä esittelemässä neuvostossa. Seurakunnan pitäisi kehittää tähän tarkoitukseen ja omille toimijoilleen sopivin toimintamalli.

Tavoitteellisesta kiinteistönpidosta tulisi laatia yhtenäiset ohjeet seurakuntiin, jotta kaikki voisivat helposti ja vähäisillä resursseilla laatia yhtenäiset kiinteistönpitostrategiat ja sitouttaa kiinteistölautakunnat seurakunnan tavoitteisiin.

Seurakuntien lakisääteisten tarkastusten (sähkö-, ilmanvaihto-, lämmitysjärjestelmät ja palotarkastukset) pöytäkirjat tulisi saada tallennettua kaikki kiinteistöt kattavaan kiinteistötietojärjestelmään, jotta niiden aikatauluttaminen ja toteutuksesta huolehtiminen ei olisi kenenkään muistin varaista. Tämä järjestelmä palvelisi kaikkia seurakuntia, jos siihen vain saataisiin rahoitusta. Nykyinen toimintamalli ei mahdollista

huolellista kiinteistönpitoa eikä mahdollista tietokantaa uusille isännöitsijöille annettavaksi. Rakennuskantamme on vanhaa ja sen ylläpitäminen maksaa koko ajan enemmän. Järjestelmän avulla hallinnoiminen helpottuu ja vaatii huomattavasti vähemmän resursseja kuin nykyinen manuaalinen ja muistinvarainen hajautettu malli.

Kuopiossa 30.9.2024

Matti Rouvinen
Kiinteistöpäällikkö.

Kirkon konservaattorin raportti Kaakkois-Suomen seurakunnan pyhäköistä seurakunnantarkastusta varten

Raportissa tarkastellaan Kaakkois-Suomen seurakunnan pyhäkköjen ikonien ja interiöörien kuntoa. Huhtikuussa 2024 tarkastuskierros kirkkoherran kanssa ulottui kaikkiin seurakunnan yhdeksään pyhäkköön, näistä tosin Myllykosken tsasounaan pääsimme tutustumaan vain ulkoa käsin. Kaakkois-Suomen seurakunta on poikkeuksellisen onnellisessa asemassa siksi, että tsasounia on vähän, samoin kuin jälleenrakennuskauden pyhäkköjä, joiden rakennustekniset puutteet aiheuttavat usein päänsäryä.

Yleistä

Esineistö tulee dokumentoida huolellisesti ja ammattimaisesti nykyaikaiseen kokoelmanhallintajärjestelmään. Kaikki informaatio tulisi olla samassa järjestelmässä, ikonit, sakraaliesineistö ja kirkkotekstiilit kuvineen ja kuvauksineen. Apua kalustoluettelon laatimiseen ja tietokantajärjestelmän käyttöön kannattaa kysyä Kuopion seurakunnasta, jossa pilottihanke on valmistumassa. Siellä testattu kokoelmanhallintajärjestelmä tulee laajemmin käyttöön 2025. Mikäli mahdollista, informaation siirtämiseen tietokantaan kannattaa palkata määräaikainen työntekijä. Kustannuksiin voi hakea avustusta kirkollishallituksen konservointiavustuksista. Seurakunnan tulisi määrittää, kenen henkilöstöön kuuluvan työnkuvaan kalustoluettelon päivitys, esim. esineiden siirtojen ja konservointien osalta kuuluu. Tämänhetkisessä tilanteessa paras kalustoluettelo on ent. Lappeenrannan seurakunnan alueen pyhäköistä. Luettelossa on kiitettävän paljon tietoa esineiden historiasta. Kotkan luettelo on hyvä ja Haminan heikko.

Mikäli pyhäkköihin hankitaan ilmalämpöpumppuja, tulee niitä käyttävien henkilöiden pitää mielessä, että niitä on käytettävä maltillisesti. Ilmalämpöpumput nostavat lämpötilan pyhäkössä nopeasti ja samalla kuivattavat ilmaa voimakkaasti. Nämä molemmat tekijät, nopeat muutokset lämpötilassa ja kosteudessa, ovat tuhoisia sekä puulle- että kankaalle maalatulle taiteelle. Lämpötilaa tulee nostaa hitaasti, jotta ikonit ehtivät akklimatisoitua ympäristön olosuhteisiin. Mikäli muutos on liian nopea, ikonit vaurioituvat ja vaativat konservointia, mikä taas vaatii seurakunnalta taloudellisia resursseja. Useissa pyhäköissä (muissa seurakunnissa), joihin ilmalämpöpumppuja on viime aikoina hankittu, on niiden sijoituspaikka epäonnistunut. Pumppu

puhaltaa usein suoraan lampukoihin, aiheuttaen nokiintumista. On myös syytä mainita, että museovirasto suhtautuu ilmalämpöpumppujen asentamiseen historiallisesti merkittäviin kohteisiin hyvin varauksellisesti.

Tiloja, joissa on taide- tai historiallista esineistöä, ei saa otsonoida. Monet otsonointipalveluja myyvät yritykset kauppaavat tällä hetkellä palveluitaan seurakunnille. Otsonointi aiheuttaa materiaalien pinnoille voimakkaan hapettumisreaktion, joka vaikuttaa sekä uusiin että vanhoihin pintamateriaaleihin vanhentavasti/vaurioittavasti. Mikäli tila jostain syystä pitää otsonoida, se pitää tyhjentää täysin. Museovirasto on sallinut otsonointeja vain tulipalokohteisiin, joissa palokaasujäämiä ja hajua on neutraloitu. Tilat ovat näissä tapauksissa olleet tietysti tyhjinä. Mikäli otsonointia halutaan käyttää kosteus- tai homevaurioiden korjaamiseen tai niistä johtuvien hajuhaittojen poistamiseen, kannatta huomioida THL:n suositukset. Heidän mukaansa otsonointi ei korjaa/ratkaise kosteudesta tai homeesta aiheutuvaa haittaa/vauriota, eikä myöskään niistä koituvaa hajua. ”Tutkimustieto osoittaa, että suurelleen otsonipitoisuudet eivät pysty tuhoamaan sieni- tai bakteerikasvustoa rakennusmateriaaleista. Kosteus- ja homevauriot tulee korjata ja sen jälkeen siivota tila pölyttömäksi ja homeettomaksi sekä puhdistaa irtaimisto. Näin myös vauriosta mahdollisesti aiheutuva hajuhaitta voidaan saada pois”, toteaa THL:n erikoistutkija Hanna Leppänen.

Ehtoolliskalustoja ei pidä säilyttää valmistuspöydällä palvelusten ulkopuolella, varsinkin sellaisissa pyhäköissä, joissa ei ole murtosuojausta. Pyhäköissä mahdollisesti olevat vanhat käsiristit, evankeliumikirjat, yms. sakraaliesineet, jotka eivät juuri sillä hetkellä ole käytössä, tulee säilyttää lukollisessa, ikkunattomassa kaapissa (arvokkaimmat ja vähän käytössä olevat/ käytöstä poistetut) kassakaapissa/holvissa). Suurien ja historiallisesti merkittävien kirkkojen (joita kyseessä olevassa seurakunnassa on poikkeuksellisen monta) suhteellista ilmakosteutta tulee seurata hankkimalla sinne mittari. Ideaali suhteellinen ilmakosteus on 45-65 prosenttia. Kuivina talvikuukausina olisi tärkeää seurata ilmakosteutta ja sen laskiessa alle 45 %:n tuoda tilaan ilmaskostuttimia. Tälläkin toimenpiteellä säästetään merkittävästi konservointikustannuksissa. Seurakunnan omistamat arvokkaimmat sakraaliesineet ja ikonit tulee säilyttää murtosuojuissa pääpyhäköissä, joissa tulee tarkkailla ilmakosteutta. Vanha ja arvokas metalliesineistö kuuluu vähän jokaisella puhdistuskerralla, puhumattakaan hopeoiduista tai kullatuista esineistä, joiden pinnoite voidaan tuhota yhdellä väärin tehdyllä puhdistuksella. Seurakunnassa ei tule puhdistaa mitään vanhaa metalliesineistöä ilman kirkkoherran lupaa ja ohjeistusta. Esineistön ja kirkkotekstiilien säilytysohjeet löytyvät Ortodoksisten nuorten liiton julkaisemasta ”Pyhäkön käsikirja” -opuksesta.

Monissa seurakunnissa merkittävimmän pyhäköiden interiööreihin ja esineistöön kohdistuvan haitan on aiheuttanut seurakunnan käyttämä lampukkaöljy. Halvan ja epäpuhtaan parafiiniöljyn käytöstä syntynyt noki on kerryttänyt seurakunnille mittavia kustannuksia interiöörien ja esineistön puhdistuksen suhteen. Vahva nokikerros tekee lisälaskua konservointiin menevien ikonien kohdalla ja myös interiöörien maalaustarpeen muodossa. Hyvälaatuisen parafiiniöljyn tunnistaa viskositeetista. Mitä paksumpi öljy, sitä parempilaatuinen. Huolimatta öljyn laadusta, on kiinnitettävä erityistä huomiota lampukoiden liekkeihin ja sydänlangan puhdistamiseen. Liekki tulee pitää pienenä ja joka kerta lampukoita sytytettäessä olisi hyvä pyöräyttää sormilla karsta pois sydänlangasta. Mitä puhtaampi sydän on, sitä vähemmän öljystä tulee palojätettä, ts. nokea. Myös suitsutuspihkan ja hiilen valinta vaikuttaa noen määrään pyhäkössä. Mitä enemmän valkoista kumijauhetta pihkassa on, sitä enemmän se nokeaa. Nopeasyttyiset suitustuhiilet lisäävät myös pyhäkön nokeentumista (sekä sytytettäessä että palaessaan), mutta kyseessä olevassa seurakunnassa käytetään onneksi hidassyttyisiä hiiliä.

Tuohukset tulee aina sammuttaa tukahduttamalla. Tuohusta puhallettaessa palavan sydänlangan ympärillä oleva kuumien vaha saattaa lennättää pieniä roiskeita jopa kolmen metrin päähän. Vaharoiskeet likaavat ikoneita, riisoja, kirkkotekstiilejä, mattoja, ikonostaasin puuosia ja lattiaa. Lampukoita sammutettaessa pitää myös olla varovainen, koska lämmennyt parafiiniöljy roiskuu helposti voimakkaasti puhallettaessa.

Pyhäkköjen valaisimissa tulee käyttää interiööriin sopivia lamppuja (esim. kynttilälamppuja), joiden valo on sävyltään lämmintä. Kylmän sävyiset ja hyvin kirkkaat lamput eivät kuulu kirkkotilaan.

Tarkastetut pyhäköt ovat pääosin hyväkuntoisia, siistejä ja hyvin pidettyjä. Kaikki raportissa mainitut konservointitoimenpiteet, mukaan lukien puhdistamiset, tulee teettää kirkon konservaattorin hyväksymällä, koulutetulla konservaattorilla.

Parikkalan pyhän Herran Edelläkävijän ja Kastajan Johanneksen syntymän tsasouna (1979)

Siisti ja hyvin pidetty, pientä käytön jälkeä ikoneissa (väripuutoksia reunoissa).

Imatran pyhän Nikolaos Ihmeidentekijän kirkko (1956, kirkoksi 1981)

Erityisen hyvin pidetty, siisti ja puhdas pyhäkkö. Interiööri muodostaa esteettisen kokonaisuuden, jossa kaikki yksityiskohdat on huomioitu. Tämä on harvinaista. Apsisikonissa ”Uuden testamentin Pyhä Kolminaisuus” on laaja, paikoittain hyvin leveä kuivumiskrakelyyriverkosto.

Ikoni on ollut konservoinnissa aiemminkin, mutta tarvitsee pintapuhdistuksen ja restaurointimaalausta. Konservoinnin tarve ei kuitenkaan ole akuutti, kyse on esteettisestä tarpeesta, esineen säilyminen ei siis ole vaarassa. Alttarissa on myös pyhän Nikolaos Ihmeidentekijän ikoni, joka kaipaa konservointia. Auennut laudan sauma (kuva-alassa keskilinjasta oikealle, näkyy parhaimmin evankeliumikirjan kohdalla) tarvitsee värinkiinnitystä ja restaurointimaalausta, tämäkään ei ole akuutti kohde. Tämän pyhäkön akuutein kohde on tuohustenmyyntipöydän yläpuolella oleva ”Ylösousemus ja 12 suurta juhlaa” -ikoni. Alalaidassa on merkittävä, ei laudan saumasta johtuva halkeama, joka kaipaa värinkiinnitystä. Ikoni kaipaa myös kittausta ja restaurointimaalausta. Siivoustapaturman johdosta pois kulunut kultaus ikonostaasin sivuoven ”Viisas ryöväri” -ikonin reunasta hoidetaan paikallisella osaamisella.

Haminan pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko (1837)

Siistihkö pyhäkkö, myyntipöydät vasemmalla kirkkoon tultaessa vievät liikaa huomiota. Olisko mahdollista sijoittaa myytävät esim. interiööriin sopivaan vitriiniin, kuten Uspenskin katedraalissa. Useat pyhäkön ikonit kaipaavat konservointia, eräät jopa akuutisti. Ikonostaasin maalatut puuosat, kultaukset ja ikonit tulevat tarvitsemaan laajamittaisen konservoinnin ja restauroinnin lähivuosina.

Kunnostettu pyhä portti korostaa entisestään muun ikonostaasin huonoa kuntoa. Miksi tässä pyhäkössä niin monet ikonit ovat niin huonossa kunnossa? Tilassa tulisi tehdä vuoden mittainen suhteellisen ilmankosteuden ja lämpötilan seurantamittaus. Vahtimestari merkitsisi mittarien näyttämät luvut ylös ennen jokaista palvelusta. Näin saataisiin tietää, että onko kyseisessä pyhäkössä erityisen voimakkaasti vaihtelevat kosteus- ja lämpötilaolosuhteet, jotka kuormittavat esineistöä.

”Ilosanoma Jumalansynnyttäjälle” -ikoni, joka sijaitsee ikonostaasin vasemmassa laidassa, on pyhähkön ikoneista akuuteimmin konservoinnin tarpeessa. Pohjan rakenteessa on halkeamia, jotka ovat irrottaneet pohjustusta värikerroksineen. Sauman kohdalla on useita lähes täysin irti olevia paloja. Konservointiin kuljetettaessa ikonin tulee olla lappeellaan, eikä kuvapintaa tule kääriä mihinkään, jotta palat eivät irtoa.

Altтарin takainen saattoristi on samoin akuutin konservoinnin tarpeessa. Riisan alta näkyvissä kohdissa on useita, merkittäviä pohjuste- ja väri-irtoamia, jotka ovat toistaiseksi vielä paikoillaan. Lisää voi löytyä riisan alta. Suosittelen ristin konservointia kokonaisuutena, riisan konservointi kannattaa teettää Kurkipellon pajalla.

Golgataristin Kristuksessa on useita, merkittäviä halkeamia, joissa pohjustus on irronnut värikerroksineen ja osa vaurioista on jo varissut pois. Vaatii akuuttia konservointia, myös riisat tulee puhdistuttaa ja korjata Kurkipellon pajalla. Jalustan koristemaalauksen puhdistus ja restaurointi samalla.

Kirkkosalissa vasemmalla oleva pyhittäjä Nil Stolobnojelaisen ikonin laudat (2kpl) ovat halki alhaalta ylös asti. Ikoni vaatii akuutisti värinkiinnitystä lisäksi kittautusta ja restaurointimaalausta.

Alttarissa olevassa pyhän Mitrofan Voronežilaisen ikonissa on väri-irtoamia. Konservoinnin yhteydessä tulee puhdistaa myös riisa. Kohde tarkkailuun ja mikäli kunnossa tapahtuu muutoksia (tulee enemmän valkoista näkyviin) niin yhteys konservaattoriin. Muussa tapauksessa pärjättänee seuraavaan seurakunnantarkastukseen asti.

Jumalanäidin ”Kaikkien murheellisten ilo” -ikonin pohjassa kaksi merkittävää halkeamaa, joiden ympärillä pohjuste- ja väripuutoksia. Lisäksi pari erillistä pohjuste- ja väri-irtoamaa (ns. ”ilmakuplia”). Kohde ei vaadi akuuttia konservointia, mutta se tulee kuitenkin teettää ennen seuraavaa seurakunnantarkastusta.

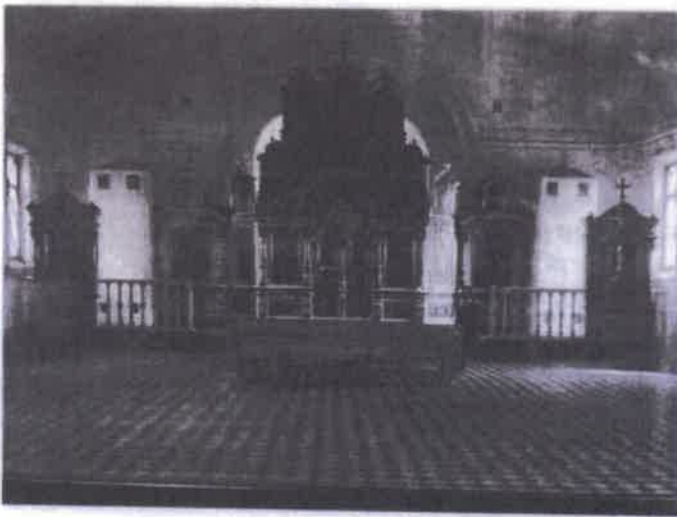
Ikonostaasin ”Kristuksen syntymä” -ikoni kaipaa konservointia, restaurointimaalausta ja ehkä myös värinkiinnitystä. Tilanteen vaativuutta oli vaikea arvioida alhaalta käsin. Kohde tarkkailuun ja mikäli kunnossa tapahtuu muutoksia (tulee enemmän valkoista näkyviin) niin yhteys konservaattoriin.

”Keisarillinen” -ikoni kirkkosalissa oikealla (keskellä pyhä Aleksanteri Nevski): Oikeassa alareunassa halkeama, joka tarkkailuun. Mikäli halkeamassa tapahtuu muutoksia (tulee enemmän valkoista näkyviin) niin yhteys konservaattoriin.

Kouvolan pyhän Ristin kirkko (1916/1981)

Kirkko on siisti ja vähänokinen. Ikonostaasi on upea, suomalaisen ikonimaalauksen taidonnäyte 1980-luvulta ja edustaa perinteisen ikonimaalauksen revivalisimia ja erityisen hyvin Leonid

Uspenskin tyyliä. Valitettavasti tämä kaunis ja tyylipuhdas kokonaisuus ei sovi ollenkaan kyseiseen tilaan. Kokonaissävyltään voimakkaan okrankeltainen ikonostaasi, jonka muotokieli, värimaailma ja ikonografia ovat suoraan 1400-1500-lukujen vaihteen Pohjois-Venäjältä, ei istu helmenharmaaseen 1900-luvun alun interiööriin. Mikäli nykyiselle ikonostaasille löydettäisiin uusi sijoituspaikka, tulisi Kouvolan kirkon alkuperäinen ikonostaasi mielestäni rekonstruoida. Lähes kaikki alkuperäisen ikonostaasin osat ja suuri osa ikoneista ovat olemassa hajallaan ympäri seurakuntaa. Jos alkuperäinen ikonostaasi palautettaisiin, kirkon interiööristä tulisi ehyt kokonaisuus, ja samalla myös kunnioitettaisiin ja korostettaisiin pyhäkön kaunista ja herkkää arkkitehtuuria.

Alttarissa oleva pyhien suurmarttyyrien Katariinan ja Demetrioksen ikoni kaipaa konservointia akuutisti. Vasemmassa reunassa on suuri pohjuste- ja väri-irtoama (ns. "ilmakupla"), josta keskiosa on jo varissut irti.

Vainajienmuistelupöydän takana oleva saattoristi kaipaa värinkiinnitystä ja pintapuhdistuksen. Tilanne ei ole akuutti. Mikäli esineen kunnossa tapahtuu muutoksia (tulee esimerkiksi valkoista näkyviin) niin yhteys konservaattoriin.

Takaseinällä olevat, alkuperäiseen ikonostaasiin kuuluneet Kazanin Jumalanäidin ja Ylösnousseen Kristuksen ikonien sädekehät ja tekstit tulee puhdistuttaa päällemaalauksista, jotka on tehty silloin, kun kirkko oli luterilaisen seurakunnan käytössä.

Lappeenrannan Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko (1785)

Erittäin siisti ja hyvin pidetty kirkko, jonka interiööri onnistuttu säilyttämään yhtenäisenä. Toisin sanoen, uudetkin lisäykset ja remontoinnit on tehty tavalla, jotka säilyttävät sakraalitilan esteettisesti ehyenä kokonaisuutena. Ikonostaasin maalatut puuosat ja kultaukset tulevat tarvitsemaan lähivuosina konservointia. Ikonostaasin puuosien päällä oleva lasikuitutapetti ja (alkydi?) maali muodostavat kireän kalvon, joka ei jousta puun kosteuselämisen mukaan, vaan halkeilee ja repeää.

Entisen Lappeenrannan seurakunnan myönteisestä suhtautumisesta esineellisen kulttuuriperintönsä hoitoon ja konservointiin kertoo sekin, että pyhäkössä ei ole yhtään ikonia, joka olisi varsinaisesti konservoinnin tarpeessa.

Tuohustenmyyntipöydän läheisyydessä sijaitseva Jumalanäidin suojeluksen ikonille voi teettää lakanpoiston, jotta riisan ympäröivät pienet kasvot tulisivat paremmin näkyviin.

Kristuksen syntymän ikonissa on käsidesin aiheuttamaa lakan rapautumaa, jonka konservaattori voi helposti ja nopeasti regeneroida.

Alttarintakaisen saattoristin kunto kannattaa tarkistuttaa jossain vaiheessa, jotta piilossa ei ole pohjuste- tai väri-irtoamia.

Haminan hautausmaan Jumalanäidin ”Kaikkien murheellisten ilo” -ikonin kirkko (1901)

Erittäin sympaattinen pikkukirkko, jonka interiööri on säilynyt ”venäläisenä maalaiskirkkona”. Ikonostaasin konservointi ja restaurointi on kaikista näkemistäni seurakunnan pyhäköistä ajankohtaisin. Siitä kannattaisi pyytää kustannusarvio. Kultauksat ja maalatut puuosat ovat huonossa kunnossa ja myös ikonit kaipaavat konservointia, osa mielellään nopeallakin aikataululla (Kristus, Jumalanäiti ja arkkienkeli Mikael). Pyhäkön valaisimien lamput tulee vaihtaa lämpimän sävyisiin kynttilälamppuihin, niin että kaikissa valaisimissa on samanlaiset lamput.

Loviisan Jumalanäidin Kazanilaisen ikonin kirkko (1795/1835)

Vanha rakennus ja poikkeuksellinen interiööri muodostavat tästä pyhäköstä ainutlaatuisen Suomessa. Kirkossa ei ole mitään uutta tai epäesteettistä (paria uutta ikonia ja modernia kelloa tuohustenmyyntipöydän yläpuolella lukuun ottamatta) ja siksi interiööri on poikkeuksellisen harmoninen. Kankaalle maalattu ikonostaasi tulee kaipaamaan laajamittaista konservointia, mutta sitä voidaan tehdä erissä, koska kyseessä ei ole kiinteä rakenne. Akuuttia konservointia kaipaavat ikonostaasin sivuovet. Ikonostaasi on erittäin hauras, koska ”korpuksi” käsitelty ja kuivunut, kankaalle maalattu öljyväripinta ei kestä minkäänlaista iskua tai hankausta. Pyhäkössä toimiville henkilöille tulee teroittaa, että harvinaisen ja arvokkaan ikonostaasin läheisyydessä tulee toimia erityisen tarkkaavasti. Venäjän armeijan siirrettäviä matkaikonostaaseja on säilynyt hyvin vähän (ilmeisesti suurin osa Suomessa) ja vielä harvempi niistä on edelleen käytössä.

Alttarintakainen saattoristi kaipaa pientä kittausta ja restaurointimaalausta.

Tuohustenmyyntipöydän yläpuolella olevat uudet ikonit ja kello eivät sovi ehyeen interiööriin, eikä ikonien maalauksellinen taso riitä kirkkotilaan. Ikonit tulee poistaa ja korvata Konevitsan luostarin tuottamilla vanhoilla painokuvaikoneilla, jotka löytyivät alttarin kaapista ikäänsä nähden poikkeuksellisen hyvässä kunnossa.

Kotkan pyhän Nikolaos Ihmeidentekijän kirkko (1801)

Suomen pyhäköistä yksi ainutlaatuisimpia. Maassamme arkkitehtonisesti poikkeava pohjakaava parvineen ja "sivukappeleineen", yhdistettynä hienoon ja erikoiseen esineistöön tekee tästä kirkosta uniikin. Interiööri on kuitenkin valitettavan huonossa kunnossa. Erittäin noettuneet pinnat ja paikoittain repsottavat maalit eivät tee oikeutta kirkolle. Pyhäkön yleisessä siisteydessä on myös toivomisen varaa. Alttari on sotkuinen, kirkkotekstiilejä ja jumalanpalveluskirjoja siellä täällä. Myöskään pyhien esineiden säilytys ei ole asianmukaista.

Uusien pienten painokuvaikonien kertymisestä kirkkotilaan kannattaa tehdä loppu heti alkuunsa. Myytävien esineiden asettelu voisi olla myös tässä kirkossa esteettisempi. Ehdottaisin tarkoitukseen interiööriin sopivaa vitriiniä.

Parvella sijaitsevat, puulle maalatut 1. Kristuksen kaste, 2. Kristuksen syntymä, 3. Kristuksen kirkastuminen ja 4. pyhä Aleksanteri Nevski tarvitsevat konservointia akuutisti. Ikoneissa on merkittäviä väri-irtoamia. Konservointiin kuljetettaessa ikonien tulee olla lappcellaan, eikä kuvapintoja tule kääriä mihinkään, jotta palat eivät irtoa.

Alttarissa oleva apostolien ehtoollinen kaipaa akuutisti konservointia.

Myös alttarissa oleva Pyhän Kolminaisuuden ikoni kaipaa konservaattorin tekemää pintapuhdistusta.

Golgataristi kaipaa pintapuhdistusta ja pientä restaurointimaalausta. Alaosassa oleva suojalasi ei saa olla kiinni ikonissa!

Seuraavassa Kaakkois-Suomen seurakunnan konservoitavat kohteet akuuttiusjärjestyksessä:

1. Haminan ”Ilosanoma Jumalansynnyttäjälle” -ikoni
2. Haminan alttarintakainen saattoristi
3. Haminan Golgataristi
4. Haminan pyhittäjä Nil Stolobnojelainen
5. Kouvolan pyhien suurmarttyyrien Katariinan ja Demetrioksen ikoni
6. Loviisan ikonostaasin sivuovet
7. Kotkan Kristuksen kaste
8. Kotkan Kristuksen syntymä
9. Kotkan Kristuksen kirkastuminen
10. Kotkan pyhä Aleksanteri Nevski
11. Kotkan apostolien kokous

Edellä mainitut kohteet tulee olla konservoituna seuraavaan seurakunnantarkastukseen mennessä. Kirkon konservaattori pyytää seurakunnalle akuuteista kohteista kustannusarviot Papinniemen Konservointi Oy:ltä.

Tarkkailtavia kohteita ovat:

1. Haminan pyhän Mitrofan Voronežilaisen ikoni
2. Haminan ikonostaasin ”Kristuksen syntymä” -ikoni
3. Haminan Jumalanäidin ”Kaikkien murheellisten ilo” -ikoni
4. Haminan ”Keisarillinen” -ikoni
5. Kouvolan vainajienmuistelupöydän takainen saattoristi

Mikäli edellä mainittujen kohteiden kunnossa tapahtuu muutoksia, tulee ottaa yhteyttä kirkon konservaattoriin.

Muiden tässä raportissa listattujen kohteiden konservoinnin tarvetta ja akuuttiutta tarkastellaan seuraavan seurakunnantarkastuksen yhteydessä.

Kunnioittaen,

Antti Narmala

Suomen ortodoksisen kirkon johtava konservaattori

Lausunto

21.11.2024

MV/02068/2024

1 (3)

Asia

KOUVOLA, Kouvolan Pyhän Ristin ylentämisen kirkon seurakuntasalin seinän maalaaminen

Kaakkois-Suomen Ortodoksinen seurakunta on pyytänyt Museoviraston lausuntoa Kouvolan Pyhän Ristin ylentämisen kirkon seurakuntasalin seinän maalaamisesta. Lausuntopyyntöön liitteenä ovat valokuvat maalattavasta seinästä (29-0-2024), valokuvaseinän maalauseskusta (10102024) sekä valokuva alkuperäisestä ikonostaasista, jossa näkyy myös kirkkosalin seiniä sekä kattoa.

Pyhän Ristin ylenemisen kirkko on valmistunut 1915 ja vihitty käyttöön 1916. Alun perin ortodoksisesti venäläiseksi varuskuntakirkoksi rakennettu kirkko toimi Suomen itsenäistymisen jälkeen evankelisluterilaisena kirkkona vuosina 1919-1978 ja palautui vuonna 1981 ortodoksiselakunnalle. Kouvolan Pyhän Ristin kirkko on suojeltu ortodoksisesta kirkosta annetun lain §116 perusteella ja kuuluu valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) Kouvolan kasarmialueen kokonaisuuteen.

Kirkon palaututtua ortodoksiselle seurakunnalle kirkkosalin seinät ja katto on maalattu kolmella harmaalla sävyllä. Kirkkosalin takaosa on erotettu seurakuntasaliksi väliseinällä ja seurakuntasalin länsi eli takaseinä maalattiin muista seinistä poiketen punaiseksi.

Maalaushankkeen tavoitteena on antaa seurakuntasalille uusi yhtenäisempi ilme. Suunnitelmassa punainen seinä maalataan tilan muita seiniä vastaavaksi: seinän alaosa (noin 1700 mm korkeuteen) tummanharmaaksi ja sen yläpuoleinen osa vaaleanharmaaksi ja seinän yläosassa olevaa koristelua korostetaan hieman seinäpintaa tummemmalla harmaalla sävyllä.

MUSEOVIRASTON KOMMENTIT

Seurakuntasalin takaseinän maalaamista, niin väreiltään kuin maalipintojen jäsentelytään, ympäröiviä seinäpintoja vastaavaksi Museovirasto pitää mahdollisena. Maalattavan pinnan maalipintojen käsittely tulee selvittää oikeanlaisten pohjatöiden sekä maalivalinnan varmistamiseksi. Maalaustyöohjeet sekä värimallit tulee lähettää Museovirastoon kommentoitavaksi.

Maalaustöistä tulee laatia korjausraportti, joka toimitetaan myös Museovirastolle ja Ortodoksiselle kirkkohallitukselle. Ennen maalaustöitä seinä tulee dokumentoida

valokuvaamalla. Raportti voidaan laatia esimerkiksi Museoviraston ohjeen mukaisesti [Restaurointiraportti - Korjaustaito](#) .

Mahdollisuutta palauttaa sotilaskirkon interiööriin alkuperäisiä piirteitä on erittäin kannatettavaa. Museovirasto suosittelee hankkeen edentämiseksi ensin sisätiloja kartoittavan väritutkimuksen tekemistä osana rakennushistoriallista selvitystä.

Yli-intendentti

Johanna Björkman

Yliarkkitehti

Teiju Autio

Jakelu	Kaakkois-Suomen ortodoksinen seurakunta Kaakkois-Suomen Ortodoksinen seurakunta / Timo Tynkkynen
Tiedoksi	Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Kotkan kaupunki/Kymenlaakson museo

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/02068/2024

**KOUVOLA, Kouvolan Pyhän Ristin Ylentämisen kirkon
seurakuntasalin seinän maalaaminen**

Asiakirja / Dokument / Document

MV/02068/2024-2

**KOUVOLA, Kouvolan Pyhän Ristin ylentämisen kirkon
seurakuntasalin seinän maalaaminen**

Signed By:Autio Teiju 91298896N
Signed at:2024-11-21 11:37:46 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Björkman Johanna 91287304R
Signed at:2024-11-21 12:35:59 +02:00
Reason:I approve this document

Lausunto

26.9.2025

MV/01757/2025

1 (4)

Odigitria Myllykosken Tsasounan Ystävät ry

Viite Lausuntopyyntö 22.8.2025 / German Vakkari

Asia **KOUVOLA, Myllykosken tsasounan kulttuurihistoriallinen arvo**

Odigitria Myllykosken Tsasounan Ystävät ry on pyytänyt Museoviraston asiantuntijalausunnon Kouvolan Myllykoskella sijaitsevan Jumalansynnyttäjän muistolle pyhitetyn tsasounan kulttuurihistoriallisesta arvosta. Samalla se on pyytänyt Museovirastoa tarvittaessa ohjaamaan yhdistystä suojeluprosessin tai muiden säilyttämismahdollisuuksien suuntaan.

Myllykosken tsasouna sijaitsee Myllykosken kaupunginosan taajamassa asuinalueen ja urheilukeskuksen välimaastossa. Sen kiinteistönumero on 286-424-2-510 ja osoite Koulutie 4. Vehreässä, puistomaisena hoidetussa pihapiirissä ei ole muita rakennuksia.

Voimassa olevassa asemakaavassa (1969) kiinteistö on osoitettu kirkollisten ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialueeksi (YK) ilman rakennussuojelumerkintöjä. Kohde ei sisälly laadittuihin valtakunnallisiin tai maakunnallisiin kulttuuriympäristön inventointeihin. Kymenlaakson liiton toimesta on käynnistetty Kymenlaakson maakunnallisesti arvokkaiden rakennetun kulttuuriperintökohteiden viimeisin inventointityö vuonna 2023, ja kohteiden arvotus on aloitettu syksyllä 2024. Myllykosken tsasouna ei ole toistaiseksi sisällynyt inventoituihin ja arvotettuihin kohteisiin.

Vuonna 1954 valmistunut Myllykosken tsasouna kuuluu niihin ortodoksisen kirkkokunnan rakennuksiin, jotka rakennettiin kirkkokunnan jälleenrakentamiseksi säädettyyn, vuonna 1950 voimaan tulleeseen jälleenrakennuslakiin perustuen. Evakkoperheiden asuttaminen vaati ponnistuksia myös valtiovalalta ja seurakunnilta. Kymmenvuotisen jälleenrakennusohjelman tuloksena ortodoksisille seurakunnille rakennettiin 13 uutta kirkkoa, 44 rukoushuonetta, 19 pappilaa tai virka-asuntoa sekä kaksi hautausmaata. Näiden arkkitehtuuripiirteet vaihtelivat perinteen seuraamisesta 1950-luvun rakennustapaan. Myllykosken tsasounan rakennushanketta joudutti seurakuntalaisten talkootyö, jolla on ollut merkittävä asema myös rakennuksen ja sen pihapiirin ylläpidossa ja hoidossa.

Museovirasto on lausuntoaan varten pyytänyt asiantuntijanäkemyksen taidehistorioitsija FT Hanna Kempiltä, joka on väitellyt Suomen sotienvälisestä ortodoksisesta kirkkoarkkitehtuurista.

Myllykosken tsasounan esikuvana on Viipurin läänissä sijainnut Ägläjärven tsasouna. Se oli yksi tunnetuimmista sotien välisenä aikana olemassa olleista ortodoksisista kyläkappeleista. Taidehistorioitsija Hanna Kempin mukaan Ägläjärven tsasouna kanonisoitiin viimeistään 1930-luvulle tultaessa osana kansallista rajakarjalaista ihannemaisemaa ja esiteltiin sotien välisessä kuvastossa. Ägläjärven tsasounan mallin mukaan on sotien jälkeen rakennettu useita rukoushuoneita. Kempin mukaan mallia on käytetty jonkin verran varioiden, ja erot näkyvät yksityiskohdissa kuten mittasuhteissa tai kellotornin jäsentelyssä, eli rakennukset eivät ole keskenään samanlaisia. Myllykosken rinnalla muina Ägläjärveä mukaillen tehtyinä säilyneinä tsasounina voidaan pitää ainakin Valkeakosken tsasounaa (1953), Kuivajärven tsasounaa (1958) Suomussalmella, Viekijärven (1961) ja Vuonisjärven (1962) tsasounia Lieksassa, Suolahden tsasounaa (1977), Lieksan Bomban tsasounaa (1980) ja Kaavin Luikonlahden tsasounaa (1981).

Myllykosken tsasouna on pitkänurkkainen vuoraamaton hirsirakennus. Se on suorakaiteen muotoinen ja satulakattoinen. Lounaispäädyssä on avoin kuistimainen tila, jonka päällä katolla on ristillä ja puukoristein varustettu monikulmainen kellotorni. Koillispäädyssä on ristillä varustettu pieni kupoli. Hirsirunko on väriltään ruskea. Neliönmuotoisissa ikkunoissa on lasimaalauksia. Perustus on liuskekinvin vuorattu, ja siinä olevat ikkunat antavat valoa kerhotilana käytettävään kellarikerrokseen.

Sisätila on jaettu toiminnallisesti kolmeen osaan: eteistilaan, varsinaiseen rukoushuoneeseen ja alttaritilaan. Kiinteisiin sisustuksen osiin kuuluvat täysimittainen ikonostaasi ja alttari, muita liturgisia elementtejä ovat ikonit, öljylamput ja risti. Vuoraamattomien hirsiseinien ja kattorakenteiden ansiosta sisätilaa leimaa sama vahva perinteisen puurakentamisen tuntu kuin ulkotiloja.

Taidehistorioitsija Hanna Kemppi pitää Myllykosken tsasounan poikkeuksellisen kookasta ikonostaasia kulttuurihistoriallisesti kiinnostavana ja arvokkaana. Ikonostaaseja tai sitä muistuttavia muutamasta ikonista koostuvia seinämiä rakennettiin useisiin jälleenrakennuskauden rukoushuoneisiin, toisin kuin yleensä rukoushuoneisiin. Kempin mukaan näin tehtiin pääasiassa siksi, jotta rukoushuone voitaisiin tarvittaessa helposti muuttaa kirkoksi. Hänen mukaansa Myllykosken tsasouna on kiinnostava myös siksi, että suurimmaksi osaksi siinä ei käytetty uusia jälleenrakennuskaudella maalattuja ikoneja, vaan vanhempia, kuten vuonna 1918 lakkautetun Kouvolan sotilaskirkon ikoneja. Sen uudempien ikonien maalarina oli silloinen Haminan seurakunnan kirkkoherra Vladimir Tsvetkov (1906–1980), joka sai ikonimaalaus- ja kultausoppinsa Valamon luostarissa 1930-luvulla. Hän myös suunnitteli Myllykosken ikonostaasin rungon ja ikonien sommitelmallisen kokonaisuuden. Kemppi toteaa, että jälleenrakennuskauden käytäntöjä ajatellen tämäkin on epätavallista, koska useimmat jälleenrakennuskauden ikonostaasien tai interiöörin ikonisijoittelujen suunnitelmat ovat joko rukoushuoneen suunnitelleen arkkitehdin tai yli diakoni Leo Kasangon tekemiä.

MUSEOVIRASTON KANTA

Myllykosken tsasounalla on kulttuurihistoriallista arvoa ortodoksisen kirkkokunnan sodanjälkeisessä jälleenrakennusohjelmassa toteutettuna rukoushuoneena, jonka mallina on rajakarjalaiseen perinteen esikuvaksi nostettu Ägläjärven tsasouna, sekä myös liturgisin elementein varustettuna seurakunnallisena yhteisöllisenä tilana. Sisätilan kirkkotaiteellisen arvon kannalta keskeinen on sen kookas,

kulttuurihistorialtaan erityinen ikonostaasi. Karjalaisten evakkojen ja heidän jälkeläistensä kannalta Myllykosken tsasounalla ja sen toiminnoilla on myös identiteettiin liittyviä erityisiä merkityksiä.

Lain ortodoksisesta kirkosta (985/2006) mukainen suojeluasia vuonna 1917 tai sen jälkeen rakennetusta kirkosta tai rukoushuoneesta voi tulla vireille kirkollishallituksen omasta harkinnasta taikka seurakunnan tai Museoviraston aloitteesta. Museovirasto ei näe tällä hetkellä omalta kohdaltaan tarvetta esittää Myllykosken tsasounaa suojeltavaksi ortodoksista kirkkoa koskevan lain mukaan. Kohteella on merkittävä asema Kaakkois-Suomen ortodoksisessa rakennusperinteessä ja seurakuntahistoriassa, ja siksi Museovirasto pitää tärkeänä sen kulttuurihistoriallisen arvon vaalimista seurakunnan päätöksiin ja toimenpitein.

Yli-intendentti

Miikka Kumpulainen

Erikoisasiantuntija

Timo Kantonen

Tiedoksi

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kaakkois-Suomen ortodoksinen seurakunta
Kotkan kaupunki/Kymenlaakson museo
Kymenlaakson liitto

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/01757/2025

KOUVOLA, Myllykosken tsasounan kulttuurihistoriallinen arvo

Asiakirja / Dokument / Document

MV/01757/2025-2

KOUVOLA, Myllykosken tsasounan kulttuurihistoriallinen arvo

Signed By:Kantonen Timo 912889893
Signed at:2025-09-26 12:45:59 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Kumpulainen Miikka 91337466
Signed at:2025-09-26 13:54:35 +03:00
Reason:I approve this document

5.2.2025

Rovasti Pavel Pugovkin

Kouvola-Haminan toiminta-alueen pappi

Haminan hautausmaan ja Myllykosken pyhäköt

Viime vuonna, kun Kouvola ja Haminan kirkkojen jumalanpalvelusjärjestystä laadittiin, päätimme kanttori Kari Päivisen kanssa, että Myllykosken tsasounan ja Haminan hautausmaan kirkossa pidetään kesän aikana säännölliset jumalanpalvelukset.

Järjestys oli seuraava: yhtenä lauantaina liturgia Myllykoskella, seuraavana lauantaina Haminan hautausmaan kirkossa. Päätin myös pitää ehtoopalveluksen tai rukouspalveluksen Myllykoskella joka keskiviikkoilta.

Jumalanpalvelukset alkoivat kesän tullessa ja päättyivät syksyn tullessa.

Mielestäni on tarpeen tuoda esiin muutamia mielestäni tärkeitä seikkoja:

Haminan hautausmaan kirkon osalta.

- On hieman rasittavaa suorittaa jumalanpalveluksia lauantaisin joka toinen viikko Haminassa, varsinkin jos lauantaina on hautajaiset tai kaste. Lisäksi liturgiassa oli vähän seurakuntalaisia, ja oli aikoja, jolloin paikalla ei ollut lainkaan muita kuin pappi, kanttori ja ponomari. Yleisesti ottaen ihmiset kuitenkin pitivät siitä, että liturginen elämä oli jälleen alkanut kirkossa, jossa jumalanpalvelukset olivat hyvin harvinaisia.

Oma mielipiteeni: jumalanpalveluksia tulisi toimittaa harvemmin kuin joka toinen lauantai. Tästä olisi kuultava kanttoria, jotta löydettäisiin sopivin ja käytännöllisin vaihtoehto.

Myllykosken tsasounan osalta.

Keskiviikon jumalanpalvelukset jouduttiin perumaan muutaman kerran jälkeen, koska ei ollut kokoontunut kuin yksi tai kaksi tai kolme ihmistä.

Lauantain liturgiaan tänä kesä kautena oli joskus noin 15–30 henkeä, mutta on huomattava, että kaikki seurakuntalaiset olivat Kouvola ja muualta. Paikallisia seurakuntalaisia ei liturgiassa ollut.

Olen myös huomannut, että jumalanpalveluksia on vaikea suorittaa arkipyhinä, koska silloin ei ole ketään avaamassa kirkkoa ja valmistelemassa sitä jumalanpalvelusta varten. Tämän vuoksi jouduttiin pari kertaa perumaan jo ennalta suunniteltuja jumalanpalveluksia, jotka julkaistiin virallisesti Aamun Koiton sivuilla.

Joiltakin seurakuntalaisilta on tullut ehdotuksia, että Myllykoskella olisi jumalanpalvelukset kerran kuukaudessa yhtenä sunnuntaina yhtä lailla Haminassa ja Kouvolassa, mutta en ole tähän suostunut, koska pidän tärkeämpänä, että jumalanpalvelukset ovat Kouvolassa, niin kuin ne ovat:

1. Se on alueemme tärkein temppeli ja siellä pitäisi palvella mahdollisimman usein, varsinkin sunnuntaisin ja pyhäpäivinä;

2. Monet seurakuntalaiset eivät pääse jumalanpalveluksiin Myllykoskelle, koska heillä ei ole autoa, kun taas Kouvolassa he voisivat osallistua jumalanpalveluksiin ilman autoa.

Minun on vaikea sanoa Myllykosken kirkon tulevaisuudesta. Se, että Myllykosken asukkaat eivät itse osallistu jumalanpalveluksiin, että sitä ylläpitävät ihmiset, jotka eivät asu siellä ja joita motivoi vain rakkaus temppeliä kohtaan, tekee tilanteesta epäselvän. Toimitan siellä mielelläni, ja jos temppeli olisi mahdollista säilyttää, se olisi hyvä asia: se säilyttäisi rauhallisuuden seurakuntalaisten keskuudessa, voisimme pitää jumalanpalveluksia muutama kerta vuodessa lauantaisin ja esimerkiksi pääsiäispäivinä.

Jos tilanne on toinen eikä tätä temppeliä ole mahdollista säilyttää, se pitäisi purkaa huolellisesti ja rakentaa sitten uudelleen uuteen ja kauniiseen paikkaan, jossa sillä olisi kysyntää, tai myydä tai antaa esimerkiksi Puro Nieminen leirille (oletukseni).

YHTEISTYÖSOPIMUSLUONNOS

1.3.2025 klo 14.30

1. Johdanto

Tämä sopimus on tehty Odigitria Myllykosken Tsasounan Ystävät ry (jäljempänä "Yhdistys") ja Kaakkois-Suomen ortodoksisen seurakunnan (jäljempänä "Seurakunta") välillä rukoushuoneen ylläpitoa ja yhteistyötä koskien.

2. Sopimuksen tarkoitus

Sopimuksen tavoitteena on turvata Myllykosken rukoushuoneen säilyttäminen ja ylläpito nykyisessä sijainnissaan (Koulutie 4, Kouvola) ja edistää sen käyttöä hengellisiin ja yhteisöllisiin tarkoituksiin Yhdistyksen periaatteiden mukaisesti.

3. Yhdistyksen periaatteet

Yhdistyksen tarkoituksena on aatteellisesti ja taloudellisesti tukea Myllykosken rukoushuonetta Seurakunnan suostumuksella. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää myyjäisiä, tapahtumia ja keräyksiä sekä ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja.

Yhdistys toimii voittoa tavoittelemattomasti, vapaaehtoisvoimin ja kirkon perinteitä kunnioittaen. Se edistää Myllykosken rukoushuoneen säilymistä, käytettävyyttä ja hengellistä toimintaa. Yhdistyksen varoja käytetään vain Myllykosken rukoushuoneeseen liittyviin tarkoituksiin.

4. Taloudelliset sitoumukset

Seurakunnalla on päätäntävalta rahoituksen käytöstä, mutta Yhdistys voi esittää suosituksia. Yhdistys suorittaa maksut Seurakunnalle puolivuosittain.

Yhdistys voi osallistua rukoushuoneen ylläpitoon vähintään 1 000 €/vuosi. Tämä summa vahvistetaan yhdistyksen tilinpäätöskokouksessa ja maksetaan seurakunnan tilille 31.8. mennessä.

5. Seurakunnan vastuut

Seurakunta omistaa rukoushuoneen, vastaa sen kirjanpidosta ja rakenteellisesta kunnossapidosta. Seurakunta suorittaa rukoushuoneen vuosittaisen tarkastuksen.

Seurakunta sitoutuu toimittamaan tsasounassa jumalanpalveluksia ja varaamaan toiminta-alueen papin ja kanttorin tai näiden sijaisen toimittamaan liturgioita rukoushuoneessa. Rukoushuoneessa toimitetaan myös maallikkopalveluksia.

6. Yhdistyksen vastuut

Yhdistys huolehtii käytännön ylläpidosta (siivous, ulkotyöt, avoimet ovet, pienet korjaustyöt jne.). Yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja tiedottaa kunnossapitotarpeista seurakunnan kirkkoherralle ilman tarpeetonta viivytystä.

Yhdistys avustaa seurakuntaa tsasounan ylläpitokustannuksissa maksamalla seurakunnalle vuosittaisen summan, joka vahvistetaan yhdistyksen talousarviossa. Tämä maksu voidaan käyttää rukoushuoneen lämmitys, sähkö- ja vesi-, vakuutus- ym. maksuihin sekä jumalanpalvelustarvikkeisiin ja avustuksina tarvittaviin korjauksiin.

Yhdistys ei saa tehdä remonteja, muutostöitä tai isompia hankintoja rukoushuoneeseen ilman seurakunnan lupaa.

7. Raportointi ja kokoukset

Osapuolet kokoontuvat vuosittain tarkastelemaan rukoushuoneen tilannetta. Seurakunta raportoi Yhdistykselle rukoushuoneelle osoitettujen varojen käytöstä vuosikokouksessa.

8. Määräajat ja sopimuksen tarkistaminen

Yhteistyösopimus tarkistetaan kahden vuoden välein. Mahdolliset muutokset kirjataan kirjallisesti ja hyväksytään molempien osapuolten toimesta. Sopimuksen irtisanomisaika on kolme kuukautta ja se on tehtävä kirjallisesti.

9. Voimaantulo ja allekirjoitukset

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi ja astuu voimaan heti, kun molemmat osapuolet ovat sen allekirjoittaneet.

Kouvolassa 1.3.2025

Rovasti Timo Tynkkynen
Kaakkois-Suomen ortodoksinen seurakunta
Y-tunnus: 0162203-9

Hallituksen puheenjohtaja German Vakkari
Odigetria Myllykosken tsasounan ystävät ry
Y-tunnus: 3248184-9

energiakorjaus.fi

Myllykosken rukoushuoneen
sisäilmakatselmus 16.7.2024

- Epäkohtien kartoitus
- Raportointi
- Toimenpide-ehdotus

Sisältö

Taustaa	3
Katselmuksen suorittaminen.....	4
Kellari	6
Rukoussali	8
Ullakko	8
Ulkopuoli	9
Katselmuksen havaintojen analysointi.....	12
Rakennuksen kuivatusjärjestelmän toiminta	12
Ilmanvaihdon taso.....	12
Olosuhde homeen kasvulle	13
Toimenpiteet	14
Sisäilman ja betonirakenteen kosteus otetaan hallintaan	14
Ulkopuolisten kosteuslähteiden hallinta.....	14
Rakennuksen sisäpuolisten kosteuslähteiden hallinta	14
Kosteuden tiivistyminen rakenteisiin estetään	14

Taustaa

Myllykosken rukoushuoneen kellarissa oli havaittu ummehtunutta hajua alkukesällä 2024. Hajun lähteen selvittämiseksi pyydettiin suorittamaan sisäilmakatselmus, joka suoritettiin 16.7.2024 klo 16.15-18.15. Katselmuksen avulla on tässä raportissa määritetty toimenpiteet, joita on suoritettava ummehtuneen hajun poistamiseksi.

Myllykosken rukoushuone on rakennettu vuonna 1954. Maan pinnan yläpuolella oleva rakennusosan ulkoseinä ja kantava väliseinä on rakennettu hirrestä. Yläpohjarakenne on rakennettu sahatavarasta ja vesikatto galvanoidusta pellistä. Kattopelti on pintakäsitelty maalaamalla. Kellarin seinät, lattia ja katto on valettu teräsbetonista. Rakennuksen antura on perustettu salaojasoran päälle. Salaojasorakerrokseen on asennettu muovisalaojat anturan alapinnan alapuoliseen korkeustasoon. Sadevesi ja salaojista tuleva perusvesi kootaan samoihin kaivoihin.

Rukoushuoneen ja kellarin ilmanvaihtoa on palvellut koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä, joka on poistettu käytöstä tai epäkunnossa. Rukoushuoneeseen ja ruokasaliin on asennettu ilmalämpöpumput.

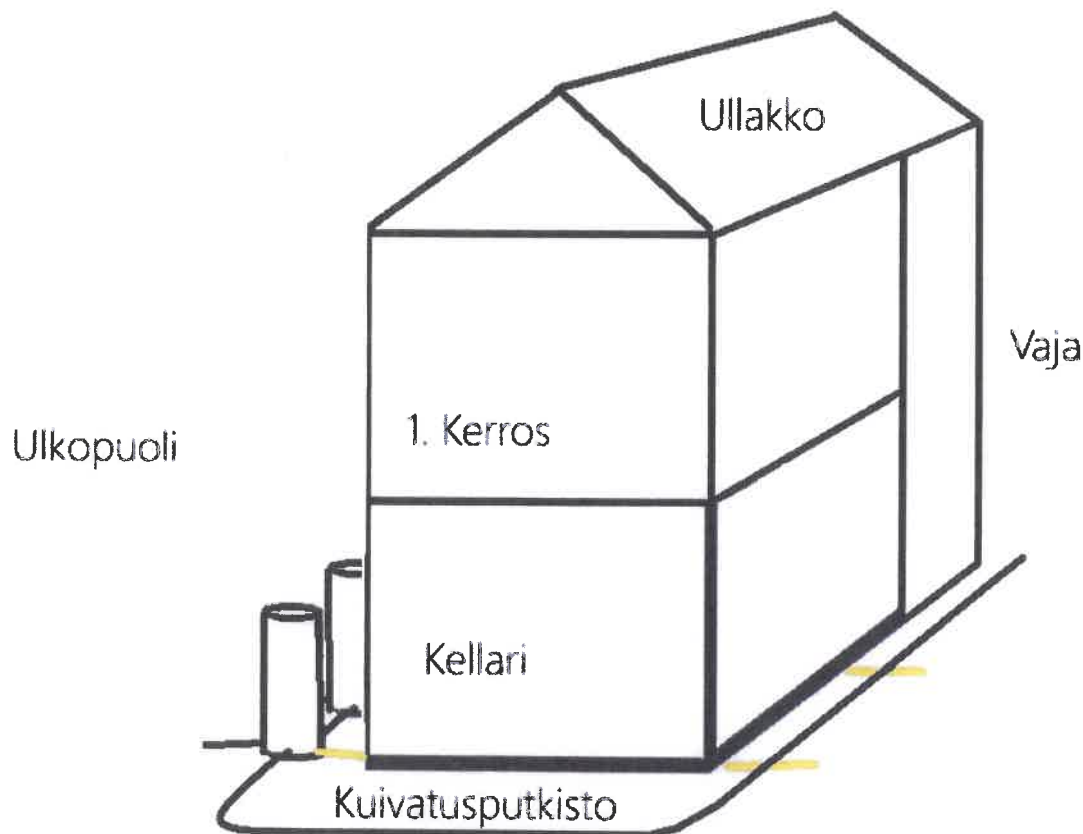
Toimenpiteiden määrittelemisen lähtötiedoksi saatiin Liudmila Vakkarin laatima insinöörityö:

”Kirkon lämmitysjärjestelmän uudistaminen ja energiatehokkuuden parantaminen”

Liudmila Vakkarin laatimassa insinöörityössä on esitetty Myllykosken rukoushuoneen rakenteet, selvitetty lämpöhäviöt ja energiankulutus sekä ehdotettu lämmitysjärjestelmän muutosta.

Katselmuksen suorittaminen

Sisäilmakatselmus suoritettiin yhdessä isännöitsijä, German Vakkarin kanssa aistinvaraisin menetelmin 16.7.2024 klo 16.15-18.15. Ulkolämpötila oli 22 °C ja kastepiste 14,4 °C. Katselmus voidaan jäsentellä viiteen osaan katselmoitujen tilojen perusteella: Kellaritilat, Vaja, 1. kerros, ullakko ja ulkopuoli. Kuvassa 1 on kaaviomaisesti esitetty rakennusfysikaalisesti erilaiset vyöhykkeet. Taulukossa 1 on esitetty eri vyöhykkeiden ominaisuuksia. Katselmuksen ajan koneellinen tehostus oli pois käytöstä. Huippuimuria ei saatu käyntiin.

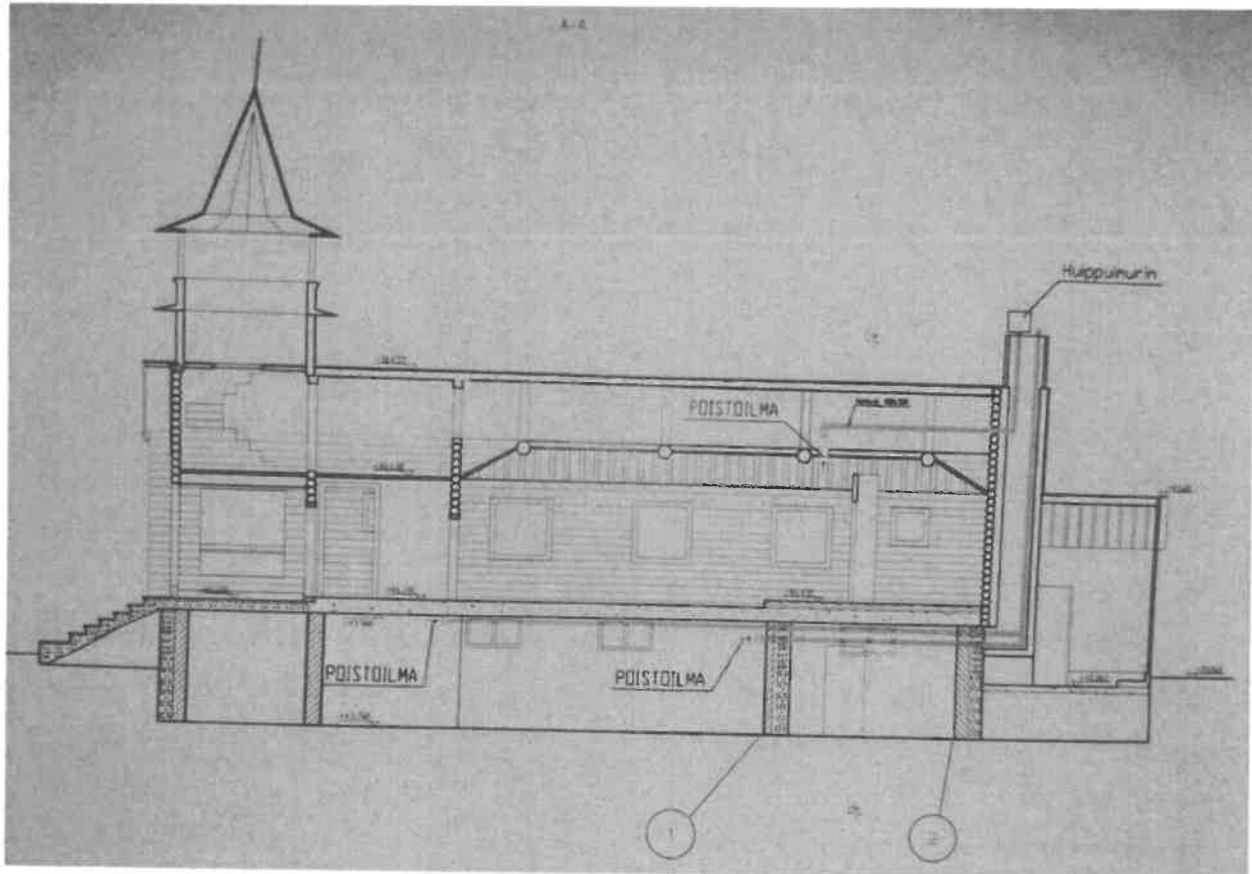
Kuva 1. Katselmoitujen tilojen jäsentely vyöhykkeisiin rakennusfysikaalisiin perustein ja hahmotelma kuivausputkistosta.

Taulukko 1. Vyöhykkeiden käyttötarkoitus ja ominaisuuksia.

Vyöhyke	Käyttö-tarkoitukset	Mahdollinen sisälämpötila	Kuormitustekijöitä	Ilmanvaihto-periaate
Kellari	Ruokasali, keittiö, varastotila, WC-tila, tekninen tila.	Käyttöaikana 21 °C, Muulloin 10 °C	Maan kosteus, sisäilman kosteus, hulevedet, sadevesien tulviminen, maanvastaisen seinän lämpöhäviöt ulkoilmaan ja maahan ja ilmankosteuden tiivistyminen seinään ja lattiaan. Henkilöiden ja valaisimien, kosteus, lämpö ja CO2-kuorma.	Koneellisesti tehostettu painovoimainen poistoilmanvaihto.
1.kerros	Rukoussali, pukuhuone, Rukoushuone Eteinen	Käyttöaikana 21 °C, Muulloin 10 °C	Lämpöhäviö ulos, kynttilöiden, tuohusten orgaaniset päästöt, henkilöiden ja valaisimien lämpö, kosteus ja CO2-päästöt, ikkunoista sisään tuleva auringon säteily.	Koneellisesti tehostettu painovoimainen poistoilmanvaihto.
Ullakko	Tila ilmanvaihdon kanavoinnille ja lämmitykselle. Ullakon tuuletus lappeilta.	Ei lämmitystarvetta	Ei vaatimusta ullakon sisäilman laadulle.	Painovoimainen ilmanvaihto.
Vaja	Vajassa säilytetään pihalueiden kunnossapitoon tarvittavaa kalustoa. Vajasta on kellarin varauloskäynti.	Ei lämmitystarvetta	Vajan portaissa virtaava hulevesi kertyy alimmalle tasanteelle ja imeytyy tasanteen betonirakenteeseen ja sen ympärille. Talvella saattaa esiintyä jäätä portaissa.	Painovoimainen ilmanvaihto.
Ulkopuoli	Pihatie ja puutarha, Sade ja hulevesien ohjaus.		Rakennuksen ulkopuolta kuormittaa auringon säteily, maan pinnalla hulevedet, viisto sade ja lumen sulamisvesi. Maan pinnan alapuolella sokkeliä ja alapohjaa kuormittaa vajovedet sekä maan kosteus. Salaojia kuormittaa sadeveden mahdollinen patoutuminen rankkasateella, hienoaaines ja mahdollisesti kasvien juuristot.	

Kellari

Kellarista katselmoitiin kaikki tilat. Kellarissa ruokasalin ilmanlaatu oli hieman ummehtunut. Ruokasalin, eteisen ja kattilahuoneen väli- ja ulkoseinillä havaittiin homekasvustoa. Kattilahuoneen ja eteisen seinillä näkyi kosteusvaurioita ja lattia oli piipun ympäriltä märkä. Kuvassa 2 on esitetty kosteusvaurioiden ja homekasvuston sijainti.

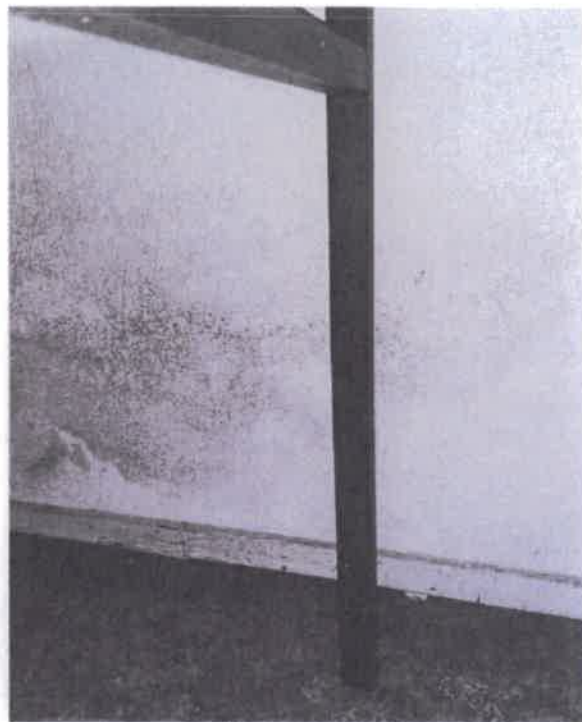

Kuva 2. Vauriokohdat 1 ja 2 numeroituna Liudmila Vakkarin laatimaan rakenneleikkauskuvaan. Homekasvustoa havaittiin kohdassa 1 väliseinän ja ulkoseinän liitoskohtien läheisyydessä. Kosteusvaurioita havaittiin kohdassa 2 päätyseinällä piipun juuren ympärillä.

Kuvissa 3 ja 4 on esitetty valokuvat vauriokohdassa 1 kellarin maanvastaisen ulkoseinän ja väliseinän liitoskohtien läheisyydestä.

Kuva 3. Homekasvustoa ulkoseinän ja väliseinän liitoskohdan lähellä.

Kuva 4. Homekasvustoa ulkoseinän ja väliseinän liitoskohdan lähellä.

Kuvissa 5 ja 6 on esitetty kosteusvaurioita päätyseinässä kohdassa 2.

Kuva 5. Homekasvustoa ja kosteusvaurio kellarin nurkassa ja varauloskäynnin vieressä.

Kuva 6. Homekasvustoa ja kosteusvaurio kattilahuoneen nurkassa piipun alla.

Rukoussali

Huomioiden painovoimaisen ilmanvaihdon toimintaperiaate, kesällä rukoussalissa ei ole ilmanvaihtoa muuten, kuin tuulettamalla tiloja. Alttarin seinällä on myös tarkoitukseen sopiva tuuletin, joka vaihtaa tehokkaasti ilmaa. Tuulettimen melutaso on korkea. Melutasoa ei mitattu.

Vesikatolla olevaa huippuimuria ei saatu käynnistymään eikä ikkunoita avattu, jolloin sisäilman laatu ei vastannut suunnitelman mukaista tilannetta, jossa koneellinen tehostus olisi käytössä. Ilman laadusta, kun koneellinen tehostus on käytössä ei voida antaa arviota, joten huippuimuri on saatava toimintaan ennen sisäilman laadun arviointia rukoussalissa.

Aikaisemmin rukoussalin tuloilma on lämmitetty sähkövastusten avulla ja puhallettu sisään tulokäytävälle. Isännöitsijän antaman tiedon mukaan sähkölämmitys ja tuloilmakone on poistettu käytöstä, sillä jatkuva korvausilman lämmittäminen sähköllä ei ollut järkevää kustannussyistä. Rukoussalin ilmanvaihto oli olosuhteet huomioon ottaen tyydyttävällä tasolla.

Ullakko

Ullakko katselmoitiin ilmanvaihtolaitteiden toimintakunnon ja sijainnin sekä sähkösyöttöjen sijainnin tarkastelemiseksi. Ilmanvaihtokonetta ei käynnistetty, sillä tuloilmasyöttö oli tukittu.

Ullakolta löytyi tuloilmakone, tuloilmakanavisto ja poistoilmakanavisto. Kanavistoissa ei havaittu eristystä. Ullakolta löytyi sähkösyötöt tulo ja poistoilmapuhaltimille. Poistoilmapuhaltimen sähkönsyöttö oli vedetty piipun pellityksen alla. Turvakytkimiä puhaltimille ei löytynyt ullakolta. Kuvassa 8 on esitetty ullakon rukoussalista tuleva poistoilmakanava ja kuvassa 7 poistoilmakanavan ja huippuimurin sähkösyötön vienti piippuun.

Kuva 7. Rukoussalin poistoilmakanavan ja huippuimurin sähkösyötön vienti päädyssä piippuun.

Kuva 8. Rukoussalin poistoilmakanava ullakolla.

Ulkopuoli

Rakennuksen ulkopuolelta katselmoitiin poistumistien portaat, salaoja ja sadevesijärjestelmät, vesikatto sekä piippu ja huippuimuri.

Kuvassa 9 on esitetty kellarin poistumisten portaat.

Kuva 9. Poistumistien portaat. Portaista nähdään, että salaojitus ei kykene poistamaan portaita pitkin valuvaa sadevettä. Poistumistien oven edessä ei ole pumppukaivoa, joka kuivattaisi oven eteen valuvan huleveden. Porrasnousun oikeanpuoleisessa seinässä näkyy aukko ja aukon ympärillä ja alapuolella kosteutta. Myös porrasnousun vasemmanpuoleisessa seinässä näkyy kosteutta.

sadevedet johdetaan syöksytorvien kautta suoraan sadevesiputkistoon. Kuvassa 10 on esitetty sadevesikaivo sisäpuolelta ja kuvassa 11 perusvesikaivo. Kuvista havaitaan, että sadeveden tulviessa, sadevesi pääsee salaojiin ja kastelee rakennuksen perustuksen. Perusvesikaivon salaojan sisälle on kulkeutunut soraa.

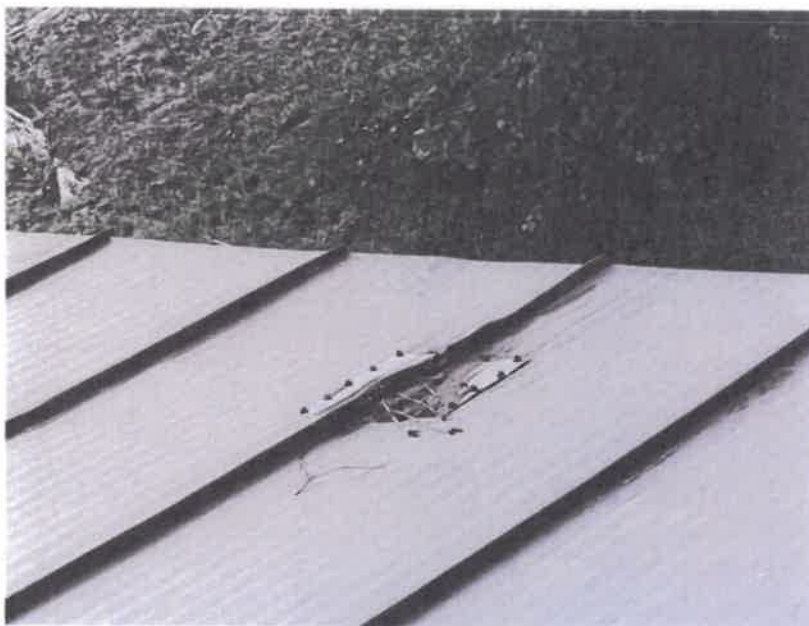

Kuva 10. Sadeveden tarkastuskaivo, johon johdetaan sekä salaoja että sadevedet.

Kuva 11. Perusvesikaivo, josta vedet puretaan kunnan hulevesiverkostoon.

Kuvassa 12 esitetään vesikatolta löytynyt paikkaus, jossa havaittiin ruostetta. Paikkauksen sauma on irronnut kattopellistä.

Kuva 12. Ruostevaurioitunut katon paikkaus.

Piipusta huippumurin viereltä löytyi öljykattilan savukaasukanavan pää. Piipun päässä oli huippumuri jota ei saatu käyntiin. Piipun hatun laasti oli halkeillut. Kuvat 13 ja 14.

Kuva 13. Kattilalaitoksen savukaasukanavan.

kuva 14. Huippumuri ja halkeillut piipun hattu.

Katselmuksen havaintojen analysointi

70-vuotiaaksi rakennukseksi, Myllykosken rukoushuone on kohtuullisen hyvässä kunnossa, kuten rakennusperintöä kunnioittaen rakennetun rakennuksen kuuluukin olla. Tässä katselmuksessa ei kuitenkaan enempää kiinnitetä huomiota asioihin, joihin ei liity riskejä tai ongelmia. Kartoituksen tarkoitus on tuoda esiin epäkohdat, jotta ne voitaisiin korjata. Tästä syystä ongelmat analysoidaan ja niiden korjaamiseksi laaditaan toimenpide-ehdotus.

Rakennuksen kuivatusjärjestelmän toiminta

Salaoja sekä sadevesijärjestelmä vastaa rakentamisajan vaatimustasoa, mutta on kunnostettava kunnossapitajakson tultua loppuun. Tällä hetkellä sadevesien tai hulevesien tulviminen aiheuttaa rakennuksen perustuksen kastumisen. Salaojiin on päässyt hiekkaa ja lietettä, joten salaojien toiminta ei ole enää vaaditulla tasolla.

Kellarin poistumistien kuivatus on puutteellinen, sillä portaissa virtaa vesi, joka on peräisin porrassyvennyksen sivuja tukevan kivimuurin raoista. Poistumistien alimmalta tasolta puuttuu viemäröinti, jolloin portaissa valuva vesi imeytyy poistumistien alimman tason ympärille. Rakenne ei täytä vaatimusta, jonka mukaan rakenteen, joka kastuu, on voitava kuivua.

Rakennuksen sadevedet on johdettu samaan kaivoon, kuin parustusten kuivatusvedet. Sadevesien johtaminen samaan kaivoon perustusten kuivatusvesien kanssa on ongelma erityisesti silloin, kun sadevesijärjestelmä tulvii. Sadevesijärjestelmin mitoitus käy ajan mittaan riittämättömäksi, sillä teiden päällystäminen asfaltilla on lisännyt sadevesien virtauksen kasvua kunnallisissa sadevesiverkostoissa. Tästä syystä voi aiheutua rankkasateiden yhteydessä tilanne, jossa katolta tulevat vedet patoutuvat sadevesikaivoon ja pääsevät salaojaverkoston kautta rakennuksen perustuksiin.

Rakennuksen kuivatusjärjestelmää voidaan parantaa siten, että salaojavedet johdetaan omaan kaivoonsa, josta ne voidaan imeyttää tontille tai pumpata sadevesikaivoon. Salaojaputken pään tulisi sijaita perusvesikaivossa padotuskorkeuden yläpuolella. Lietettä perusvesikaivoon ei pitäisi juurikaan tulla, mikäli salaojat rakennetaan riittävän karkeaa ja pestyä salaojasepeliä käyttäen.

Ilmanvaihdon taso

Ilmanvaihtoa parantamalla voidaan kuljettaa sisäilman kosteutta ulos sisätiloista, kun ulkoilma on sisäilmaa kuivempaa. Ilmanvaihdon parantaminen poistaa kosteutta sisätiloista syksyllä, talvella ja keväällä. Alkukesällä ilmankosteus on yleensä sopivalla tasolla, jotta tuuletuksen avulla voitaisiin poistaa kosteutta sisätiloista, mutta heinä-elokuussa ja saattaa ulkoilma liian kosteaa, jotta kellarin tuulettaminen ulkoilmalla kuivattaisi kellaria.

Tästä syystä kellaria kannattaa heinä-elokuussa ulkoilman suhteellisen kosteuden ollessa korkea, mieluummin kuivattaa ilmalämpöpumpun avulla, kuin tuulettaen tehostaa kostean ilman virtausta kellariin. Kosteutta voidaan poistaa ilmasta jäähdyttämällä/lämmittämällä huoneilmaa ilmalämpöpumpun kuivatusohjelmalla.

Olosuhde homeen kasvulle

Ilmeisesti kellarin seinäpinta on altistunut yli kahden viikon ajan yli 70 %:n suhteelliselle kosteudelle, jolloin rakenteen pinnalle on syntynyt homekasvustoa. Jotta homeen kasvua voitaisiin estää tulisi suhteellisen kosteuden rakenteessa olla enintään 60 %. Katselmusta suoritettaessa ulkoilman lämpötila oli 22 °C ja kastepistelämpötila 14 °C, mikä tarkoittaa, että ulkoilman suhteellinen kosteus oli 60 %. Jotta tässä kastepistelämpötilassa ilman suhteellinen kosteus olisi alle 60 %, tulisi kellarin lattian ja seinän olla yli 22 °C asteen lämpötilassa, mikä ei luonnollisestikaan ole mahdollista. Maanvastaisen seinän ja lattian ollessa alle kastepisteen lämpötilassa, korvausilmasta kosteus tiivistyy maanvastaiseen seinään. Tiivistynyttä kosteutta havaittiin kohdissa 1 ja 2 seinillä ja kohdassa 2 lisäksi lattialla, joten rakenteen pintalämpötila oli katselmuksen aikana 14 °C tai matalampi (katso sivulla 6 kuva 2).

Vesihöyryn tiivistymistä rakenteisiin aiheuttaa sisäilmaan nähden kylmempi lämpötila ja sisäilmassa oleva kosteus. Kosteus on ongelmallinen erityisesti kellarissa, sillä maanvastaisen seinän takana ja lattian alla oleva maaperä on yleensä sisäilmaa matalammassa lämpötilassa. Mikäli kellariin virtaa kosteutta seinän tai alapojan lävitse, piipun kautta tai ulkoilman mukana, kellariin kulkeutuva ja kellarissa haihtuva kosteus kasvattaa sisäilman suhteellista kosteutta.

Maaperässä elävä sädesieni viihtyy kosteassa ja hajottaa orgaanisia materiaaleja, kuten puuta. Sädesieni tarvitsee alkalia puun hajotessa syntyvien orgaanisten happojen neutraloimiseksi. Teräsbetoni tai mineraalivilla soveltuu sädesienelle alkalin lähteeksi, joten sädesienen kasvun estäminen onnistuu ainoastaan estämällä maanvastaisten betonirakenteiden kastuminen.

Rakennuksen ja sen tilojen kosteuskuormitusten tulee olla tasolla, jolla kastepistettä ei esiinny rakenteissa. Koska vesihöyry kulkeutuu rakenteessa aina kohti pienempää vesihöyryn osapainetta, vesihöyry virtaa kohti kylmempää lämpötilaa, kunnes se tiivistyy. Jotta rakenteet toimisivat oikein ja tiivistymistä ei tapahtuisi väärissä kohdissa rakenteita, kosteuden hallinnan toimenpiteet on syytä suunnitella ennen niiden toteuttamista.

Toimenpiteet

Sisäilman ja betonirakenteen kosteus otetaan hallintaan

Ulkopuolisten kosteuslähteiden hallinta

Rakennuksen ulkopuolista kosteuskuormitusta voidaan vähentää

- Estämällä maaperän kosteuden kapillaarinen kulkeutuminen rakenteessa ja vajovesien sekä hulevesien virtaaminen sisätiloihin
 - o Porrassyvennyksen reunakivien vuotokohtien paikkaaminen
 - o Porrassyvennyksen alimman tason purkaminen ja korvaaminen singelillä tai muulla salaojittavalla materiaalilla, joka yhdistyy salaojiin
- Estämällä vesikaton ja piipunhatun vesivuodot
 - o Vesikaton paikkausten ja läpivientikohtien tiiveyden varmistaminen
 - o Piipunhatun korjaaminen laastilla ja piipunhatun kattaminen
- Pitämällä perustus ympäröivää maata korkeammassa lämpötilassa
 - o Sokkelin ja anturan eristäminen salaojittavalla eristelevyllä
- Rakentamalla toimiva salaojajärjestelmä
 - o Salaojien remontoiminen
 - o Perustusten kuivatusvesien purku sadevesijärjestelmän padotuskorkeuden yläpuolelle padotusventtiilin tai tarvittaessa erillisen pumppukaivon avulla

Rakennuksen sisäpuolisten kosteuslähteiden hallinta

- Varmistamalla käyttövesijohtojen tiiveys ja kylmävesijohdon eristys
- Varustamalla sisällä olevat vesiastiat kansilla
- Pitämällä WC-tiloissa peruslämpö
 - o Kalibroidulla termostaatilla ohjattu lämmityslaitte
- Varmistamalla lattiakaivojen hajulukkojen toiminta
- Tuulettamalla tilojen kosteuskuormat ulos
 - o Esimerkiksi huipumurin avulla
- Kondensoimalla sisäilman kosteus hallitusti
 - o Ilmalämpöpumpun kuivatustoiminnolla
- Varmistamalla ilmanvaihdon toiminta
 - o Venttiilien säätöjen tarkistaminen

Kosteuden tiivistyminen rakenteisiin estetään

Kosteuden tiivistymistä rakenteisiin voidaan estää

- Lämmittämällä rakenteita eristäen rakenteita kylmältä puolelta
- Rajoittamalla heinä-elokuussa kostean ulkoilman virtausta kylmän rakenteen pinnalla ja kuivaamalla sisäilmaa ilmalämpöpumpulla

Päivämäärä
25.10.2024

Numero
D/37/12.03.03/2024
KyM429

KYMEN
LAAKSON
MUSEO

Kaakkois-Suomen ortodoksinen seurakunta
Kiinteistölautakunta

Lausuntopyyntö 17.9.2024

Hautausmaalle on suoritettu maastokatselmus 18.10.2024
- Muistio katselmuksesta, 18.10.2024

Lausunto

HAMINA: Puiden kaataminen Pampyölin ortodoksisella hautausmaalla

Kymenlaakson museolta on pyydetty lausuntoa puiden kaatamisesta Haminassa, osoitteessa Hirveläntie 22 sijaitsevalla Pampyölin ortodoksisella hautausmaalla. Museon rakennustutkija on 18.10.2024 katselmoinut kaadettavaksi suunniteltuja puita yhdessä kaatotyöt pääosin suorittavan, seurakuntaan kuuluvan metsurin kanssa.

Haminan Pampyölin ortodoksinen hautausmaa on arvotettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY). Hautausmaa on suojeltu Haminan keskeisten alueiden oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa (2008) merkinnällä EH/s-2: *hautausmaa-alue. Alue, joka on valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä kulttuurihistoriallisen arvon, maisemakuvan tai kyläkuvan vuoksi.* Kaavamääräyksen mukaan alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta ja ympäristö säilytetään. Museovirastolle ja maakuntamuseolle [1.1.2020 lähtien alueellinen vastuumuseo] on varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä.

Hautausmaalla sijaitseva kirkko on suojeltu lailla ortodoksisesta kirkosta. Rakennuksen suojelu kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen. Muita hautausmaalla sijaitsevia rakennuksia koskee yleiskaavasuojelu.

Hautausmaa perustettiin Pampyöliin 1740-luvulla ja se edustaa 1700-luvun varhaista kirkosta ja asutuksesta erillään olevaa hautausmaarakentamista. Hautausmaa on metsäinen, valta-puulajina on kuusi. Lisäksi alueella on lehtikuusia sekä jonkin verran muita havupuita sekä lehtipuita. Entisen hautausmaanhoitajan asuinrakennuksen takana on villiintynyttä puutarha-kasvillisuutta. Hautausmaata ympäröi vanha kiviäitä.

Maastokatselmuksella 18.10. kierrettiin läpi hautausmaan alue ja keskusteltiin kaadettaviksi suunnitelluista puista sekä puidenkaadon ja -hoidon yleisistä periaatteista hautausmaalla. Tavoitteena on säilyttää hautausmaa metsäisenä. Pääperiaatteena on poistaa vain huono-kuntoiset sekä kävijöille, haudoille, rakennuksille ja kiviäidalle vaaraksi olevat puut.

Osoite
Merikeskus Vellamo
Tomatorintie 99 B
48100 KOTKA

etunimi.sukunimi@kotka.fi
museo@kotka.fi
www.kotka.fi/museo

Päivämäärä
25.10.2024

Numero
D/37/12.03.03/2024
KyM429

KYMEN
LAAKSON
MUSEO

Kiviaidan vieressä kasvaa useita puita, joista osa on jo rikkonut aitaan ja osa puista voi jatkossa vaikuttaa aitaan, mutta kaikkia puita ei ole mahdollista poistaa saman tien. Museo suosittelee seuraamaan aidan tilannetta.

Hautausmaalla on muutamia alueita, joilla kasvaa tiheässä puuntaimia sekä nuoria puita. Suunnitelmana on harventaa liian tiheästi kasvavia puita, jotta valikoiduilla puilla on mahdollista kasvaa hyväkuntoisiksi täysikasvuiseksi puiksi.

Osaan hautausmaan kuusista on iskenyt kirjanpainajakuoriainen ja suunnitelmana on poistaa kirjanpainajan kuivattamat kuuset, jotta hyönteisen leviäminen saataisiin pysäytettyä. Kirjanpainajan tapauksessa on tärkeää seurata aktiivisesti kaikkien hautausmaan kuusien tilannetta. Hautausmaalla valtapuulaji on kuusi, joten muun lajisten puiden säilyttäminen on tärkeää, koska niissä kirjanpainaja ei viihdy.

Museo toteaa, että edellä mainitut suunnitellut puiden kaato- ja hoitotoimenpiteet ovat asiallisia sekä perusteltuja.

Hautausmaan portinpielessä sijaitsevan suuren lehtikuusen on jo pitkään arveltu olevan huonokuntoinen. Suunnitelmana on muotoilla puuta mm. lyhentämällä latvaa. Vaikka suuri puu kasvaa aivan kiviaidan kyljessä ja vaikuttaa todennäköisesti aidan rakenteeseen, puu on tärkeä "porttiaihe" yhdessä sisäänkäynnin toisella puolella kasvavan suuren kuusen kanssa. Lehtikuusen karsiminen on hyvä ratkaisu, mikäli puu saadaan karsimalla säilymään paikallaan pidempään. Museo suosittelee kuntotutkimuksen teettämistä lehtikuusesta. Tutkimuksella voidaan selvittää rungon mahdollisen lahonneisuuden tilanne, koska puun kunto ei usein näy päällepäin.

Aladinin suvun hautakappelin eteläpuolella kasvaa kaksi tammea aivan vierekkäin ja todennäköisesti vain toinen tammi voi jatkossa menestyä. Museo ei näe estettä toisen tammen kaatamiselle, jos sillä turvataan toisen säilyminen. Tammet sijaitsevan lähellä kappelia, joten säästettävän tammen kuntoa tulee seurata, jotta se ei tulevaisuudessa aiheuta vaaraa kappelille.

Osoite
Merikeskus Vellamo
Tomatorintie 99 B
48100 KOTKA

etunimi.sukunimi@kotka.fi
museum@kotka.fi
www.kotka.fi/museo

Päivämäärä
25.10.2024

Numero
D/37/12.03.03.03/2024
KyM429

KYMEN
LAAKSON
MUSEO

KYMENLAAKSON MUSEO

Terhi Pietiläinen
Museotoimenjohtaja

Viivi Alajuoma
Rakennustutkija
040 643 1100

Tiedoksi:
Museovirasto
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kymenlaakson liitto

Osoite
Merikeskus Vellamo
Tornatorintie 99 B
48100 KOTKA

etunimi.sukunimi@kotka.fi
museo@kotka.fi
www.kotka.fi/museo

This documents contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

Viivi Alajuuma - viivi.alajuuma@kotka.fi - 85.76.46.133

Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Kymenlaakson museo

ø35c75e8-3d1e-4010-b20d-1ac8a15bc755 - 2024-10-28 09:23:37 UTC +02:00

Authority to sign Asemavaltuus Stålhingsfullmakt Autoritet til å signere Myndighed til at underskrive

Terhi Pietiläinen - terhi.pietilainen@kotka.fi - 82.215.206.23

Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Kymenlaakson museo

ø489994c-c4a9-4ed8-aa58-7c8a770a32b6 - 2024-10-28 09:26:19 UTC +02:00

Authority to sign Asemavaltuus Stålhingsfullmakt Autoritet til å signere Myndighed til at underskrive

authority to sign

ase mavaltuus

stålhingsfullmakt

authority to signers

myndighed til at underskrive

representative

re presentant

representant

representant

representant

creditor

hugittaja / kreditor

forvaltere

creditor/verge

forvalter/verge

KOTKAN PYHÄN NIKOLAOKSEN KIRKON KATSELMUSMUISTIO

Aika pe 22.08.2025

Paikka Pyhän Nikolaoksen kirkko, Kotkan ortodoksinen kirkko

Osallistujat Timo Tynkkynen, Kaakkois-Suomen ortodoksinen srk
Sakari Tanntari, Kaakkois-Suomen ortodoksinen srk
Vera Borodulin, Kaakkois-Suomen ortodoksinen srk
Petri Lampinen, Sitowise Oy
Tomi Harkko / Kymera Oy
Teiju Autio, Museovirasto / muistio

- 1 Museovirasto on lausunut Pyhän Nikolaoksen kirkon julkisivun paikkauskorjauksesta kirkkosalin vesikaton ja kellotornin liittymäkohdassa 16.6.2025 (MV/01324/2025). Vauriokohdasta on otettu rappaus- sekä maalinäytteet ja korjausselostusta on tarkennettu näiltä osin. On mahdollista, että vauriokohtaa on korjattu jo aiemmin, sillä suunnitellut materiaalit korjattavan rappauksen osalta eivät muuttuneet esitetyistä silikaattipohjaisista tuotteista. Katselmuksessa todettiin, että paikkauskorjaus voidaan toteuttaa suunnitelman mukaisesti ja Museoviraston lausunto huomioiden mahdollisimman pian.
- 2 Kellotornin osalta todettiin seuraavat tarvittavat toimenpiteet:
 - kellotornin lattiaritilän ylös nostaminen, peltikattopinnan puhdistaminen ja sen kunnan sekä kallistusten tarkistaminen sekä tarvittavat korjaustoimenpiteet
 - kellotornin puurakenteiset kaiteet ovat huonossa kunnossa ja joku sorvatuista kaidetolpista puuttuu. Kaidarakenteen kokoamisperiaate sekä niiden kunto tulee selvittää ja uusia tarvittavilta osin vanhaa vastaavaksi.
 - kellotornin vaurioituneen maalipinnat tulee kunnostaa
- 2 Kirkkosalin parvella havaittavan, nyt paikattavan vuotokohdan aiheuttaman, vaurion kartoitus ja tarvittavat paikkaukset ympäröiviä pintoja vastaavalla vastaavaksi.
- 3 Todettiin, että kirkon sähköasennusten ja käytössä olevien jatkojohtojen turvallisuus tulee tarkistaa mahdollisimman pian ja varautua niiden uusimiseen.
- 4 Todettiin, että kellotornin portaaseen tulee suunnitella käsijohde.
- 5 Todettiin, että kirkon sisäpinnat tarvitsevat kunnostusta, halkeamien korjauksia sekä maalipintojen uusimisia. Seurakunta on teettämässä sisäväritutkimusta, jonka pohjalta restaurointiin perehtyneen arkkitehdin tulee laatia sisävärisuunnitelma ja maalaustyöselostus hankkeen edentämiseksi.
- 6 Todettiin, että kirkon ilmanvaihdon toimivuus on puutteellinen ja se tulee korjata ennen sisätilojen maalausurakkaa. Kirkon alkuperäinen sekä nykyinen ilmanvaihtojärjestelmä tulee selvittää. Ilmanvaihtojärjestelmä tulee ensisijaisesti ennallistaa alkuperäisen, painovoimaisen ilmanvaihdon periaatteiden mukaisesti.

- 7 Julkisivujen alaosissa havaittiin joitain vaurioita rappauspinnoissa, jotka tulisi korjata mahdollisimman pian. Näitä korjauksia varten tulee ensin varmistaa alkuperäinen rappauskoostumus jostain julkisivun kohdasta, jota todennäköisimmin ei ole uusittu.
- 8 Todettiin, että kirkon sivusisäänkäyntien sisääntulotasot ovat samassa korossa sisätilojen kanssa. Kovalla sateella oven alta pääsee vettä kirkkosaliin. Asiaa tulee seurata ja korjaamistapaa selvittää tarkemmin esimerkiksi kynnysjärjestelyin.

Kaikista korjaus- ja muutossuunnitelmista tulee pyytää Museoviraston lausunto.

Myllykosken Jumalansynnyttäjän tsasouna**Koulutie 4, 46800 Kouvola**

12.9.2025

Putkistokuvaukset

VTM Putkistohuolto Oy

Raportti

Kohteessa suoritettiin putkistojen kuvauksia kunnon ja toiminnallisuuden määrittämiseksi. Ohessa piirros, joka on karkea hahmotelma kokonaisuudesta siltä osin, mitä kuvauksen otannalla pystyttiin hahmottelemaan. Alla listattuna kuvatut osuudet havaintoineen.

Putki1**(Salaoja)**

- 0,0m Aloitus → Putkimateriaali muovi
- n. 1,3m Putkimateriaali vaihtuu → Tiiliputki
- n. 1,7m Kuvaus keskeytyy → Putki täynnä maa-ainesta
 - Tulpattu tarkoituksella tai sortuma/muu vaurio

Putki2**(Salaoja)**

- 0,0m Aloitus → Putkimateriaali muovi
- n. 0,3m Putkimateriaali vaihtuu → Tiiliputki
- n. 6,6m Putki halki ja lähellä sortua/romahtaa
- n. 8,8m Kuvaus keskeytyy → Putki täynnä maa-ainesta
 - Tulpattu tarkoituksella tai sortuma/muu vaurio

Putki3**(Salaoja)**

- 0,0m Aloitus → Putkimateriaali alussa todennäköisesti aiempien kuvattujen salaojien tapaan muovi, mutta näkyvyys on huono
 - Putkimateriaali vaihtunee hyvin nopeasti tiiliputkeksi
 - n. 0,8m Kuvaus keskeytyy → Edessä merkittävä poikittainen siirtymä tiiliputken saumassa – putki liitos ei ole paikallaan, eikä kameran työntäminen pidemmälle onnistu
 - Edessä mahdollisesti myös putken täydeltä maa-ainesta. Putki lienee niin ikään tulpattu tarkoituksella tai sitten kyseessä on sortuma/muu vaurio
-
- Salaojien kuvauksen otannan perusteella kiinteistön salaojat on toteutettu pääosin vanhanaikaisella tiiliputkella ja siinä havaittiin rakenteellisia vikoja kuten halkeama/sortumavaara (Putki2) ja merkittävää poikkisuuntaista siirtymää (Putki3)
 - Salaojat on liitetty jäteveden tarkastuskaivoihin, mikä ei ole suositeltavaa.
 - Suosittelemme salaojien saneerausta ja erottamista jätevesiviemäristä. Kuvauksen otannan perusteella osin huonokuntoisen järjestelmän toiminnallisuus on epävarmaa.

Jatkuu sivulla 2

VTM Putkistohuolto Oy

Y: 0810177-0

Katajaharjankatu 6,

45720 Kouvola

p. 0400 156 046

RK1 → Myötävirtaan**(Kuvaus rännikaivolta myötävirtaan / Sadevesiviemäri)**

- 0,0m Aloitus → Putkimateriaali muovi
- n. 0,9m Kaarros vaakatasoon
- n. 2,1m Kaarros pystysuoraan alas
- n. 3,4m Kaarros vaakatasoon → Liittyen RK2:n suunnasta tulevaan sadevesiviemäriin
- n. 7,1m Kuvaus keskeytyy → Putkessa on runsasta hiekka-/maa-aineskertymää, eikä kuvaus pidemmälle onnistu

RK2 → Myötävirtaan**(Kuvaus rännikaivolta myötävirtaan / Sadevesiviemäri)**

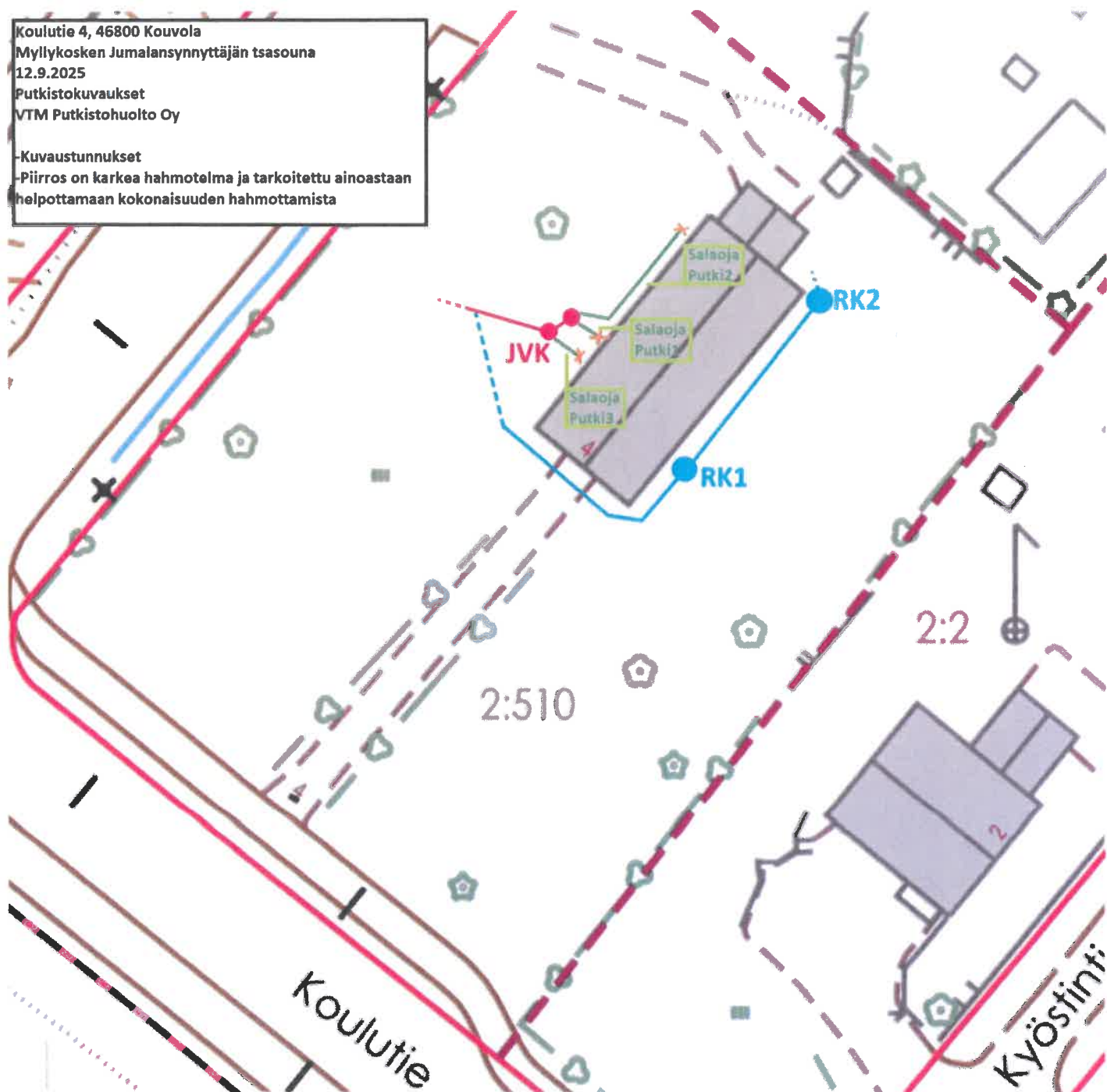
- 0,0m Aloitus → Putkimateriaali muovi
 - n. 2,9m Kaarros vaakatasoon
 - n. 24,4m Kaarros oikealle
 - n. 27,0m Kuvaus keskeytyy → Kameran kaapeli ei riitä pidemmälle
- Sadevesiviemärien kuvauksen otanna perusteella kiinteistön sadevesiviemäröinti on toteutettu muoviputkella, josta valtaosa ilmeisesti salaojaputkella. Kuvauksessa ei havaittu merkittäviä rakenteellisia vikoja, mutta toiminnallisuutta rajoittavia tekijöitä sen sijaan havaittiin. Näitä ovat putkistoon ajan saatossa kasautunut maa-aines/hiekkakertymä sekä painumat/viettovirheet. Sadevesiviemäröinnin tarkastuskaivottoman rakenteen takia sadevesiviemäröinnin puhdistus on tehty käytännössä mahdottomaksi. Sadevesiviemäröintin poisto/purku on liitetty jätevesiviemäriin ilman erillistä tarkastuskaivoa. (ks. jätevesiviemärin kuvaus alla)
 - Suosittelemme sadevesiviemäröinnin saneerausta, vähintäänkin tarkastuskaivojen asentamista, jotta huoltotoimenpiteitä voidaan tarvittaessa suorittaa. Pelkkä kaivojen asennus ei tosin poista havaittuja vietto-ongelmia, eikä sitä, että sadevesiviemäri on ilmeisesti pitkälti salaojaputkella toteutettu. Vietto-ongelmista/painumista kärsivät osuudet voivat jäätä talvella ja sen seurauksena kevään sulamisvedet eivät pääse poistumaan viemäristä kuten kuuluisi. Tällöin seurauksena on tyypillisesti tulvimista. Lisäksi suosittelemme sadevesiviemäröinnin erottamista jätevesiviemäristä.

JVK → Purku/myötävirtaan**(Kuvaus jäteveden tarkastuskaivolta myötävirtaan / Jätevesiviemäri)**

- 0,0m Aloitus → Putkimateriaali muovi
 - n. 8,6m Kuvaus keskeytetään → Rännikaivoilta johdettu sadevesiviemäri on liitetty jätevesiviemäriin tässä kohdassa ylhäältä päin. Liitostapa on epämääräinen ja liitosaukon kohdalta viemäriin kurkottaa juurikasvustoa
- Kuvatulla osuudella ei havaittu rakenteellista vikaa, mutta suoraan jätevesiviemäriin liitetyn sadevesiviemärin kautta jätevesiviemäriin pääsee valumaan maa-ainesta ym. sinne kuulumatonta, mikä voi aiheuttaa tukoksia. Sadevesiviemärin liitostapa jätevesiviemäriin on myös epämääräinen ja jokseenkin viallisen oloinen – liitoskohdassa näyttäisi olevan juurikasvustoa, joka pyrkii leviämään jätevesiviemäriin. Suosittelemme, että sadevesiviemäri erotetaan jätevesiviemäristä.

Koulutie 4, 46800 Kouvola
Myllykosken Jumalansynnyttäjän tsasouna
12.9.2025
Putkistokuvaukset
VTM Putkistohuolto Oy

-Kuvaustunnukset
-Piirros on karkea hahmotelma ja tarkoitettu ainoastaan
helpottamaan kokonaisuuden hahmottamista

Lausunto

11.11.2025

MV/01865/2025

1 (4)

Asia

HAMINA, Haminan Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkon vesikaton huoltomaalaus

Sitowise Oy on pyytänyt Museoviraston lausuntoa Haminan ortodoksisen kirkon, Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkon, vesikaton huoltomaalauksesta. Lausuntopyynnön liitteenä ovat Sitowise Oy:n laatima korjaustyöselostus (14.5.2025) ja vesikattopiirustus valokuvalla (3.9.2025). Lausuntopyyntömateriaalia on täydennetty 13.10.2025 Kuntotutkimuksella (Sitowise Oy 2018) ja työselitystä on päivitetty 10.11.2025.

Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko Haminassa valmistui vuonna 1837. Pyörökirkko, jonka halkaisija on 23 metriä, lepää virolaisesta kalkkikivestä tehdyllä pedestilla eli jalustalla, joka kiertää kirkon ympäri. Ristinmuotoisen kirkkosalin keskiosan yläpuolella on kahdeksalla ikkunalla varustettu pyöreä tribuuni eli kaula ja sen päällä teräspellillä verhoiltu kupoli. Alkuperäinen rautapelikatto on uusittu - viimeksi 1985 remontissa. Kirkkosalin itäpäädyssä sijaitsee alttari ja muissa päädyissä ovet. Päätyjen pyöreät holvit yhdistyvät neljällä holvikaarella kupoliin. Päätyjen välisissä tiloissa sijaitsevat alttarista oikealla sakasti, vasemmalla vartiokoju, sisäänkäynnin oikealla puolella varasto ja vasemmalla puolella on kellotornin paikka. Vuonna 1862 rakennettiin kirkosta erillään oleva bysanttilaistyylinen kellotorni. Kirkkopihaa ympäröi puinen ristikkoaita, jonka pilarit ovat tiiltä. Kirkko ja kellotapuli on suojeltu ortodoksisesta kirkosta annetun lain §116 perusteella.

Nykyisen kirkon rakentamisen yhteydessä vuonna 1836 rakennettiin entisen kaupunginportin viereen pyöreä, kivirakenteinen Pyhittäjä Nikolaukselle nimetty tsasouna, muistoksi edellisestä 1831 puretusta kirkosta.

SUUNNITELLUT TOIMENPITEET

Kirkon vesikatoille on suunniteltu huoltomaalaus. Kuntotutkimuksen mukaan maalin tartunnan ja kalvopaksuuden perustella huoltomaalaus on vielä mahdollinen eikä vanhaa maalia tarvitse poistaa kauttaaltaan. Ennen maalauskäsittelyjä vesikatteen mahdolliset reiät ja vuotavat liittymät tiivistetään tukikankaalla ja tiivistysmassalla. Lisäksi tehdään paikkaus pellin alapuolelta peltipaikalla, mikäli kulku peltipinnan alapuolelle on mahdollista.

Katonlappen reunapelti on pahasti ruostunut ja sen tarkempi kunto selvitetään urakan aikana. Urakassa varaudutaan reunapellin ruosteen poistoon tai sen uusimiseen sekä suojapellityksien uusimiseen tarvittavissa määrin. Uusittavat suojapellitykset tehdään kuumasinkityllä 0,6 mm paksulla teräspellillä RT 80-11202 *Rakennuksen suojapellitykset* ja RT 85-11158 *Konesaumattu peltikatto* ohjeiden mukaisesti. Uusittavien ja vanhojen peltien saumaukset tiivistetään korjausohjeen mukaisesti. Reunapeltien uusiminen suunnitellaan tarvittaessa tarkemmin työmaavaiheessa.

Kattoluukkua ympäröivä pellitys on uusittu ja ensimaalataan tässä yhteydessä. Korjaustyöselostuksen mukaisesti korjaustöiden jälkeen kaikki peltipinnat pestään Rensa Roofilla. Heikosti kiinnioleva maali poistetaan ja ruostuneet teräsosat teräsharjataan. Ruostekohdat pohjamaalataan Ferrex Aqualla ja ruosteettomat sekä uudet peltipinnat pohja- sekä pintamaalataan vesiohenteisella Kirjo Aqualla.

Vesikatolla työskentelyä suunniteltaessa on huomioitava kattoturvatuotteiden puuttuminen lukuun ottamatta pääoven yläpuolella olevaa lumiestettä.

MUSEOVIRASTON KOMMENTIT

Kuntotutkimuksen (2018) mukaan kirkon kattopinnoitteessa maalipinta on ohut ja ruostetta on havaittavissa paikallisesti sekä erityisesti alemman lappeen räystäällä ja syöksytorvissa. Museoviraston näkemyksen mukaan huoltomaalaus on tarpeellinen kaikille kirkon peltipinnoille tarvittavien pellin paikkaus- ja korjaustoimenpiteiden jälkeen. Ikkunapellitysten ja koristelitoituksien suojapeltien kunto ja kaadot tulee tarkistaa sekä korjata, syöksytorvien vuotokohdat tulee paikata, asentaa puuttuvat syöksytorvet sekä niiden osat paikoilleen ennen pintakäsittelyä.

Edellisissä remontissa uusittu EPDM-kumikermillä pinnoitettu musta sadevesikouru maalataan tai uusitaan ja maalataan katon väriin. Uusittavista räystäspelityksistä ja kouruista tulee esittää olemassa olevat ja suunnitellut detaljit Museoviraston kommentoitavaksi.

Peltipintojen korjaus- ja maalaustöissä tulee noudattaa Museoviraston korjauskortin *Peltikaton korjaus* [korjauskortti-5-peltikaton-korjaus.pdf](#) ohjeita. Katon puhdistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota etenkin pystysaumojen kohdilla. Kattomaali tulee levittää siveltimellä. Peltipintojen nykyiset värit säilyvät: kattopinnoissa harmaa ja eri rakennusosien pellityksissä valkoinen. Erillisille alustoille tehdyt värimallit tulee hyväksyttää ennen tuotteiden hankkimista.

Peltipintojen korjaustöiden yhteydessä tulee korjata myös räystäsrakenteissa sekä syöksytorvien läheisyydessä todetut julkisivuvauriot paikkakorjauksina ympäröiviä pintoja vastaaviksi ja vastaavilla tuotteilla. Kuntotutkimuksen mukaan räystäiltä puuttuvat verkot tulee asentaa estämään pieneläinten pääsy yläpohjaan. Verkon tulee olla huomaamaton ja värin vastata ympäröivien pintojen väriä.

Museovirasto suosittelee myös kellotapulien sekä Pyhittäjä Nikolaukselle nimitetyt tsasounan kuntotutkimusta mahdollisten vastaavien toimenpiteiden edentämiseksi.

Muita kuntotutkimuksessa havaittuja ja huomioitavia puutteita

Kupolin kaulan rappauspinnassa on havaittavissa maalipinnan kosteusvaurioita sekä paikallisia rappausvaurioita. Ikkunoiden puupinnoissa on merkittäviä maali- ja puupinnan lahovaurioita. Sadevesi lammikoituu paikoin kirkkoa kiertävälle kivijalustalle, jonka pinnan kallistuksissa on puutteita, joka on jo aiheuttanut kosteusvaurioita julkisivuun ja puuovien alaosiin.

Pääsuunnittelijan tulee laatia korjaustyöstä korjausraportti, joka toimitetaan Museovirastolle ja seurakunnalle. Ennen töiden aloitusta vesikatto ja rakennus tulee dokumentoida valokuvaamalla ja dokumenttiin on liitettävä mittapiirustukset. Raportti voidaan laatia esimerkiksi Museoviraston ohjeen mukaisesti: https://www.museovirasto.fi/uploads/Kulttuuriymparisto/Rakennussuojelu/I_Korjausraportti_201014.pdf.

Museovirasto puoltaa esitettyä suunnitelmaa yllä mainituin huomioin. Esitetyt vesikaton korjaus- ja maalaustyöt eivät ole sellaisia olennaisia muutoksia, josta seurakunnanvaltuuston tekemä päätös olisi alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi ortodoksisen kirkkolain 10. luvun pykälän 98. mukaisesti.

Museovirastolle tulee antaa mahdollisuus seurata ja kommentoida korjaushanketta, sen mahdollisia muutoksia sekä osallistua katselmuksiin.

Yli-intendentti

Johanna Björkman

Yliarkkitehti

Teiju Autio

Jakelu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kaakkois-Suomen ortodoksinen seurakunta
Kaakkois-Suomen Ortodoksinen seurakunta /Timo Tynkkynen
Kotkan kaupunki/Kymenlaakson museo
Sitowise Group Oyj
Sitowise Oy /Iina Karjalainen

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/01865/2025

**HAMINA, Haminan Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin
kirkon vesikaton huoltomaalaus**

Asiakirja / Dokument / Document

MV/01865/2025-2

**HAMINA, Haminan Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin
kirkon vesikaton huoltomaalaus**

Signed By:Autio Teiju 91298896N
Signed at:2025-11-13 09:00:53 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Björkman Johanna 91287304R
Signed at:2025-11-13 09:11:15 +02:00
Reason:I approve this document